

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Filozofická fakulta

Blanka Jirsová

Počátky muzejnictví ve Strakonících, v Písku a ve Vodňanech

Vedoucí diplomové práce:
Mgr. Zdeněk Bezečný, Ph.D.

České Budějovice 2008

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci *Počátky muzejnictví ve Strakonících, v Písku a ve Vodňanech* vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

.....

Ve Strakonících, dne 14. 4. 2008

Na tomto místě bych ráda poděkovala zejména panu Mgr. Zdeňku Bezecnému, Ph.D. za mé vedení, cenné rady a kritické připomínky. Můj dík patří i panu PhDr. et PaedDr. Jiřímu Dvořákovi, Ph.D. za ochotné půjčení literatury a za věcná upozornění ke struktuře psaní bakalářských a diplomových prací.

Za inspiraci pro zvolení si tématu diplomové práce bych chtěla poděkovat řediteli Státního okresního archivu ve Strakoniciích Mgr. Janu Olejníkoví, který mě upozornil na neprobádaný materiál o strakonickém muzeu, a tak mě přivedl na téma mé bakalářské práce, které se mi stalo východiskem ke zvolení tématu diplomové práce. Za ochotu, cenné připomínky a upozornění na další materiál bych ráda poděkovala pracovníkům Státního okresního archivu ve Strakoniciích, Státního okresního archivu v Písku, Prácheňského muzea v Písku a pracovníkům Muzea a galerie ve Vodňanech.

Anotace

Počátky muzejnictví ve Strakonících, v Písku a ve Vodňanech

Moje diplomová práce se věnuje projevu muzejní revoluce ve třech jihočeských městech. Zabývá se dobou vzniku městského muzea ve Strakonících, v Písku a Vodňanech. Mapuje jejich vznik a vývoj od 80. let 19. století až do 30. let 20. století.

Sleduje zakládání muzejních spolků, kuratorií a komisí, organizaci sběru muzejního materiálu a následnou instalaci muzejních sbírek a jejich otevření veřejnosti. Shodné prvky objevující se u jejich počátků odpovídají charakteristickým rysům, jimiž se vyznačuje rodící se české muzejnictví všeobecně. Mezi ně se řadí většinový podíl inteligence a bohatých lidí na založení muzea. Viditelný je také vzájemný vliv a spolupráce mezi jednotlivými muzei a nepřehlédnutelné je pozvolné pronikání žen do oblasti veřejného života, a tedy i do muzejnictví.

Rozdíly pak naznačují vývoj rodícího se českého muzejnictví a poukazují na jeho pokroky a nové inspirativní prvky.

Summary

Starting time of the administration of museums in Strakonice, Písek and Vodňany

My graduation theses devotes to a demonstration of the museum revolution in three South Bohemian cities. It concerns the beginnings of the museum in Strakonice, Písek and Vodňany. It surveys their foundation and progression from the 80s of the 19th century till the 30s of the 20th century.

It monitors the foundations of the museum associations, trustees and commissions; organization of the collection of the museum material and the resulting installation of the museum collections and their opening to public. The identical elements discovering by their starts conform to characteristic traits, that are typically for bohemia administration of museums generally. In them belongs the majority interest of the intelligence and rich people at the foundation of the museum. Reciprocal influence and interworking are conspicuous among nominative museums and a gradually incursion of the women in the sphere of the public life is unnoticac, and all in the bohemian administration of museums.

The differences then infer a progression of the nascent bohemian administration of museums and advert to its advances and new inspiration elements.

Obsah:

Úvod	7
1. Úrodná půda pro vznik muzea v Písku, ve Strakonících a ve Vodňanech	13
2. Datace vzniku muzea v Písku, ve Strakonících a ve Vodňanech	17
3. Nelehké začátky	22
3.1. Cíl a účel muzeí	23
3.2. Problém soukromých sběratelů	24
3.3. Geografické a oborové zaměření muzeí	27
3.4. Otázka prostor	27
3.5. Otázka financí	30
3.6. Krize muzeí	35
4. Zakladatelé, zřizovatelé a příznivci muzea v Písku, ve Strakonících a ve Vodňanech	37
4.1. První průkopníci a zakladatelé muzeí	37
4.2. Zřizovatelé muzeí	39
4.3. Příznivci muzeí	52
4.4. Ženy	55
5. Sbírky a expozice	58
5.1. Sbírky	58
5.2. Dárci, darované předměty a jejich geografický původ	61
5.3. Expozice, jejich otevření, úspěchy a neúspěchy	78
Závěr	82
Soupis pramenů, literatury a tisku	84
Prameny nevydané	84
Prameny vydané	85
Literatura	85
Seznam tabulkových příloh	88
Seznam obrazových příloh	90

Úvod

Sběratelskou vášeň lze sledovat již ve starověkém světě, kde prostřednictvím sbírek uměleckých děl prezentovali panovníci svou moc. V novověku se pak k panovníkům připojili i zástupci privilegovaných vrstev – zejména šlechtici a později i měšťané. Počet soukromých sbírek tak narůstal. Po polovině 18. století docházelo ojedinele k jejich zpřístupnění veřejnosti. V 19. století potom začalo být soukromé sběratelství kritizováno.

Od počátku 19. století přerůstalo soukromé sběratelství v zakládání vědeckých institucí v podobě muzeí. Sbírký vznikající z osobní sběratelské vášně či obdivu k některým předmětům začaly být považovány za nežádoucí jev. Všechny cenné památky, ať už historické, umělecké či přírodovědecké a technologické, měly být napříště odevzdávány muzeím, která se měla postarat o jejich uchování a zpřístupnění veřejnosti. Až jejich uspořádání v jednotný celek s předměty příbuznými totiž, podle mínění většiny vzdělaných lidí té doby, poukazovalo na jejich pravou hodnotu a cenu. Díky muzeím si je mohl každý prohlédnout a poučit se o nich.

Po celých českých zemích byla zakládána v průběhu 19. století muzea rozličného zaměření a charakteru. Vedle muzeí školsko-naučného typu vznikala muzea průmyslová, národní, krajská a regionální. Ve své diplomové práci jsem se zaměřila na problematiku a vznik městských regionálních muzeí s ohledem na jižní Čechy – konkrétně na město Písek, Strakonice a Vodňany. Soustředím se na problematiku jejich vzniku a první léta jejich existence. Mnou zvolený časový úsek u jednotlivých muzeí odpovídá zhruba době působení jejich prvních správců. Činnost strakonického muzea sleduji do roku 1899, činnost píseckého muzea do roku 1900 a činnost vodňanského muzea do roku 1930. Občas ve svém výkladu vytyčené mezníky pro dokreslení situace překračuji (v těchto případech čerpám informace převážně už jen z literatury).

Ve své diplomové práci rozvíjím své komparativní snahy započaté v bakalářské práci *Počátky muzea ve Strakonících 1894-1899*. V ní jsem se pokusila čtenáři objasnit okolnosti vzniku strakonického městského muzea a zaměřila se na profesní složení členské základny místního muzejního spolku. Nastínila jsem zde problémy, které muselo muzeum na svém počátku řešit, a ve stručnosti se zmínila o jeho finanční situaci. Závěrečnou část jsem věnovala sbírkám – jejich charakteru a společenskému postavení dárců a příznivců muzea.

Ve své diplomové práci sleduji zmíněné jevy nejen u městského muzea ve Strakonících, ale i v Písku a ve Vodňanech. Skrze mapování shodných jevů a rysů, které se

u jmenovaných muzeí vyskytují, se snažím postihnout charakteristické prvky, jimiž se vyznačovalo na svém počátku celé české muzejnictví.

První kapitola směřuje k zachycení okolností vzniku jednotlivých muzeí. Snažím se v ní vysledovat a charakterizovat společenskou a hospodářskou situaci, která byla pro vznik muzeí vhodná a která vedla k jejich založení. Ve druhé kapitole se snažím objasnit dataci vzniku jednotlivých muzeí. V mnoha případech předcházelo jejich opravdovému zřízení několik nenaplněných snah. O nich se zde také zmiňuji.

Po objasnění datace vzniku muzea ve Strakonících, Písku a Vodňanech upozorňuji na překážky, které stály muzeím v cestě a se kterými se musela muzea vypořádat. Nejednalo se jen o ujasnění si svých cílů a své činnosti, přímo existenčním problémem se stávala otázka získání prostor a financí. V neposlední řadě se musela muzea vyrovnávat s opadajícím počátečním nadšením a pílí svých pracovníků.

Od problémů muzeí přecházím k členské základně muzejních spolků a kuratorií. Jde mi především o postižení jejich společenské a profesní struktury a o zachycení odlišností, jež se vymykají z běžné praxe. Stejně jako v bakalářské práci, i zde rozebírám společenské postavení a působení jednotlivých členů muzejních organizací ve veřejném životě města. Snažím se zjistit, zda jejich členství v muzejním spolku patřilo k jejich jediné společenské aktivitě, nebo zda se i tady projevoval charakteristický rys doby spojený se spolkovým životem. Mám na mysli členství jednoho člověka ve více spolcích zároveň a pohled na působení ve spolcích jako na věc prestiže. Po té přistupuji k dalším příznivcům muzeí. Upozorňuji čtenáře, že muzea nepodporovali jen jednotlivci, ale i různé organizace, a snažím způsoby jejich podpory postihnout.

V poslední kapitole věnuji svoji pozornost muzejním sbírkám a expozicím. Přibližuji, jakým způsobem muzea předměty do svých sbírek získávala, kdo vše se měl na rozšiřování jejich sbírek podílet a kdo se na něm opravdu podílel. Dotýkám se možných podnětů, které lidi k dárcovství motivovaly, a mapuji geografický a sociální původ jednotlivých dárců. Zmiňuji se také o rozdělení sbírek na jednotlivé odbory, které si muzea vytyčila ve svých stanovách, a snažím se postihnout, jaké předměty byly v jednotlivých odborech zastoupeny. Narážím také na nepřehlédnutelné pouto, které existovalo mezi dárcem a jím darovaným předmětem muzeu. Ve stručnosti se pokouším zhodnotit kvalitu expozice jednotlivých muzeí.

Svůj výklad končím postřehem, že mnou využitý pramenný materiál, stejně jako muzejnictví samo, v sobě odráží kulturní a hospodářský obraz daného města a naznačuje strukturu obyvatel příslušného regionu. Ještě jednou jmenuji shodné rysy počátku muzejnictví

ve třech vybraných jihočeských městech a opodstatňuji své tvrzení, že mnou vysledované shodné rysy se nechají zobecnit pro počátky celého českého muzejnictví.

K sepsání diplomové práce jsem využila pramenný materiál k jednotlivým muzeím uložený v příslušných archivech. Při jeho hledání mě překvapilo zjištění, že některá muzea mají pramenný materiál ke své historii přímo ve svém držení.

Historii vodňanského muzea nelze například poznat bez navštívení jeho muzejní knihovny, neboť veškerý pramenný materiál k jeho vzniku a vývoji je její součástí. Pro poznání co nejdůvěryhodnějšího obrazu minulosti píseckého muzea je nutné navštívit jak jeho knihovnu, tak Státní okresní archiv Písek.

Díky návštěvě knihovny vodňanského muzea se mi naskytla příležitost vytvořit si představu o tom, jak asi vypadaly účetní knihy muzeí na počátku jejich existence. Objevila jsem zde samostatnou *Knihu příjmů a vydání z let 1904-1940*.¹ Kromě zdroje příjmů a potřeb, které muzeum nakupovalo, mi tato kniha podala informace i o obsazení funkce pokladníka a vedení revizních kontrol.

Účetní kniha vodňanského muzea se unikátností své existence vymyká ostatním pramenům, které se mi dostaly do rukou. Mezi prameny ke strakonickému či píseckému muzeu jsem samostatnou účetní knihu z prvních let jejich existence nenalezla. Poznat finanční situaci městského muzea ve Strakonících mi umožnilo několik údajů o výdajích a příjmech, zmíněné v korespondenci, knize darů a v zápisech schůzí muzejního spolku.²

U píseckého muzea byla situace obdobná. Strohé informace o jeho finanční situaci mi podaly protokoly ze schůzí muzejního kuratoria.³ Při procházení pramenného materiálu v jeho neuspořádaném fondu, uloženém ve Státním okresním archivu Písek,⁴ jsem přišla na několik listů, vedených samotným pokladníkem. Jedná se o žádosti řediteli a předsedovi muzea ve věci schválení výplaty peněžních částek jednotlivým „dárcům“.

Pramenný materiál se rozchází i v jiných případech. Běžně dochované seznamy darů k píseckému muzeu neexistují. O charakteru jeho sbírek vypovídá pouze pravidelná rubrika s titulkem *Městskému museu dostalo se těchto darův*, vedená v místním regionální tisku *Otavan* od 12. července 1884 do 13. prosince téhož roku.⁵ Zato ke strakonickému

---

¹ Městské muzeum a galerie ve Vodňanech (dále MAG Vodňany), *Knihu příjmů a vydání 1904 – 1940*, inv. č. 1.292.

² Státní okresní archiv (dále SOkA) Strakonice, *Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Národopisná výstava československá v Praze 1895 (korespondence)*, sign. 10a, kart. 1; TAMTÉŽ, *Inventář 1896-1899*, kniha č. 8; TAMTÉŽ, *Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899*, kniha č. 3.

³ Archiv Centrální evidence sbírek Prácheňského muzea (dále jen CES PM), *Protokoly muzejního kuratoria 1884-1902*.

⁴ SOkA Písek, *Neuspořádaný fond muzea*, kart. I-V.

⁵ *Otavan* 6, 1884.

a vodňanskému muzeu se dochovaly dokonce samostatné knihy věnované evidenci sbírkových předmětů.⁶

Nejvíce problematické jsou prameny, vypovídající o členské základně muzejních spolků a kuratorií. Díky zachovanému seznamu členů muzejního spolku ve Strakonících,⁷ jsem předpokládala, že obdobné prameny naleznou i k dalším muzeím. Po návštěvě příslušných institucí jsem ale zjistila, že tomu tak není. Naštěstí se o členské základně zmiňují protokoly sepsané o schůzích představitelů muzea. Díky nim se dovídáme mnohé o obsazení jednotlivých funkcí v píseckém a strakonickém muzeu.⁸ U vodňanského muzea je mapování členské základny složitější. K jeho počátkům totiž neexistují žádné zápisy ze schůzí ani žádný seznam členů či předních představitelů. Strohou informací o obsazení jeho komitétu a posléze komise nám prozrazují pouze zápisy z jednání městského zastupitelstva a pamětní kniha města Vodňan⁹.

Cenným materiálem se pro mne stala korespondence.¹⁰ Ta prozrazuje mnoho o řešení problémů s umístěním muzeí, sepsáním stanov, získáváním financí a darů. Na jejím základě lze sledovat styky s jinými institucemi a významnými osobnostmi. Odhaluje konkrétní osoby a organizace, jež zachovávaly muzeu svoji přízeň. O charakteru a cíli muzeí leccos vypovídají jejich stanovy.¹¹

Jako kontrolní materiál informací získaných z pramenné základny mně posloužil regionální tisk: pro strakonické muzeum *Věstník školský pro okresy Strakonický a Sušický*; pro písecké muzeum *Poutník od Otavy a Otavan*. V některých případech mi pomohl k objasnění nejasných faktů¹² a upozornil mne na nenaplněné snahy před opravdovým

---

⁶ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8; MAG Vodňany, Seznam předmětů do městského muzea ve Vodňanech darovaných a koupených 1904-1928, inv. č. 15.908; TAMTÉŽ Dary musea 1904.

⁷ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Seznam členů 1896, kniha č. 5.

⁸ TAMTÉŽ, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3; CES PM, Protokoly muzejního kuratoria 1884-1902.

⁹ SOKA Strakonice, Archiv města Vodňany, zápisy z jednání městského zastupitelstva 30/1 1903 – 24/8 1907, sign. 571, protokol z 19. května 1904 (čl. 228); TAMTÉŽ, Pamětní kniha obecní I.: letopisy města Vodňany od r. 1923-1924 (s. 109).

¹⁰ MAG Vodňany, Národopisná výstava 1895; SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Národopisná výstava československá v Praze 1895 (korespondence), sign. 10a, kart. 1; SOKA Písek, Neuspořádaný fond muzea, Dary, sbírky, kart. V/1-V/2; TAMTÉŽ, Městský úřad Písek, Zřízení muzea, dary, příspěvky, sign. 9²/₂, kart. 358.

¹¹ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Stanovy 3. 5. 1894, sign. 1, kart. 1; MAG Vodňany, Domácí řád 1925; SOKA Písek, Neuspořádaný fond, kart. I.

¹² Viz. problematika určení Národopisné výstavy ve Strakonících, rozebraná v mé bakalářské práci: Blanka JIRSOVÁ, *Počátky muzea ve Strakonících 1894-1899*, rok obhajoby 2006 – Jihočeská univerzita v ČB, Filozofická fakulta, s. 12.

založením některých muzeí.¹³ Díky němu jsem si utvořila představu o společenské situaci v jednotlivých městech v době vzniku muzea.

Hlavní příručkou pro poznání spolkového života, který se začal v 2. polovině 19. století ve velké míře rozvíjet na území všech českých zemí, se mi stala kniha *Pražské spolky*.¹⁴ K dokreslení situace příznivé pro zakládání muzeí mi posloužila publikace *Mýtus českého národa aneb Národopisná výstava československá 1895*, pojednávající o počínajícím národopisném hnutí a Národopisné výstavě československé v Praze.¹⁵ Prvotní informace o jednotlivých muzeích jižních Čech jsem čerpala převážně z článků různých časopisů a brožur.¹⁶ Neopomněla jsem se seznámit ani s historií vzniku Národního muzea v Praze.¹⁷

Pro utvoření obrazu strakonické společnosti 2. poloviny 19. století jsem si přečetla jednu z neznámějších publikací o Strakonících od Jana Zdeňka Cvrčka.¹⁸ Přehled o spolkové činnosti ve městě mi podal druhý díl *Vlastivědného sborníku Strakonice*, věnující se spolkovému životu ve městě od jeho počátků do dnešních dnů.¹⁹ Cenným příspěvkem k poznání školství a samosprávy města Strakonice se mi stal třetí díl jmenovaného sborníku s podtitulem *Kapitoly ze života města*.²⁰ Informace o strakonickém muzeu jsem čerpala z několik článků v různých časopisech a sbornících, které převážně opakují to samé.²¹

---

¹³ Např. Poutník od Otavy 5, 1860, s. 104.

¹⁴ Marek LAŠTOVKA – Barbora LAŠTOVKOVÁ – Tomáš RATAJ – Jana RATAJOVÁ – Josef TŘIKAČ, *Pražské spolky. Soupis pražských spolků na základě úředních evidencí z let 1895-1990*, Praha 1998.

¹⁵ Stanislav BROUČEK – Jan PARGAČ – Ludmila SOCHOROVÁ – Irena ŠTĚPÁNOVÁ, *Mýtus českého národa aneb Národopisná výstava československá 1895*, Praha 1996.

¹⁶ J. PETRÁŠ – P. BÜRGER – H. STEJSKALOVÁ – P. ŠAFR – P. ZAVŘEL, *Jihočeské muzeum, historie a sbírky*, České Budějovice 2003; Jiří PRÁŠEK, *120 let píseckého muzea*, Výběr 41, 2004, s. 320-341; Václav STARÝ, *Z dějin městského muzea*, in: Jana Trajerová – Václav Starý – Vladimír Hůna (edd.), Netolice. Sborník příspěvků k dějinám města a muzea, Netolice 1979, s. 53-59; TÝŽ, *K dějinám muzea v Prachaticích*, in: František Kubů – Jaromír Beneš (edd.), Zlatá stezka 1, 1994, s. 11-26; Eduard ŠIMON, *Horažďovice, proměny města 1292 – 1992*, Horažďovice 1990; Jitka VELKOVÁ, *100 let městského muzea ve Vodňanech*, in: Vodňany a Vodňansko 6, Vodňany 2004, s. 3-14; Miroslav VRÁNA (ed.), *Město Blatná. Obraz prehistorický, historický, kulturní, sociální a národopisný*, Blatná 1926.

¹⁷ Karel SKLENÁŘ, *Obraz vlasti. Příběh Národního muzea*, Praha – Litomyšl 2001.

¹⁸ Jan Zdeněk CVRČEK, *Strakonice. Město – lidé – osudy*, Strakonice 1989.

¹⁹ Václav BREJCHA, *Jednota Karla Havlíčka Borovského*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života, Strakonice 2003, s. 47; Ladislav KUBÍČEK, *Tělocvičná jednota Sokol Strakonice*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života, Strakonice 2003, s. 31-44; Ivana ŘÍHOVÁ, *Spolková činnost v 19. století*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života, Strakonice 2003, s. 7-24; Miroslav ŠPECIÁN, *Historie spolku Zvon*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života, Strakonice 2003, s. 25-30.

²⁰ Jan OLEJNÍK, *Město Strakonice a jeho samospráva*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 3. Kapitoly ze života města, Strakonice 2005, s. 89-111; Ivana ŘÍHOVÁ, *Z historie školství*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 3. Kapitoly ze života města, Strakonice 2005, s. 221-250.

²¹ Josef HAVRDA, *Osudy musea Strakonického*, Strakonicko. Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří 1, 1935, s. 29-31; I. ŘÍHOVÁ, *O historii muzea*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života, Strakonice 2003, s. 345-365; Jan MICHÁLEK

K utvoření představy o životě ve městě Písku v době založení místního muzea mi pomohla publikace Jiřího Práška, vydaná ke konci druhého tisíciletí.²² Pro lepší představu o zdejším společenském životě jsem si přečetla almanach města, pojednávající kromě jiného o školství a knihovnictví ve městě.²³ Významným zdrojem k poznání vyspělého píseckého školství se mi stala brožura knihovničky *Otavan*, věnovaná vyššímu dívčímu školství v Písku.²⁴ Informace k muzeu mi podal výše citovaný článek Jiřího Práška. O jeho počátcích se zmiňují i některé příspěvky uvedené ve zprávách o činnosti muzea za rok 1986, 1987 a 2003.²⁵

Společenskou situaci ve Vodňanech na přelomu 19. a 20. století mi přiblížilo několik článků, publikovaných ve sborníku *Vodňany svému jubileu 1336-1936*.²⁶ Neopomněla jsem se seznámit ani se slavným vodňanským trojlístkem, jenž se velkou měrou podílel na slavné vodňanské národopisné výstavce a vyslovil víru v založení muzea.²⁷ O vzniku a vývoji muzea jsem si přečetla hned několik článků v různých časopisech a sbornících.²⁸ Základním východiskem se pro mne však stal zejména článek Jitky Velkové a brožura Antonína Prajera.

– Miroslav ŠPECIÁN, *Muzeum středního Pootaví ve Strakonících 1894-1984. Sborník k 90. výročí založení muzea 1894-1984*, Strakonice 1984.

²² Jiří PRÁŠEK, *Písecké 2. tisíciletí*, Písek 2000.

²³ *Almanach – 750 let města Písku*, Vimperk 1993.

²⁴ Jaromír MALÝ (ed.), *Písek kolébkou českého vyššího dívčího školství*, Knihovnička Otavan, č. 15, Písek 1935.

²⁵ Ondřej KOLÁŘ, *K vývoji numismatické sbírky muzea v Písku*, in: Okresní muzeum v Písku: Zpráva o činnosti za rok 1987, Písek 1988, s. 25-34; TÝŽ, *Historik Jan Matzner*, in: Okresní muzeum v Písku: Zpráva o činnosti za rok 1986, Písek 1987, s. 16-27.

²⁶ Božena HERITESOVÁ, *Ze šťastných dob dětství*, in: *Vodňany svému jubileu 1336-1936*, s. 45-47; Josef KONVIČKA, *Z mých vzpomínek na Vodňany*, in: *Vodňany svému jubileu 1336-1936*, s. 39-41; Josef Házr PÍSECKÝ, *Vodňanský Slavín*, in: *Vodňany svému jubileu 1336-1936*, s. 18-22; Václav STANĚK, *Jak byly pořízeny pamětní desky Otakaru Mokrému, Juliu Zeyerovi a Dr. Antonínu Majerovi ve Vodňanech, a jak došlo k postavení pomníku Petra Chelčického v městských sadech*, in: *Vodňany svému jubileu 1336-1936*, s. 49-56.

²⁷ František HERITES, *Vodňanské vzpomínky*, Praha 1958.

²⁸ John ČESTMÍR, *Městské muzeum vodňanské*, in: *Vodňany svému jubileu 1336-1936*, s. 71-83; Jan PRAJER, *Heritesovo městské muzeum ve Vodňanech*, Vodňany 1947; Miloš VESELÝ, *Vodňanské muzeum*, in: *Vodňany a Vodňansko 2*, 1970, s. 11-13; J. VELKOVÁ, *100 let*.

1. Úrodná půda pro vznik muzea v Písku, ve Strakonících a ve Vodňanech

Pád neoabsolutismu s sebou přinesl řadu liberálních změn, které se zasloužily o uvolnění politického a tím i společenského života v Čechách. Ve 2. polovině 19. století se díky příznivé situaci rozvíjel společenský život ve všech svých sférách. Po celých Čechách byly zakládány nové spolky, pořádány různé přednášky a divadelní vystoupení. Na mnoha místech se konaly hospodářské a národopisné výstavy. Rozvoj kulturního života 2. poloviny 19. století podporoval zakládání městských muzeí.

První muzea byla v Čechách zakládána již na začátku 19. století. Jednalo se o muzea zemská, na jejichž vzniku nesli zásluhy především stavové – 1814 Opava, 1817 Brno, 1818 Praha.²⁹ Opravdová „muzejní revoluce“ nastala po roce 1860, kdy byla na mnoha místech zřizována muzea nejrůznějšího charakteru. V Čáslavi bylo roku 1864 založeno muzeum k výzkumu a ochraně památek v regionu. Chrudim, založená roku 1866, představovala muzeum školsko-naučného typu. Vysoké Mýto, založené roku 1871, se stalo prvním klasickým městským muzeem, jež stálo na začátku etapy převahy nad činností měst při zakládání muzeí. V roce 1878 se svým muzeem mohly pochlubit Plzeň a Tábor, roku 1880 Hradec Králové a Pardubice, roku 1884 Písek atd.³⁰

O bouřlivé vyvrcholení muzejní revoluce v Čechách se zasloužila Národopisná výstava československá v Praze. Ta s sebou přinesla národopisné hnutí, které se zaměřilo na sběr materiálu právě pro ni. Ačkoli byla plánovaná na rok 1893, k jejímu zahájení došlo až 15. května 1895.³¹ Jednotlivé odbory zakládané v Čechách, na Moravě a ve Slezsku tak získaly mnoho času na shromáždění památek svého regionu.

Sběr starožitností byl na mnoha místech doprovázen národopisnými výstavkami, jimiž chtěli členové odborů povzbudit lid k zapůjčení nebo darování předmětů pro Národopisnou výstavu v Praze.³² Vzdělaní lidé si uvědomovali cenu nashromážděného materiálu a začali uvažovat o založení muzea, které by ony „drahocenné“ věci chránilo. Myšlenka pořadatelů

---

²⁹ K. SKLENÁŘ, *Obraz vlasti*, s. 68.

³⁰ TAMTÉŽ, s. 262-263; J. PRÁŠEK, *120 let*, s. 322.

³¹ S. BROUČEK – J. PARGAČ – L. SOCHOROVÁ – I. ŠTĚPÁNOVÁ, *Mýtus*, s. 32.

³² Ve Strakonících 3. až 5. září 1893, ve Vodňanech 2. až 10. února 1895, v Jindřichově Hradci 29. července až 8. srpna 1894, v Netolicích 13. až 20. srpna 1893.

Národopisné výstavy československé, aby se sběry materiálu byla zřizována muzea, knihovny a jiné kulturní instituce, nacházela úrodnou půdu.³³

Národopisná výstava československá podnítila k prvním krokům v záležitosti založení muzea mezi jinými i Okresní zastupitelstvo ve Strakonících a představitele zdejšího odboru. Prvotní impuls ke vzniku muzea dala i ve Vodňanech. Při zahájení místní národopisné výstavy roku 1895 protektor města František Herites oznámil, že současně s otevřením národopisné výstavy zakládá městské muzeum. Jeho oznámení však zůstalo pouhým slovem bez činu. Ve skutečnosti zde muzeum bylo založeno až roku 1904.

Příklad Vodňan ukazuje, že k založení muzea nestačila jen myšlenka a snaha či rozkvět spolkového a kulturního života. K uskutečnění takového činu bylo zapotřebí velké píle, příznivců z řad majetných vrstev a hmotné zázemí obce, které by společně s majetnými občany mohlo muzeum finančně podporovat. Nejdůležitější roli hrál podíl inteligence mezi obyvatelstvem, a to především inteligence učitelské a profesorské, která byla ve věcech národních a společensky významných nejvíce uvědomělá. Pohled na data vzniku muzeí v Písku – 1884, ve Strakonících – 1894 a ve Vodňanech - 1904 při srovnání úrovně školství v jednotlivých městech jasně ukazuje důležitý vliv podílu profesorské a učitelské inteligence. Písek díky vysokému podílu inteligence z řad učitelů a profesorů nemusel čekat na impuls v podobě sběru předmětů na Národopisnou výstavu československou. Půda pro vznik muzea zde byla úrodná dávno před jejím uskutečněním.

Písek se stal centrem studentů pro široké okolí již na konci 18. století. Roku 1778 zde bylo založeno gymnázium a roku 1793 hlavní škola. Největšího vrcholu dosáhlo písecké školství v 60. letech 19. století. V roce 1860 byla v Písku otevřena kromě vyšší české reálky i první česká vyšší dívčí škola. Praha následovala až roku 1863. Písek rozšiřoval svoji nabídku i v dalších letech. Od roku 1870 mohli zájemci navštěvovat zdejší rolnickou školu a od roku 1885 školu lesnickou. Rozmach školství přivedl do města nejen studenty, ale i profesory a odborníky z různých oborů.³⁴ Díky jejich rozhledu, odbornosti a vztahu k odkazům naší minulosti vzniklo muzeum v Písku dříve než ve Strakonících a Vodňanech.

Vznik muzea podpořil navíc hospodářský rozvoj města. Ve 2. polovině 19. století se zde nacházelo několik velkých továren a textilních a pletárenských dílen. Velký zdroj příjmů městské pokladny představovaly výnosy z těžby živce, které se po objevení jeho významu pro výrobu porcelánu a skla ještě zvýšily. Město tak mohlo muzeum od počátku podporovat

---

³³ S. BROUČEK – J. PARGAČ – L. SOCHOROVÁ – I. ŠTĚPÁNOVÁ, *Mýtus*, s. 26.

³⁴ J. PRÁŠEK, *Písecké 2. tisíciletí*, s. 160.

roční subvencí 200 zlatých. Významným příznivcem muzea se po hmotné stránce stala také městská spořitelna, která muzeu pronajala bezplatně druhé patro ve své nové budově.

Ve Strakonících nastal počátek rozvoje kulturního života v 60. letech 19. století. Strakonické školství rozšířilo své pole působnosti o několik nových škol a tím se podílelo na zvyšování počtu inteligence ve městě. Stranou nezůstala ani židovská obec, která roku 1858 pro své děti zřídila vlastní soukromou školu. O dva roky později se z ní stala škola veřejná.³⁵ V roce 1867 byla otevřena nová škola v Bezděkově a na Velkém náměstí. Stejněho roku došlo k založení pokračovací školy, při níž existoval kurz pro dívky. Na počátku nového desetiletí v roce 1871 se strakoničtí občané dočkali měšťanské školy.³⁶

Národopisná výstava československá v Praze a její myšlenka, aby zároveň se sběrem materiálu pro ni byla zakládána muzea, přišly ve správný čas. Rostoucí počet inteligence města a čilý společenský život díky různým spolkům připravil úrodnou půdu. Sběr materiálu pro Národopisnou výstavu v Praze byl posledním rozhodujícím impulsem. Svým podílem se o založení muzea zasloužili i místní méně či více majetní obyvatelé, kteří podle svých možností podpořili muzeum materiálními nebo peněžitými dary. Strakonice se v 19. století vyznačovaly především existencí velkých textilních továren, jejichž majitelé nezůstali k muzeu neteční.

Ve Vodňanech byla situace složitější. Po pádu neoabsolutismu se sice začal kulturní a společenský život rozvíjet, ale vzniku muzea v 19. století město nedosáhlo. Tato skutečnost mě přivedla k závěru, že pro založení muzea byla více podstatná úroveň školství a hospodářství než úroveň kulturního života. Vodňany 19. století se mohou pochlubit pobytem významných osob jako byla trojice vodňanských literátů – Františka Heritese, Otakara Mokrého a Julia Zeyera. Díky nim se město stalo důležitým centrem literárního života. Za literáty jezdil do Vodňan Jaroslav Vrchlický, Adolf Hejduk a další spisovatelé.³⁷ Opomenout nelze ani význam hudebního života, který přesahoval lokální rámec. Vodňanský zpěvácký spolek odchoval Vojtěcha Šebestu a Jana Dunovského, pozdější členy královské opery. Marie Heritesová-Kohnová se prosadila jako výborná houslová virtuoska nejen doma, ale i ve světě.³⁸

Ač vodňanský kulturní život spoluvytvářely významné osobnosti z uměleckého života, zdejší školství výrazně pokulhávalo za Pískem i Strakonícemi. Ve 30. letech 19. století se učilo na vodňanské škole jen ve dvou učebnách. K výuce stačil jeden učitel a jeden jeho

---

³⁵ J. Z. CVRČEK, *Strakonice*, s. 278.

³⁶ J. Z. CVRČEK, *Strakonice*, s. 284-285.

³⁷ R. BERKA, J. LOUŽENSKÝ, J. PAZDERA, *Vodňanská zastavení na přelomu milénia*, Vodňany 2000, s. 61.

³⁸ Vodňany svému jubileu 1336-1936, s. 23.

pomocník. Postupem času přibyly další dvě třídy a roku 1859 pod ní byly připojeny Křtětice. V 60. letech městské zastupitelstvo projednávalo rozšíření školy. Roku 1895 se městu podařilo prosadit návrh na zbourání staré a postavení nové školní budovy. Od září roku 1900 se začalo vyučovat v nové školní budově. Roku 1884 ve Vodňanech vznikla škola živnostenská. V rámci ní existovala jedna přípravná třída pro negramotné a další dvě tzv. „průmyslové“ třídy o dvou ročnících.³⁹ Na konci 19. století se ve Vodňanech nacházely jen dvě školy, k jejichž provozu nebylo zapotřebí takového počtu učitelů jako v Písku nebo ve Strakonících. Skromné zastoupení škol bylo jistě dáno i menším počtem obyvatel.

Vodňansko se v 19. století řadilo k typickým malozemědělským oblastem bez průmyslu a větších rukodělných výroben. Rybníkářství, jež představovalo určitý zisk města, bylo ve 2. polovině 19. století ohroženo a jeho slavná pověst téměř nenávratně zničena. V celých Čechách docházelo k rušení rybníků a jejich přeměně na pole a louky. V roce 1870 nebyl nahnán ani jediný vodňanský rybník. I když se s jejich postupným naháněním začalo již následujícího roku, vodňanské rybníkářství se ke své pověsti vrátilo až na počátku 20. století.⁴⁰

Vodňanům chyběl k založení muzea v 19. století kapitál a dostatečné zastoupení učitelské a profesorské inteligence. Významní literáti zde žijící byli přece jen umělci – více spisovatelé než odborníci v historii či příbuzných oborech. Ke konci 19. století se navíc jejich věrné kamarádství a působení ve Vodňanech rozpadá. František Herites se roku 1893 odebral k delšímu pobytu do Ameriky. Po návratu se natrvalo usadil v Praze.⁴¹ Otakar Mokrý na Nový rok 1899 umírá.⁴² Opuštěný Zeyer následoval Heritese, v září 1899 se vrátil do Prahy, kde o dva roky později zemřel.⁴³ Nutno ještě zmínit Zeyerovu sběratelskou vášeň starých předmětů. V jeho neúnavném sběru ho podněcoval cit pro vše krásné, obdiv ke krásným řemeslným výrobkům a řemeslné dovednosti našich předků.⁴⁴ Odborné hledisko stálo zcela stranou. I když všichni tři literáti se významnou měrou podíleli na slavné vodňanské národopisné výstavce konané roku 1895, o založení muzea se už nepostarali. Heritesova slova zůstala jen pouhou myšlenkou, která došla naplnění až o téměř deset let později.

---

³⁹ R. BERKA, J. LOUŽENSKÝ, J. PAZDERA, *Vodňanská zastavení*, s. 68-69.

⁴⁰ TAMTÉŽ, s. 48-50.

⁴¹ Otavan, 1926, s. 158.

⁴² TAMTÉŽ, 1926, s. 160.

⁴³ TAMTÉŽ, s. 161.

⁴⁴ Viz blíže F. HERITES, *Vodňanské vzpomínky*.

2. Datace vzniku muzea v Písku, ve Strakonících a ve Vodňanech

Stanovení data vzniku jednotlivých muzeí není zcela jednoduché a zřetelné. Neodehrálo se totiž během jednoho dne jako narození či úmrtí osoby, nebo významná bitva. Zřízení muzea se stávalo záležitostí ne jen několika dní, ale i týdnů a měsíců. Články, věnující se historii jednotlivých muzeí, zpravidla sledují kroky, které k založení muzea vedly. Vyčteme z nich den, kdy se obecní zastupitelstvo zabývalo návrhem na zřízení městského muzea; den, kdy došlo k ustanovení muzejní společnosti, kuratoria či komitétu, a den, kdy bylo muzeum otevřeno. O přesném dnu vzniku muzea se nehovoří. Datování jeho vzniku je možné stanovit jen vzhledem k rokům a i zde se vyskytují spekulace. Problém spočívá v otázce, co se pod založením muzea rozumí. Zda se za vznik muzea považuje jeho schválení příslušnou samosprávou, nebo veřejné vyhlášení, či ustanovení příslušné organizace, která se o jeho materiální zřízení měla postarat, a nebo jeho otevření – zpřístupnění lidu.

Příklad problematiky datace vzniku muzea nalézáme v článku Jitky Velkové „100 let městského muzea ve Vodňanech“. Jitka Velková zde objasňuje omyly v dataci vzniku vodňanského muzea. Jako rok jeho založení vylučuje letopočet 1895, kdy se ve Vodňanech konala národopisná výstavka, při které František Herites jako purkmistr města prohlásil, že současně s otevřením výstavky zakládá městské muzeum. Považovat veřejné prohlášení za skutečné založení by bylo tedy mylné, neboť k naplnění vyřčených slov ve skutečnosti nedošlo. Jitka Velková považuje za vznik muzea rok 1904, kdy se v zápisech městského zastupitelstva 19. května hovoří o jeho schválení, zvolení komitétu a místnosti jemu určené. Rok 1905, jež se ve spojení s vodňanským muzeem někdy také objevuje, vysvětluje ročním zpožděním jeho otevření.⁴⁵

Vodňany nás přivádí k dalšímu charakteristickému jevu, jenž předcházal vzniku muzeí na mnoha místech. Ve většině případů nedocházelo k založení muzea hned po úvahách o něm. Jeho hmotné založení následovalo až po mnohaletých myšlenkách a nenaplněných snahách. Ve Vodňanech uplynulo například téměř deset let od prvního úmyslu ke skutečnému naplnění.

Ve Strakonících se podle pamětní knihy místního muzea našli lidé, kteří pokládali za důležité zachovat vše, co osvětluje naši historii, již v 90. letech 19. století. Mimo jiných

---

⁴⁵ J. VELKOVÁ, *100 let*, s. 3-6.

k nim patřil okresní tajemník August Česlav Ludikar, advokát Karel Vorel, účetní Ferdinand Rýdlo a hodinář Jan Topič. Nikdo ale neměl odvahu vzít na sebe riziko výsměchu, který by přišel, kdyby se pokus vytvořit muzeum nezdařil.⁴⁶ August Česlav Ludikar měl ale k takovému činu velké dispozice. Jeho zájem o historii a staré památky dosahoval úrovně odborníka. Ve svém rodném kraji se stal průkopníkem archeologie a kronikářem mizejících památek.⁴⁷ Mezi prameny k píseckému muzeu, které vzniklo roku 1884, nacházíme mnoho dopisů od Ludikara, z nichž se dovídáme o jeho darech a přízni k němu.⁴⁸ Jeho zájem o podporu tak záslužné organizace dokládá i pravidelná rubrika v Otavanu, v níž se jeho jméno uvádí mezi ostatními dárci.⁴⁹ Dopis ze dne 12. července 1884 nám prozrazuje, že Ludikara vyzvalo k darům samotné písecké muzeum.⁵⁰ Mezi dárci píseckého muzea nacházíme také Ladislava Kulhánka, účetního ze Strakonice, který působil v letech 1894-1896 ve výboru Musejní společnosti v Strakonících.⁵¹ Odborný zájem o historické památky se ve Strakonících objevuje tedy již v 80. letech 19. století. Cestu k založení muzea zde otevřela ale až Národopisná výstava v Praze.

Se sběrem materiálu pro Národopisnou výstavu v Praze si lidé začali všimnout hodnoty starých památek. Uvědomovali si, jaká by byla škoda, kdyby se doklady lidské práce a dovednosti zase rozutekly do všech koutů okresů a počali přemýšlet o muzeu – instituci, která by ony sebrané drahocenné předměty shromažďovala, chránila a uváděla ve známost lidu. Národopisná výstava v Praze tak dala podnět ke vzniku muzea v mnoha městech. V některých se díky různým okolnostem stala jen prvním impulsem k úvahám – např. Vodňany – a v jiných podnikla první kroky ke skutečnému založení – např. Strakonice. V korespondenci Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou v Praze a v místním regionálním tisku lze sledovat úvahy o založení městského muzea od června 1892.⁵²

Dne 25. října 1893 městská rada zvolila dvanáct osob, které pověřila vypracováním a podáním návrhu na zřízení městského a okresního muzea. Zvolené kuratorium se na své poradní schůzi dne 11. prosince 1893 usneslo na základě návrhu Ladislava Kulhánka zřídit zvláštní muzejní spolek, který by od svých členů vybíral příspěvky a jehož členem by se mohl stát každý, kdo by zaplatil stanovený členský příspěvek. Za tím účelem bylo rozhodnuto

⁴⁶ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Pamětní kniha 1932-1947, kniha č. 1.

⁴⁷ Milan HANKOVEC, *Významní rodáci Strakonicka*, Strakonice 2005, s. 190.

⁴⁸ SOKA Písek, Neuspořádaný fond muzea, Dary, sbírky, kart. V/1-V/2.

⁴⁹ Otavan 6, 1884.

⁵⁰ SOKA Písek, Neuspořádaný fond muzea, Dary, sbírky, kart. V/1-V/2

⁵¹ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3.

⁵² Viz blíže bakalářská práce B. JIRSOVÁ, *Počátky muzea*, s. 13.

vypracovat stanovy podle muzejních spolků v Sušici, Čáslavi, Chrudimi, Domažlicích, Plzni a Písku. Jeho protektorem se měla stát obec města Strakonice, která měla při stavbě nového křídla radnice přihlížet k světlým místnostem pro nové muzeum. Základem muzea dle oznámení Františka Nováčka měly být věci sebrané pro Národopisnou výstavu československou, které chtěl místní odbor po ukončení výstavy muzeu věnovat. Kuratorium učinilo první kroky ve své naplánované činnosti již koncem roku 1893. Od března 1894 se o muzeu hovoří jednou jako o přání a jednou jako, kdyby již existovalo. Dne 29. června 1894 se konala ustavující schůze Musejní společnosti pro okres Strakonický.⁵³

V Písku se situace vyvíjela oproti Strakonícím a Vodňanům zcela jinak. Úvahy směřující k založení muzea se zde objevily mnohem dříve. Písek díky vysokému podílu inteligence a své kulturní tradici, která do města přiváděla vzdělané lidi z různých oborů, nemusel čekat na podnět v podobě Národopisné výstavy v Praze. Tvůrcem první výzvy k založení muzea v Písku byl známý mladočeský politik Eduard Grégr. Roku 1860 vyšel ve zdejším týdeníku Poutníku od Otavy jeho fejeton „*Slovo o starých hrobech ve vůkolí Píseckém*“.⁵⁴ Grégr v něm upozornil na množství pravěkých památek, které se v okolí nacházejí, a vyslovil potřebu založení regionálního muzea: „*Není však na tom dosti, aby každý jednotlivec naleznuv nějakou starožitnost ji ušetřil a schoval; má-li z takové šetrnosti vzrůstati všeobecný užitek, musí se o to dbáti aby každý, kdož by se z nich poučiti chtěl aneb kohož vůbec zajímají, k nim volného měl přístupu, a jich dle potřeby použití mohl. Toto se však nemůže státi jináče, nežli když se založí zvláštní sbírka, aneb abych tak řekl malé museum kraje prachynského.*“⁵⁵

O rok později nacházíme výzvu k založení muzea ve zprávě architekta Bernarda Gruebera, který byl vyslán do Písku pražským místodržitelstvím ve věci posouzení stavu Budějovické věžní brány. Ve své zprávě datované k 16. červnu 1861 nerozebírá jen stav Budějovické brány.⁵⁶ Zabývá se v ní i architekturou areálu píseckého hradu a zmiňuje se o zájmu lidu ve věci zachování starých památek: „*K našim prohlídkám se připojili různí účastníci a když jsem se po vývodech P. konservátora zeptal, zda zřízení historického spolku pro písecký kraj by nebylo prostředkem k zajištění ještě uchovaných zbytků hradu pro všechny časy a současně tak dáno sálu odpovídající určení, byl tento návrh přítomnými přijat velmi účastně.*“⁵⁷

⁵³ Viz blíže bakalářská práce B. JIRSOVÁ, *Počátky muzea*, s. 12-16.

⁵⁴ J. PRÁŠEK, *120 let*, s. 320.

⁵⁵ Poutník od Otavy 5, 1860, s. 104.

⁵⁶ Ondřej KOLÁŘ, *Město v času proměn: z dějin Písku v druhé polovině 19. století*, Písek 1990, s. 15.

⁵⁷ J. PRÁŠEK, *120 let*, s. 321; O. KOLÁŘ, *Město*, s. 15.

Areálem hradu Gruebera provázal František Bezděka, konzervátor píseckého kraje, který se ze všech sil snažil, aby Budějovická brána zůstala zachována. Její stav byl ale havarijní. Bezděka si Grueberovi postěžoval, že za svou péči o památky sklízí jen pronásledování a nenávisť.⁵⁸ Osud památek ležel na srdci také Františku Karlu Miltnerovi, píseckému krajskému hejtmanovi. Tento velký milovník historie se zajímal především o archeologii a psal do odborných časopisů. Staral se o záchranu nálezů.⁵⁹

První kroky, jež vedly k opravdovému založení muzea, byly učiněny v roce 1884. Písemný návrh na založení muzea podal městský tajemník Ludvík Pompe. Spolu s návrhem vypracoval stanovy a řád dle vzoru plzeňského muzea. Obecní zastupitelstvo se zabývalo jeho návrhem na svém zasedání 3. května 1884. Zastupitelé návrh jednohlasně přijali a rozhodli se zřídit zvláštní kuratorium, které by muzeum zřídilo a podporovalo ho.⁶⁰

Dne 21. května 1884 se konalo první zasedání kuratoria městského muzea. Členové kuratoria toho dne schválili stanovy muzea, jeho domácí a jednací řád a zvolili si svého předsedu. Došlo také k volbě správního výboru.⁶¹ Dne 27. června 1884 řešilo kuratorium na svém zasedání opatření místa pro muzeum.⁶² V prvním červencovém týdnu pak vyšlo v místním týdeníku provolání s titulkem „*Předky v úctě mějme, nás ctí budou potomci*“.⁶³ V něm se hovoří o vzniku kuratoria a jeho úkolu, k jehož naplnění je zapotřebí podpory lidu. Od následujícího týdne pak v Otavanu nacházíme pravidelnou rubriku „*Místnímu museu dostalo se těchto darů*“.⁶⁴

Korespondence muzea ukrývá mnoho dopisů, z nichž je patrné, jak se muzeum pomalu začalo díky darům korespondentů utvářet. Většina z nich je adresována slavnému purkmistrovskému úřadu v Písku a pochází od června 1884. Dopisy oznamující zaslání stanov z jiných muzeí jsou data staršího. Archeologický sbor Vocel v Kutné Hoře zaslal píseckému purkmistrovskému úřadu své stanovy již 15. dubna 1884. Plzeňské muzeum požádal písecký purkmistrovský úřad o stanovy ve svém dopise ze dne 4. dubna. Za dvacet dní je od plzeňského muzea obdržel.⁶⁵

Korespondence píseckého a strakonického muzea, stejně tak jako místní regionální tisk obou měst, hovoří zprvu o muzeu jednou jako kdyby již existovalo a jednou jako kdyby

---

⁵⁸ O. KOLÁŘ, *Město*, s. 15.

⁵⁹ TAMTÉŽ, s. 7.

⁶⁰ Otavan 6, 1884, s. 208.

⁶¹ CES PM, Protokoly musejního kuratoria 1884-1902.

⁶² TAMTÉŽ.

⁶³ Otavan 6, 1884, s. 253-254.

⁶⁴ TAMTÉŽ, s. 265-474.

⁶⁵ SOKA Písek, Městský úřad Písek, Zřízení muzea, dary, příspěvky, sign. 9²/₂, kart. 358.

se teprve zakládalo. Samy prameny nám tak ukazují, jak zdlouhavým procesem se založení muzea stávalo. Dataci jejich vzniku lze uvádět s přesností na roky, nikoli na měsíce či dny.

3. Nelehké začátky

I když byla půda pro vznik muzea připravena a myšlenka jeho založení se hlasitě ozývala, nebylo zdaleka ještě nic rozhodnuto. Založení muzea s sebou neslo řadu otázek a problémů, stejně jako založení jakékoli jiné instituce či organizace. Jeho zakladatelé si museli předem stanovit cíl své činnosti, charakter sbírek, strukturu řízení a nemohli opomenout ani hmotnou stránku věci. Otázka prostor a finančních zdrojů představovala přímo existenční problém. Právě kvůli obtížím při řešení těchto problémů vznikala v některých městech muzea až několik let po prvotním impulzu k jejich založení.⁶⁶ Pod těmito prvotními otázkami rozhodujícími o samotné existenci muzeí se skrývaly mnohé další drobné detaily. Zakladatelé muzeí si museli ujasnit, kdo bude vlastníkem nashromážděných předmětů, jak budou sbírky uspořádány, kdy a za jakých podmínek budou přístupné, jak budou vypadat vitríny, do nichž se předměty vyloží, a kde se tyto vitríny pořídí.

Inspiraci k stanovení cíle činnosti, charakteru a uspořádání sbírek, struktury řízení, podoby vitrín a dalších záležitostí hledali u podobných organizacích již existujících. Ne vždy se ale setkali s ochotou. Vlastivědná muzea se v pokročilé etapě svého vzniku potýkala více než s přízní spíše s odmítáním od „Národního muzea“⁶⁷. Centrální instituce, která se jim mohla stát díky svým dlouholetým zkušenostem rádcem a mohla jim ulehčit těžké začátky, se stavěla spíše proti nim.

Zpočátku Národní muzeum vznik muzeí podporovalo. Zejména jeho Archeologický sbor s Josefem Smolíkem si uvědomoval, že Národní muzeum na celé území Čech nestačí. Smolík doporučoval, aby byl v každém městě zřízen archeologický spolek.⁶⁸ Nástupem Josefa Ladislava Píče se ale postoj Archeologického sboru i Národního muzea změnil. Postavily se zde proti sobě dvě názorové skupiny reprezentující pojetí centralistické nebo naopak decentralistické. Představitelem centralistického pojetí se stal Josef Ladislav Píč a Lubor Niederle. Niederle prostřednictvím svých článků vyžadoval, aby Národnímu muzeu byla věnována největší pozornost. V článku „*Několik slov o pěstování české archeologie*“ dokonce na regionální muzea útočí. Upozorňuje na údajnou řevnivost při jejich vzniku, snahu předstihnout jiná muzea a na skutečnost, že po odchodu zakladatelů nová nastupující generace

---

⁶⁶ Viz Blatná: M. VRÁNA (ed.), *Město Blatná*, s. 168-169.

⁶⁷ Založeno jako Nazional – Museum = Vlastenecké/Vlastenské muzeum (v českých dobových textech se uvádí Vlastenské muzeum, německé texty uvádějí Vaterländisches, jež je překládáno jako vlastenecké), roku 1854 přejmenováno na Muzeum království Českého; problematika postoje Národního muzea vůči regionálním muzeím viz Jiří ŠPĚT, *Muzea ve vývoji společnosti a národní kultury*, Praha 1979, s. 73-97; K. SKLENÁŘ, *Obraz vlasti*, s. 261-266.

⁶⁸ J. ŠPĚT, *Muzea*, s. 73.

už tak aktivní není. Regionální muzea se měla stát pouhými „sběracími ústavy“ a neměla stát v cestě soustředění předmětů do Národního muzea, jež bylo velmi důležité pro vědecké studium.⁶⁹

Za Niederlovou kritikou regionálních muzeí a dalšími argumenty pracovníků Národního muzea o tříštivosti potřebného scelení, jež regionální muzea dle nich způsobovala, se skrývá zřejmě jen obava z konkurence a odlákání potenciálních sbírkových předmětů a zájmu veřejnosti. Možná se za nimi ale také skrývá sobectví a strach ze ztráty prvenství. Regionální muzea nechtěla Národnímu muzeu konkurovat. Chtěla jeho fondy dotvářet, ale přitom si vytvořit vlastní organizaci, zachovat si svou samostatnost a vyměňovat si s Národním muzeem zkušenosti. Pasivita Národního muzea je přivedla k rozhodnutí jít svou cestou jako jeho rovnocenný partner.

Argumenty obhájců regionálních muzeí – Karla Václava Adámka, Klimenta Čermáka, Antonína Friče a dalších – se nesou ve stejném duchu jako cíle jednotlivých muzeí vytyčené v jejich provoláních a stanovách. Princip ochránářský, jímž Čermák opodstatňoval potřebu jejich vzniku⁷⁰, se zde mísí s principem vědeckým, osvětovým a také vlasteneckým. I když v každém období a v každém muzeu byl upřednostňován mnohdy princip jiný, všechny tři se většinou do činnosti muzea svým způsobem promítly.

3.1. Cíl a účel muzeí

Musejní společnost ve Strakonících ve svých stanovách vytyčila účel muzea, o jehož založení se měla postarat, následovně: *„Účelem musea jest, aby se zachraňovaly umělé výtvary starší a novější doby od zkázy nebo ztráty, sbírkami v §2. naznačenými, a aby jimi přispívalo se ku vzdělání obecnstva a mládeže v městě Strakonících a celém okrese.“*⁷¹

Inzerát, otištěný ve zdejšímu tisku a oznamující založení muzea, smysl vzniku strakonického muzea dále rozvádí: *„Museum okresu Strakonického má nejširším vrstvám lidu ukázati, jaká byla vzdělanost našich předků, má nás dokonaleji seznamovati s přítomností a tím připraviti pro šťastnější budoucnost. Z příčin těch očekává podepsaný výbor společnosti, že snaha jeho dojde ohlasu, že v krátké době přihlásí se za členy společnosti veškerí obyvatelé okresu Strakonického, jimiž pokrok leží na srdci a že rodáci naši v dáli*

---

⁶⁹ J. ŠPÉT, *Muzea*, s. 87.

⁷⁰ TAMTÉŽ, s. 74.

⁷¹ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Stanovy 3. 5. 1894, sign. 1, kart. 1.

*od nás žijící pamatovati budou na Strakonické museum, v němž budou všechny darované předměty označeny jmény šlechtných dárců a tak potomkům našim zachovány.*⁷²

Písecké muzeum svůj cíl prozrazuje skrze charakterizování muzejních sbírek ve svých stanovách: *„Obecní museum Písecké jest obcí Píseckou zřízená sbírka a stálá výstava předmětů, ježto týkajíce se především tohoto města a jižních Čech, vynikají důležitostí pro archeologii a historii vůbec a pro umění vlastenecké a dějiny jeho zvláště, usnadňují poznání této části české vlasti v ohledu národopisném a přírodovědeckém, zobrazují využitkování všelikých přírodních sil a plodů pro potřeby lidské a znázorňují stav i pokrok průmyslu a obchodu z toho se vyvinuvšího.*⁷³

I když stanovy se o ochránářském principu nezmiňují, stal se právě ten hlavním impulsem, důvodem a argumentem pro vznik píseckého muzea. Sám Ludvík Pompe ve svém návrhu na zřízení muzea opodstatňuje důležitost jeho založení těmito slovy: *„neboť bohužel jako na četných místech vlasti naší veliký zavládl vandalismus v první polovici našeho století, tak že napořád ničeny jsou i ty vlasti sporé, našich dob se uchovavší zbytky slavné minulosti, podobně i v Písku vzalo za své hojnost památek všeho druhu*⁷⁴. Ve stejném duchu se nesou i úvodní slova žádosti muzejního kuratoria o přízeň a dary lidu: *„Již po mnohá léta pomýšleno v našem městě, aby založeno bylo zvláštní museum pro památky všeho druhu týkající se města Písku a celého býv. kraje Píseckého, aby konečně uschovány byly ty nepatrné zbytky památek starobylosti našich předkův a před další zkázou zachovány.*⁷⁵

3.2. Problém soukromých sběratelů

Soukromé sběratelství jednotlivců a kupčení se starožitnostmi bránilo muzeím v uskutečňování jejich hlavního poslání a cíle. Soukromí sběratelé a překupníci starožitností mohli majitelům cenných památek nabídnout za jejich odkoupení vyšší částky než neziskové muzejní instituce. Na tuto skutečnost upozorňují ve svém dopise manželé Legovi z Jindřichova Hradce, kteří nakupovali památky pro písecké muzeum ve svém působišti. V dopise ze dne 29. prosince 1890 píše slovutnému pánu: *„Nádobí mnoho neposíláme, zaprvé doplňujeme v tomto směru ještě sbírky našeho musea, za druhé, nachází se ho opravdu po skrovnu, ježto jsou pouze v Hradci již čtyry soukromí sběratelé starožitností a vesměs nebezpeční sokové, neboť platí jak baroni a vydržují si stálé agenty. Tak platí za toufarový*

⁷² Věstník školský pro okresy Strakonický a Sušický (dále jen Věstník školský) 3, 1894, s. 44.

⁷³ SOKA Písek, Neuspořádaný fond muzea, kart. I (Stanovy obecního musea Píseckého).

⁷⁴ CES PM, Protokoly muzejního kuratoria 1884-1902.

⁷⁵ SOKA Písek, Neuspořádaný fond muzea, kart. I (P.T. – návrh na založení muzea na vytištěném dvoljlistě).

*talířek až 60 kr., za mísu 1-150 zl. a t. d.*⁷⁶ Pracovníka píseckého muzea také upozorňují, že svatebních rouch od výstavy vyšívání, kterou zde uspořádali před třemi lety, významně ubylo. Ve zdejším kraji našli na svých cestách již jen jedno jediné, ostatní byla již zničena.

Problému soukromých sběratelů a překupníků starožitností se nedotýkají jen provolání a návrhy na zřízení muzeí. Naléhavost řešení, jak se s jejich nežádoucí činností vypořádat, se objevuje i na stránkách regionálních tisků. V březnu roku 1894 vyšel ve *Věstníku školském pro okresy Strakonický a Sušický* obsáhlý článek, který se problematikou soukromých sběratelů nejen zabýval, ale udílel i rady, jak se s ní vypořádat.⁷⁷ V protokolech ze schůzí Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou můžeme sledovat konkrétní případ, který odbor řešil se soukromým sběratelem Janem Topičem.⁷⁸

Jan Topič, vyučený hodinář ve Strakonících, byl členem Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou. Působil v něm jako jednatel odboru pro fotografie. Sběratelství starožitností patřilo k jeho vášním a svou účast při shromažďování památek na výstavu využíval i ke sběru pro sebe. Do svých soukromých sbírek řadil některé předměty, které získal jako člen místního odboru pro Národopisnou výstavu v Praze. Aby se vyhnul nedorozumění a nařknutí ze zločinu, uváděl sebrané věci jako majetek své paní Žofie Topičové. Jeho počínání však bylo stejně odhaleno.

Ačkoli *Věstník školský*, vydaný 10. dubna 1893, uvádí, že: „*Dále odboru půjčil p. Topič vše, co sebral, z čehož uvádíme následující z majetku pí Žofie Topičové [. .]*“,⁷⁹ již v protokolu schůze odboru ze dne 15. dubna 1893 si však můžeme všimnout určitého kritického postoje vůči němu: „*Ježto p. Topič sbírá pro sebe, sneseno po návrhu p. Formánka, aby pánové B. Matulka, L. Kulhánek a jednatel promluvili s p. Topičem v tom smyslu, aby věci sebrané půjčil odboru, jich neprodával, zvláště ne do ciziny a aby věci, které mu půjčeny byly jen jako sběrateli odboru, odvedl, aby se mohly srovnati.*“⁸⁰

Jan Topič pravděpodobně své nekalé počínání, přivlastnění si památek, jež získal jako člen odboru pro výstavu, zapíral. Odbor o ně ale přijít nechtěl, a tak mu 10. května 1893 psal: „*Strakonický odbor pro národopisnou výstavu československou vyslovil se již ve schůzi 25. dubna t. r., že jest ochoten uděliti Vám přiměřenou podporu za Vaši činnost sběratelskou. Dle snesení učiněného ve schůzi ze dne 8. m. května t. r. však žádá, abyste si 1) neobtěžoval odbor vydati veškeré věci, jež jste jménem odboru sebral [. .] 2) abyste laskavě oznámil*

⁷⁶ SOKA Písek, Neuspořádaný fond muzea, Dary, sbírky, kart. V/1-V/2.

⁷⁷ *Věstník školský* 3, 1894, s. 11.

⁷⁸ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Výstavy, slavnosti, sjezdy, sign. 10, kart. 1.

⁷⁹ *Věstník školský* 2, 1893, s. 16.

⁸⁰ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, protokol schůze Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou ze dne 15. 4. 1893, sign. 10, kart. 1.

nám, zač prodal byste zdejšímu odboru předměty, jež jste sám svým jménem jako milovník starožitností získal a jež vykazujete jako majetek paní Žofie Topičové, aby takto odbor mohl učiniti další kroky ku získání sbírek již vykonaných a počítí se založením místního musea. Doufáme, že dostojíte slibu Svému ústně nám již učiněnému a že v nynějším úmyslu Svém nás rovněž písemně uvědomíte, abychom dle toho mohli učiniti další kroky v příští schůzi a tak celou záležitost v dobrotě skončili novým nepřijemnostem se vyhnuli a tím i zamezili veškeré podezřívání a pomlouvání jednotlivých členů odboru“⁸¹

Dne 24. května 1893 se odbor na základě promluv některých svých členů, že ví o lidech, kteří byli při tom, když Topič sbíral věci pro odbor, či kteří mu pro odbor půjčili věci, usnesl, že Topiče ústně vyzve, aby věci, které pro odbor sebral, odboru vydal. „*Neučinili tak bude veřejně v novinách prohlášeno, aby se přihlásili ti páni, kteří věci některé odboru a ne pí Ž. Topičové půjčili, a aby zároveň dali odboru plnou moc, aby věci ty na p. Topičovi, resp. na pí Topičové, soudně vymáhal.*“⁸²

Ústní výzva však asi nebyla účinná, 10. června 1893 se totiž odbor na své schůzi rozhodl Topičovi napsat, aby věci, jež sebral pro zdejší odbor, vydal do tří dnů, jinak že bude v novinách o tom učiněno oznámení. V plánovaném dopise se mu mělo také připomenout, že je z odboru vyloučen a že proti němu bude případně zahájeno soudní jednání.⁸³ To už Topiče přimělo ustoupit a věci, které mu byly pro odbor dány a s nimiž neměl žádné vydání, odboru odevzdal. Mimoto nabídl odboru i některé předměty ke koupi. Dne 1. července 1893 pak byla uzavřena smlouva s jeho paní o koupi předmětů za 110 zlatých.⁸⁴

Topič nesbíral starožitnosti jen z lásky k nim, ale i z „vypočítavosti“. Sbíral je proto, aby je prodal.. Nabízel je buď sám nebo prostřednictvím své ženy ke koupi i v dalších letech nejen muzeu, ale i dalším, například obchodníkovi se starožitnostmi panu Chouroví.⁸⁵ Jím stanovené ceny byly občas přemrštěné.⁸⁶

---

⁸¹ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, dopis Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou Janu Topičovi ze dne 10. 5. 1893, sign. 10, kart. 1.

⁸² TAMTÉŽ, protokol schůze celého Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou ze dne 24. 5. 1893.

⁸³ TAMTÉŽ, protokol výborové schůze Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou ze dne 10. 6. 1893.

⁸⁴ TAMTÉŽ, potvrzení Žofie Topičové o prodání předmětů odboru.

⁸⁵ TAMTÉŽ, dopis „*slavné městské radě v Strakonících*“ od Žofie Topičové.

⁸⁶ TAMTÉŽ, protokol schůze Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou ze dne 27. 10. 1894; na ní Ladislav Kulháněk oznámil, že: „*p. Topič nabízí některé věci, hlavně knihy, odboru ku koupi za ceny vysoké*“, a proto bylo usneseno, že: „*Kulháněk a Kohout a jednatel za ním půjdou vyjednávat. Jednatel optá se v Praze v Českém Museu po cenách knih, jež zvláště vysoko si p. T. cení.*“

3.3. Geografické a oborové zaměření muzeí

Stanovy muzeí a organizací, jež se měly o vznik muzea postarat, navazují na názory Klimenta Čermáka i v geografickém vymezení své působnosti. Dle Čermáka regionální muzea měla představovat útulek pro místní památky a věci celostátního charakteru měla přenechat Národnímu muzeu. Musejní společnost ve Strakonici soustředila svoji činnost na město Strakonice a celý jeho okres.⁸⁷ Geografické zaměření píseckého muzea prozrazují předcházející citace. Jeho sbírky se vztahovaly hlavně k městu Písku a k celému bývalému Píseckému kraji. Zastoupeny v něm ale prakticky byly předměty z různých oblastí jižních Čech. Domácí řád městského muzea ve Vodňanech, schválený za deset let později po jeho otevření, uvádí, že jeho předměty z oboru starožitností, přírody, průmyslu a obchodu pocházejí „ponejvíce z Vodňan a okolí; taktéž z jižních Čech“.⁸⁸

Prameny, jež se vztahují ke sbírkové činnosti sledovaných muzeí, plně odpovídají geografickému vymezení, jež si muzea stanovila ve svých stanovách, domácích řádech a provoláních. Každé regionální muzeum soustředilo svoji sbírkotvornou činnost především na své nejbližší geografické okolí – na své město, okolní vesnice – na svůj region. Díky přízni přesídlených rodáků a lidem pocházejícím z různých částí země se v nich objevovaly i předměty z jiných regionů. Blízkost Vodňan, Písku a Strakonic vedla k tomu, že si místní muzea vzájemně zasahovala do okruhu své činnosti.⁸⁹

Výše uvedené citace nám kromě geografického vymezení prozrazují také oborové zaměření jmenovaných muzeí. Sbírkové fondy regionálních muzeí se měly postarat o charakterizování nejen přírody a historie regionu, ale měly lid seznámit také s místním průmyslem, technikou výroby a dosaženým pokrokem.

Stanovy a domácí řády dále určují vlastníka sbírek a dotýkají se otázky prostor a financí. Za nejvhodnějšího majitele sbírek byla považována obec, která měla bránit jejich rozdělování a zcizení. Národní muzeum pak ve svých stanovách hovoří o sbírkách jako o „neprodejném a nerozlučném“ majetku členů společnosti a českého národa.⁹⁰

3.4. Otázka prostor

V otázce prostor byla muzea jako neziskové organizace odkázána na obecní zastupitelstva a výdělečně činné podniky. Od počátku své existence s vděčností pro své sbírky přijímala každý, ač nevhodný uvolněný prostor. Obvyklým rysem prvních let muzeí se

⁸⁷ SOKA Strakonice, Musejní spolek Strakonice 1891-1951, Stanovy 3. 5. 1894, sign. 1, kart. 1.

⁸⁸ MaG Vodňany, Domácí řád 1925..

⁸⁹ O tom blíže v kapitole 5. *Sbírky a expozice*.

⁹⁰ K. SKLENÁŘ, *Obraz vlasti*, s. 93.

stávalo jejich poměrně časté stěhování. Ponejvíce se muzejní sbírky shromažďovaly v místnostech škol, radnic a různých budov, které nebyly ve vlastnictví muzea.⁹¹ Na vlastní místnosti a budovy si musela muzea dlouhá léta počkat.

Prácheňské muzeum v Písku si na své místnosti na píseckém hradě, ve kterých je umístěno dodnes, počkalo téměř dvacet let, třebaže se o nich uvažovalo od samého začátku. Jeho první předměty se shromažďovaly v bytě ředitele gymnázia a v jedné místnosti radnice. V roce 1886 pak muzeum získalo pro své sbírky prozatímní místnost v přízemí budovy nové reálky v Komenského ulici. Od roku 1888 bychom ho našli v celém druhém patře městské spořitelny v Karlově, tehdy Mostecké ulici. Městská spořitelna mu zde bezplatně poskytla plochu kolem 200 m² – pět až šest velkých místností a dvě malé komory pro uložení knih. Na písecký hrad se sbírky stěhovaly v roce 1902 zásluhou Augusta Sedláčka.⁹²

Muzeum ve Strakonících se v prostorách strakonického hradu, kde je umístěno dodnes, nacházelo až ve druhé etapě své existence. Jeho první muzejní sbírky byly nejprve shromažďovány ve dvou místnostech domu doktora Františka Jandy na Velkém náměstí (č.p. 148).⁹³ O pronajmutí těchto prozatímních prostor se rozhodla a usnesla výborová schůze Musejní společnosti v Strakonících dne 30. srpna 1894.⁹⁴ Z nájmu, který činil 80 zlatých ročně, platilo město Strakonice jako protektor muzejní společnosti 60 zlatých a zbytek, 20 zlatých, pak hradila muzejní společnost sama.⁹⁵ Ony místnosti byly podle již zmiňovaného inzerátu muzea ve *Věstníku školském* najaty strakonickou obcí spolu s místnostmi v nové radnici, jež se měla počít stavět v roce 1895. K pronájmu radnice zřejmě ale nedošlo. V době, kdy strakonická obec pomýšlela na zajištění prostor v radnici, uvažovala i o místnostech ve spolkovém domě místní tělocvičné jednoty Sokol.⁹⁶ Jelikož v listopadu 1896 se podle protokolu schůze strakonické muzejní společnosti začalo se stěhováním sbírek do spolkového domu Sokola, lze usuzovat, že od pronájmu na radnici se upustilo.⁹⁷

Po rozpadu společnosti v roce 1899 připadly sbírky městu. Díky péči Josefa Havrdy byla jejich část uchována ve sbírkách měšťanských škol při průmyslové škole dívčí a část na obecním úřadě. Mnoho věcí bylo ale rozebráno, vrátilo se do rukou původních majitelů, nebo bylo prodáno.⁹⁸

---

⁹¹ Na radnici např. muzeum v Prachaticích, Písku, Vodňanech, Telči; v budovách škol muzeum v Blatné, Písku, Telči, Strakonících.

⁹² J. PRÁŠEK, *120 let*, s. 324-327.

⁹³ *Věstník školský* 3, 1894, s. 44.

⁹⁴ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Výstavy, slavnosti, sjezdy, sign 10, kart. 1.

⁹⁵ TAMTÉŽ, jednatelská zpráva za rok 1894-1895 ze dne 1. 8. 1895, kniha č. 3.

⁹⁶ TAMTÉŽ.

⁹⁷ TAMTÉŽ, protokol ze schůze Musejní společnosti ve Strakonících ze dne 25. 10. 1896, kniha č. 3.

⁹⁸ TAMTÉŽ, Zápisy výborových schůzí a z valných hromad 1930-1950 (úvodní pamětní zápis), kniha č. 4.

Když pak v roce 1923 začal Jan Dyk, okresní školní inspektor ve výslužbě, budovat nové muzeum, shromažďoval muzejní sbírky na strakonickém hradě. Sebrané předměty z měšťanské školy i odjinud zde ukládal do neobydlených místností, do kterých stropem a trhlínami ve zdech vnikal prach a vlhko. Se stavbou nové budovy pro obecní školu v roce 1929 přišlo rozhodnutí městské rady a městského zastupitelstva umístit muzeum ve staré budově obecné školy. Využití uprázdněných prostor po škole v roce 1930 se od začátku považovalo jen za dočasné. Muzeum zde mělo setrvat do doby, než se hrad opraví a město vyjedná s majiteli hradu, Řádem maltézských rytířů, smlouvu o pronájmu.⁹⁹ Jednání v tomto směru bylo ale dlouho neúspěšné.¹⁰⁰

Muzeum se na hrad vrátilo v roce 1936. První poschodí obecné školy se totiž mělo upravit pro četnický úřad, a tak se sbírky rychle stěhovaly do prostor hradu, kde dosud pracovali dělníci.¹⁰¹ Ačkoli v posledním desetiletí 20. století prodělal a stále prodělává hrad složitý vývoj především z hlediska majetko-právních vztahů, sídlí zde muzeum stále.¹⁰²

Potenciální sbírky vodňanského muzea se ještě před jeho zřízením shromažďovaly v sále městského starobince, který byl představován. Jednalo se o darované starožitnosti na vodňanskou a pražskou národopisnou výstavu. Uloženy zde byly i obrazy a sochy z děkanského kostela. Po schválení založení muzea byly sbírky přestěhovány do jedné místnosti druhého patra radnice. V červnu 1921 bylo muzeum nuceno vtěsnat své sbírky do malé místnosti při městském archivu, aby uvolnilo své prostory na radnici nově založené rybářské škole. Jeho situace se zlepšila v roce 1924, kdy mohla škola využívat již svou vlastní budovu a muzeu tak byly vykážány na radnici ve druhém patře tři velké místnosti. Od 10. srpna 1930 užívalo muzeum na radnici další dvě místnosti a zřídilo zvláštní Alšovu síň. Roku 1935 přibyl výstavní sál československého odboje. V roce 1936 se muzeum podle článku Čestmíra Johna nacházelo již v šesti postranních místnostech druhého patra radnice. Na podzim roku 1938 došlo k podstoupení muzejních prostor prachatickému gymnáziu. Sbírkami byly napěchovány do Alšovy síně, část se jich nacházela po půdách soukromých budov.¹⁰³

---

⁹⁹ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Pamětní kniha 1932-1947, kniha č. 1.

¹⁰⁰ Jeho průběh můžeme sledovat v knize č. 4: SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy výborových schůzí a z valných hromad 1930-1950, kniha č. 4.

¹⁰¹ TAMTÉŽ.

¹⁰² Viz: I. ŘÍHOVÁ., *O historii*, s. 351-353.

¹⁰³ J. VELKOVÁ, *100 let*, s. 5-6; J. PRAJER, *Heritesovo městské muzeum*; Č. JOHN, *Městské museum*, s. 73.

Své dosavadní prostory získalo muzeum po druhé světové válce. V roce 1955 se přikročilo po dohodě s pražskou Židovskou obcí k opravě osiřelé budovy synagogy. O rok později pak nově opravené prostory začalo muzeum využívat k výstavní činnosti.¹⁰⁴

3.5. Otázka financí.

Otázku finančních zdrojů řešila regionální muzea různě. V některých městech byly zakládány muzejní společnosti, jež zaručovaly stálý přísun financí prostřednictvím členských příspěvků a stálou péčí o chod muzejní instituce. Jinde se spoléhalo na přízeň lidu a místní podnikatele – na jejich dary, pomoc při zřízení muzea, peněžité příspěvky a poskytnutí prostor. Finančními zdroji nebyly jen peněžité částky. Je k nim třeba řadit i věci, jejichž zakoupení by vyžadovalo peněžitých výdajů a muzeu se jich dostalo zadarmo.

Přehled možných finančních zdrojů muzeí krásně podává návrh Ludvíka Pompeho na zřízení muzea v Písku. Ludvík Pompe v tomto návrhu, jež podal 13. dubna roku 1884 městskému zastupitelstvu a z něhož vychází schválené jím navržené stanovy muzea, žádá od „*obce Královské, města Písku*“ svěřeni předmětů v jeho vlastnictví do sbírek muzea, poskytnutí skrovného každoročního příspěvku a potřebné místnosti. „*Dalšími prostředky musea [dle slov Pompeho] tohož mohou býti: a) předměty buď darováním nebo zapůjčením nebo vyměněním získané b) dary peněžité a odkazy c) vlastní příjmy zís. ze vstupného a p. d) výnosy z uspořádaných za tím účelem koncertů, zábav, divadelních představení apod.*“ Jistý finanční zdroj představuje také jeho návrh týkající se obstarávání práce v muzeu. Dle jeho názoru nevyžaduje chod muzea nových úředníků, obstarávali by ji stávající úředníci mimo své úřední hodiny bez nároku na odměnu.¹⁰⁵

Dochované prameny k píseckému muzeu mnoho o jeho finanční situaci v prvních letech jeho existence neprozrazují. Jedná se spíše o velmi sporadické zápisy. Základ muzeu položila sama obec, která mu věnovala předměty, jež se hodily do jeho sbírek, a přislíbila obstarání místností a každoroční příspěvek.¹⁰⁶

V srpnu roku 1884 se obecní pokladna „*poukázala*“ vyplatit za jednu plechovou a dvanáct cínových starožitných nádob, jež byly zakoupeny pro zdejší muzeum, dvanáct zlatých Markovi Ballovi. O měsíc později se „*poukázala*“ vyplatit za almaru, určenou

---

¹⁰⁴ J. VELKOVÁ, *100 let*, s. 7.

¹⁰⁵ CES PM, Protokoly musejního kuratoria 1884-1902.

¹⁰⁶ SOkA Písek, Neuspořádaný fond muzea, kart. I.

pro prozatímní uchování darovaných starožitností, Václavovi Smutnému 20 zlatých z důchodu obce.¹⁰⁷

O platbách a částkách pokladny muzea prameny mlčí. Návrh odpovědi na dopis Marie Bezděkové, manželky c. k. okresního soudce ve Vodňanech, prozrazuje, že muzeum nemělo ještě v lednu roku 1885 zřejmě téměř žádné finanční zázemí. Marie Bezděková v uvedeném dopisu sděluje píseckému muzeu, že v Netolicích je za 800 zlatých na prodej velmi pěkná sbírka nerostů a lastur. Muzeum ve své navrhované odpovědi na zadní straně dopisu Marii Bezděkové děkuje za oznámení a podotýká, že: „*museum zdejší prozatím poukázáno jest jen na dary starožitností, a ku kupování nemá posud potřebného fondu.*“¹⁰⁸

Potřebný finanční fond muzea se začal v oné době teprve pozvolna vytvářet. Roku 1885 povolilo obecní zastupitelstvo ve svém sezení dne 31. ledna příspěvek pro muzeum na právě probíhající rok ve výši 200 zlatých. Stejnou výši příspěvku povolilo obecní zastupitelstvo pro muzeum i na rok 1886. V červnu roku 1885 vyjednala obecní pokladna s panem Votavou z Putimi cenu za jím nabízené mince pro muzeum. Dohodnutá částka dva zlaté měla být vyplacena z důchodu obce.¹⁰⁹

Dopis, v němž se muzeum v březnu roku 1888 obrací na zdejší občanskou záložnu se žádostí o subvenci, potvrzuje, že muzeum roční příspěvek od obce opravdu dostávalo. Informovalo záložnu o přízní, jaké se těší a o rozkvětu, díky němuž mu spořitelna přenechala bezplatně celé druhé patro ve své nové budově. Dále muzeum upozorňovalo, že užívá pouze jedné subvence ročně – 200 zlatých od obce, a proto žádalo záložnu o příspěvek, aby se mohlo lépe reprezentovat.¹¹⁰

Zda záložna žádosti muzea o udělení subvence vyhověla, prameny nehovoří. Na přelomu 80. a 90. let ale muzeum již nakupovalo předměty ze svých vlastních zdrojů. V roce 1888 vyplatila pokladna muzea: za objednaná díla a zakoupené mušle nalezené u Prahy 3 zlaté 20 krejcarů, za čtyři nové skříně s nátěrem a zasklením 102 zlatých 40 krejcarů, za starou tabatěrku 45 krejcarů a za dvě staré porcelánové nádoby 2 zlaté. Roku 1889 vyplatila muzejní pokladna Václavu Šebelovi za čtvero kopií kolorovaných obrazů svatých, zachovaných v sakristii zdejšího chrámu Páně, 10 zlatých a Adolfovi Hejdkovi

---

¹⁰⁷ SOkA Písek, Městský úřad Písek, Zřízení muzea, dary, příspěvky, sign. 9²/₂, kart. 358.

¹⁰⁸ TAMTÉŽ.

¹⁰⁹ TAMTÉŽ.

¹¹⁰ TAMTÉŽ, Neuspořádaný fond, Místnosti – přidělování, vyjednávání, nájemné smlouvy 1884-1960, kart. IV/1b-IV/2b.

za jím koupenou „zástěru se starým českým vyšíváním bohatě zdobenou z okresu Vodňanského“ 4 zlaté.¹¹¹

Ve výčtu zakoupených předmětů by se dalo pokračovat i v dalších letech. V roce 1891 vydalo muzeum za zakoupené předměty 219 zlatých 15 krejcarů, v roce 1892 14 zlatých 30 krejcarů a roku 1894 zakoupilo například jen deset plen za 52 zlatých.¹¹² Znovu je třeba podotknout, že uvedené údaje nemusí být celistvé. Pouze ukazují, že muzeum si díky rozšiřování svého jmění mohlo dovolit nakupovat vhodné předměty a nebylo odkázáno jen na dary – na vděčné přijímání i méně hodnotných památek.

Z roku 1891 pochází první údaj o celkovém jmění muzea. Protokol sepsaný o schůzi muzejního kuratoria, jež se konala 12. ledna 1891, uvádí následující: „*P. pokladník přednáší pokladní zprávu (:641 zl. 52 kuloženo na spořitbu:) 648 zl. 42 k celkem jmění hotové obnáší.*“¹¹³ Finanční situaci muzea na počátku 20. století, které je v ohledu financí sdílnější, naznačují jeho výdaje na opravu hradu.¹¹⁴

Ve Strakonících se základem muzea staly sbírky předmětů, jež místní lidé darovali Strakonickému odboru pro národopisnou výstavu československou nebo jež odbor pro výstavu koupil. Našly se mezi nimi i předměty na výstavu zapůjčené a muzeu ponechané. Účast na vzniku muzea a jeho chodu neodmítla ani obec, která muzeu pravidelně přispívala peněžitou částkou a postarala se o zajištění prostor. Pro zřízení muzea, zajištění jeho chodu a stálého přísunu financí byla ve Strakonících založena muzejní společnost.

Zakládající člen Musejní společnosti v Strakonících měl při vstupu do společnosti složit nejméně 25 zlatých, a to najednou nebo v pěti lhůtách. Mohl jím být jmenován ale i ten, kdo věnoval muzeu předmět dražší než 25 zlatých.¹¹⁵ Přispívající člen platil 1 zlatý ročně.¹¹⁶

Protokoly ze schůzí a jednatelské zprávy společnosti nám prozrazují následující fakta. V době svého založení 29. června 1894 čítala společnost 6 přihlášených členů zakládajících a 52 přispívajících.¹¹⁷ V srpnu 1894 k zakládajícím členům přibyl tehdejší Okresní výbor ve Strakonících a v září pak zdejší občanská záložna, obě s částkou 25 zlatých.¹¹⁸ „*Kromě*

¹¹¹ SOkA Písek, Neuspořádaný fond muzea, Dary, sbírky, kart. V/1-V/2.

¹¹² TAMTÉŽ.

¹¹³ CES PM, Protokoly muzejního kuratoria 1884-1902.

¹¹⁴ TAMTÉŽ; SOkA Písek, Neuspořádaný fond muzea, Práce – provádění, účty 1902-1963, sign. IV/1b, kart. IV/1b-IV/2b.

¹¹⁵ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Stanovy 3. 5. 1894, sign 1.

¹¹⁶ Věstník školský 3, 1894, s. 44.

¹¹⁷ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, protokol ustavující valné schůze Musejní společnosti v Strakonících ze dne 29. 6. 1894, kniha č. 3.

¹¹⁸ Protokol výborové schůze Musejní společnosti v Strakonících ze dne 30. 8. 1894 (viz SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, sign 10, kart. 1) a protokol sepsaný ve schůzi výboru Musejní společnosti v Strakonících dne 12. 9. 1894 (viz TAMTÉŽ, sign 3) uvádí u obou zakládajících členských příspěvků 25

toho svolilo se [v roce 1894] sl. obecní zastupitelstvo přispívati k účelům spolkovým 100 zlatých.¹¹⁹ Po roce činnosti se počet členů společnosti téměř zdvojnásobil. Dne 1. srpna 1895 měla společnost 12 členů zakládajících a 91 přispívajících.¹²⁰ Po správním roce 1895-1896 (tj. od poloviny roku 1895 do poloviny roku 1896), kdy se členská základna společnosti snížila na 12 členů zakládajících a 88 přispívajících, dosáhla společnost svého maxima.¹²¹ Dne 13. června 1897 působilo v jejích řadách 12 členů zakládajících a 98 přispívajících.¹²² Ačkoli v letech 1897-1899 mnoho členů ze společnosti vystoupilo, počet členů ke dni 14. listopadu 1899 byl stejný jako v červnu 1897.¹²³ Na konci roku 1899 měla ale společnost jen 50 členů,¹²⁴ a to společně s dalšími faktory přispělo k tomu, že se společnost 8. prosince 1899 rozpadla.¹²⁵

Do třetího správního roku 1897-1898 vstoupila společnost s peněžní částkou 143 zlatých a 35 krejcarů, která různými dary, příspěvky a možnými příjmy vzrostla na 302 zlatých 4 krejcare. ¹²⁶ Ke konci tohoto správního roku, t. j. ke dni 15.6.1898, jí zůstalo ve spolkové kase 136 zlatých.¹²⁷ Krátce před svým rozpuštěním, 14. listopadu 1899, činilo její jmění 111 zlatých 93 krejcarů.¹²⁸ Dne 8. prosince 1899 vybrala na členských příspěvcích 42 zlatých 30 krejcarů, takže po vyplacení odměny 10 zlatých Antonínu Veselému, sběrateli příspěvků, po sobě zanechala 32 zlatých 30 krejcarů.¹²⁹

Finanční situaci vodňanského muzea lze sledovat na základě dochované Knihy příjmů a vydání, která byla vedena v letech 1904 až 1940. První její zápis datovaný k 20. srpnu 1904 oznamuje, že „K zařízení musea bylo z důchod. úřadu Vodňanského vloženo do spořitelny 618 korun 61 haléřů“.¹³⁰ Pravděpodobně se jednalo o výtěžek ze vstupného z místní národopisné výstavy.¹³¹ Tento počáteční vklad se stal na dlouhou dobu vkladem jediným.

---

zlatých, jednatelská zpráva Musejní společnosti v Strakoniciích za rok 1894-1895 (viz TAMTÉŽ, kniha č. 3) a seznam členů společnosti (viz TAMTÉŽ, kniha č. 5) uvádí u občanské záložny příspěvek 50 zlatých.

¹¹⁹ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, jednatelská zpráva za rok 1894-1895 sepsaná 1. 8. 1895, kniha č. 3.

¹²⁰ TAMTÉŽ.

¹²¹ TAMTÉŽ, jednatelská zpráva přednesená ve valné schůzi Musejní společnosti v Strakoniciích konané dne 26. 7. 1896.

¹²² TAMTÉŽ, novinový výstřižek z časopisu Stráž na Šumavě s názvem „Musejní společnost v Strakoniciích“.

¹²³ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, protokol z valné schůze společnosti ze dne 14. 11. 1899.

¹²⁴ TAMTÉŽ, Seznam členů 1896, kniha č. 5.

¹²⁵ TAMTÉŽ, protokol mimořádné valné schůze Musejní společnosti v Strakoniciích konané dne 8. 12. 1899, kniha č. 3.

¹²⁶ TAMTÉŽ, novinový výstřižek z časopisu Stráž na Šumavě s názvem „Musejní společnost v Strakoniciích“.

¹²⁷ TAMTÉŽ, protokol valná schůze společnosti ze dne 15. 6. 1898.

¹²⁸ TAMTÉŽ, protokol valná schůze společnosti ze dne 14. 11. 1899.

¹²⁹ TAMTÉŽ, protokol mimořádné valné schůze Musejní společnosti v Strakoniciích konané dne 8. 12. 1899.

¹³⁰ MaG Vodňany, Kniha příjmů a vydání 1904-1940, inv. č. 1.292.

¹³¹ J. VELKOVA, 100 let, s. 5.

Ke dni 31. prosinci 1906 se v knize objevuje zápis, že: „*Důchodenský úřad kr. m. Vodňan vyplatil podporu na rok 1906, jak sl. obecní zastupitelstvo ve schůzi dne 16. prosince 1905 čl. 518 usneslo.*“¹³² Schválená podpora, jež měla činit 100 korun, byla ale nakonec vyplacena až 20. září 1907. K roku 1908 je zapsán jen zůstatek a u let 1909, 1911, 1913 a 1914 čteme, že nebyly žádné příjmy ani vydání. Roku 1915 se dostalo muzeu další podpory od Obecního zastupitelstva ve Vodňanech - tentokrát 200 korun. K letům 1916-1918 a roku 1921 a 1923 je opět poznamenáno, že nebyly žádné příjmy ani vydání. Od roku 1919 se v zápisech objevuje nový zdroj příjmů – příjem za prodej muzejních pohlednic. Roku 1919 činil 62 korun a roku 1920 20 korun.¹³³

Jak lze pozorovat, muzeum se v prvních letech dočkalo podpory jen od obce. Díky svým skromným vydáním si s ní ale vystačilo a ještě mu z její části uložené ve spořitelně plynul úrok. Mezi drobná vydání se řadil nákup muzejních pomůcek (např. stolů, zámků, klíčů, knihy na zaznamenávání muzejních předmětů), vyplácení pomocníků při přenosu předmětů ze špitálu do nových prostor a nákup nabízených památek.

Od roku 1924 začaly muzeum podporovat vedle obce i místní spolky a ziskové organizace. Roku 1924 daroval muzeu okrašlovací spolek ve Vodňanech 300 korun. Roku 1925 přispěl do pokladny muzea místní měšťanský pivovar 100 korun, Jednota příslušníků Vodňanských 150 korun, Spořitelna města Vodňan 1200 korun a obec 2000 korun. Ve výčtu podporovatelů by se nechalo pokračovat i v dalších letech. Následující rok se ke spolkům a ziskovým organizacím přidali dokonce samotní jednotlivci: slečna Milada Martanová (100 korun), pan Protiva z Kladna (90 korun) a paní Haeringová z Prahy (50 korun). Mezi příjmy za rok 1925 se nachází poprvé zápis, jež pravděpodobně představuje výtěžek ze vstupného: „*Dárce [?] za prohlídku Musea – 5 korun.*“ Obdobný zápis pochází i z roku 1926: „*Dar návštěvní za Musea – 10 korun.*“¹³⁴

Jak lze vidět, muzea získávala finanční prostředky z různých zdrojů. Především se obracela na samotná zastupitelstva obcí, v nichž vznikala. Obce jako vlastníci muzejních sbírek snad samy pociťovaly povinnost muzea podporovat. Jak ukazují dochované prameny k vodňanskému a píseckému muzeu, nalézt další příznivce, jež by muzeu poskytly finanční příspěvek, lehké nebylo. Strakonice nic náhodě neponechaly. Vsadily na vyzkoušené. Nezdráhaly se a založily muzejní společnost, která přímo vybízela zdejší inteligenci a podnikatele ke vstupu do ní a tím k příspěví do spolkové pokladny členskými příspěvkem.

---

¹³² MaG Vodňany, Kniha příjmů a vydání 1904-1940, inv. č. 1.292.

¹³³ TAMTÉŽ.

¹³⁴ TAMTÉŽ.

Účast na spolkovém životě se v tehdejší době považovala za prestižní záležitost. Mnozí lidé se stávali členy několika spolků zároveň především proto, aby se neodlišovali od jiných a konali to, co si doba žádala – účast na veřejném životě města.

Strakonice a Vodňany měly oproti Písku jednu výhodu. Ve Strakonících a ve Vodňanech se o soustředění starožitností, ukázek zdejších výrobků a jiných předmětů postarala rozsáhlá kampaň Národopisné výstavy československé a znovu se probouzející vlastenectví. Lid byl téměř zfanatizován sběrem starožitností a jejich odevzdáváním záslužným organizacím, jako byly místní odbory Národopisné výstavy československé a později i vznikající muzea. Písek se o rozsáhlou kampaň a přesvědčení lidu musel postarat sám. V době vzniku jeho městského muzea se žádná celonárodní akce podobného zaměření nekonala.

3.6. Krize muzeí

Přes veškeré úsilí zakladatelů a první generace zřizovatelů se muzea potýkala od samého začátku přímo z existenčními problémy. K nim se také přidával po prvotním nadšení ochabující zájem veřejnosti a v některých případech povolující pracovní nasazení samotných zřizovatelů muzeí. Ve Strakonících dokonce díky rozpadu muzejní společnosti došlo v roce 1899 k úplnému zániku muzea. Část jeho sbírek opatroval a uchovával po dobu více jak dvaceti let Josef Havrda ve sbírkách zdejších měšťanských škol. Sám pak jako člen Okresního osvětového sboru oživil myšlenku muzea mezi lidmi, kterým osvěta města ležela na srdci. Havrdovy myšlenky se ujal předseda Okresního osvětového sboru Jan Dyk a začal ji v roce 1923 realizovat. Jeho smrt v roce 1926 mu ale nedovolila započaté dílo dokončit. O to se již museli postarat jeho kolegové. Na jeho počest byl nový ústav pojmenován jeho jménem.¹³⁵

Příčinu rozpadu muzejní společnosti spatřoval Josefa Havrda v ochabnutí zájmu a v odchodu Františka Nováčka, který byl duší velkého vlasteneckého podniku a jehož odchod z muzea vedl k polevení činnosti ostatních pracovníků. Dle jeho mínění: *„Však stará slovanská povaha projevovala se i zde již delší dobu – vzplanutí a ochabnutí: ochabla přízeň a ztrácel se zájem, zájem i lidí kteří před několika léty chtěli se ukázati „pokrokovými“ a horlivě hlasovali pro museum. Těžká rána museum stihla, že v r. 1898 Fr. Nováček odešel do Volyně jmenován ředitelem tamní měšťanské školy. Mnoho členů vystoupilo [. . .]“*¹³⁶

---

¹³⁵ SOKA Strakonice, Musejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy výborových schůzí a z valných hromad 1930-1950 kniha č. 4.

¹³⁶ TAMTÉŽ, Pamětní kniha 1932-1947, kniha č. 1.

V Písku lze sledovat slábnoucí prvotní nadšení na stránkách *Otavanu*, kde byly v prvních měsících existence píseckého muzea zveřejňovány dary, které muzeum získalo, spolu se jmény dárců. Od července do konce roku 1884 se jejich počet výrazně snížil. V *Otavanu* ze dne 22. listopadu 1884 byl výčet ukončen prosbou o další dary. V následujících letech se seznamy darů a dárců objevovaly v *Otavanu* už jen sporadicky. Kolem roku 1894 prožívalo muzeum svoji první krizi. Činnost kuratoria poklesla a obec přestala vyplácet muzeu pravidelné dotace. K překonání krize došlo až po smrti dlouholetého ředitele Ludvíka Pompe, který zemřel 1. září roku 1900. Nový ředitel muzea August Sedláček se zasloužil o přestěhování muzea do areálu píseckého hradu. K nově uspořádanému muzeu připojil městský archiv, zavedl nové inventární knihy a založil muzejní knihovnu. Nová krize muzea přišla s první světovou válkou. Ta trvala až do poloviny 20. let 20. století.¹³⁷

Vodňanskému muzeu první světová válka díky vytrvalosti a péči jeho správce Haštala Mosteckého nijak výrazně neuškodila. I když zájem veřejnosti ochabl, Haštal Mostecký nezahálel a sbíral válečné památky a dokumenty posledního národního útisku. Bolestná rána muzeum zastihla až v červnu roku 1921, kdy bylo muzeum nuceno vyklidit místnost mu propůjčenou ve prospěch rybářské státní školy. Sbírkky muzea pak byly uloženy v malé místnosti při městském archivu a činnost muzea tak na více jak tři roky ustala. Radostné chvíle prožíval Haštal Mostecký v září roku 1924, kdy se muzeum mohlo vrátit zpět do svých původních místností, neboť rybářská škola se dočkala své vlastní budovy. V závěru dvacátých a na počátku třicátých let 20. století stálo vodňanské muzeum na svém vrcholu. Jeho úspěch zastavila až německá okupace českých zemí. Těsně před jejím začátkem se pracovníkům muzea téměř podařilo naplnit sen Haštala Mosteckého „*vybudovati z městského musea vodňanského vzorný vlastenecký ústav celého kraje*“.¹³⁸

---

¹³⁷ Viz J. PRÁŠEK, *120 let*, s. 326-331.

¹³⁸ Viz J. PRAJER, *Heritesovo městské museum*.

4. Zakladatelé, zřizovatelé a příznivci muzea v Písku, ve Strakonících a ve Vodňanech

Na vzniku a chodu jednotlivých muzeí se podílelo mnoho lidí. Velký okruh lidí, kteří měli s jednotlivými muzei jakoukoli spojitost, se nechá rozdělit do několika skupin. Do první skupiny patří lidé, kteří se jako první ve svém regionu začali zajímat o památky svých předků a jejich ochranu; dále ti, kteří organizovali sběr na Národopisnou výstavu československou a nakonec jednotlivci, kteří začali prosazovat zřízení muzea a uspěli. Druhou skupinu představují zřizovatelé muzea – lidé, kteří zajišťovali chod muzea a starali se o roztřídění a uspořádání sbírkových předmětů. Pracovníky je nazvat nelze, jelikož tato jejich činnost byla ve své podstatě činností dobrovolnou a nijak platově neohodnocenou. I když byli do svých funkcí ve správních výborech muzea jmenováni, finančního ohodnocení se jim nedostávalo. Poslední skupinu tvoří příznivci muzea – členové muzejních spolků, dárci muzejních předmětů, finanční podporovatelé muzea. Sem se neřadí jen jednotlivci, ale i různé organizace, spolky a samotné obce.

4.1. První průkopníci a zakladatelé muzeí

O lidech, kteří se jako první začali ve svém regionu zajímat o památky svých předků, jsem se již zmínila. Ve Strakonících se k nim v 80. a 90. letech 19. století řadil účetní Ladislav Kulhánek, okresní tajemník August Česlav Ludikar, advokát Karel Vorel, účetní Ferdinand Rýdlo a hodinář Jan Topič.¹³⁹ Ladislav Kulhánek před vznikem strakonického muzea patřil ke štědrým dárcům píseckého muzea.¹⁴⁰ August Česlav Ludikar se stal ve svém kraji průkopníkem archeologie a kronikářem mizejících památek.¹⁴¹ Jan Topič, člen Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou, zprvu sbíral památky ze své sběratelské vášně i sám pro sebe. Postupem času se ale z tohoto vášnivého sběratele starozitností stal vypočítavý „překupník“. Myšlenka založení muzea, která se dočkala svého uskutečnění, se zrodila v hlavě organizátorů sběru materiálu pro Národopisnou výstavu československou. Konkrétního iniciátora návrhu prameny neprozrazují.

K založení muzea v Písku vyzýval jako první známý mladočeský politik Eduard Grégr roku 1860.¹⁴² O rok později na něho navázal architekt Bernard Gruber.¹⁴³ Autorem návrhu,

---

¹³⁹ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Pamětní kniha 1932-1947, kniha č. 1.

¹⁴⁰ Viz. rubrika „Místnímu museu dostalo se těchto darů“ v šestém ročníku časopisu Otavan.

¹⁴¹ M. HANKOVEC, *Významní rodáci*, s. 190.

¹⁴² J. PRÁŠEK, *120 let*, s. 320.

kteřý se stal skutečným impulsem pro založení muzea, se ale stal městský tajemník Ludvík Pompe. Obecní zastupitelstvo se jeho návrhem zabývalo na svém zasedání 3. května 1884. O staré památky a zejména o ochranu starých stavebních památek se v polovině 19. století v Písku zajímal učitel náboženství a řečtiny na píseckém gymnáziu František R. Bezděka, konzervátor píseckého kraje, a písecký krajský hejtman František Karel Miltner, člen pražského spolku Verein für Numismatik.¹⁴⁴ Tito dva velcí milovníci historie a starých památek by se jistě podíleli na založení a chodu muzea, kdyby byli o pár let mladší a nezemřeli před příchodem doby příznivé pro jeho založení.¹⁴⁵

Ve Vodňanech probudila zájem o staré památky Národopisná výstava československá. Prvními iniciátory sběru starožitných památek se zde stali literáti František Herites, Otakar Mokrý a Julius Zeyer. První výzvu k založení muzea lze spatřovat v zahajovací řeči vodňanské národopisné výstavky, kterou pronesl purkmistr města František Herites: „*Tato výstava, která nám ukazuje práci a dovednost našich předků, budiž i základem muzeu městskému. Jako purkmistr tohoto města zakládám současně v dnešní slavnostní den museum královského města Vodňan.*“¹⁴⁶ Heritesova slova však nebyla uskutečněna. Muzeum ve Vodňanech bylo zřízeno až roku 1904, a to především zásluhou Haštala Mosteckého, jednatele vodňanského národopisného výboru.¹⁴⁷

Již u prvních zájemců o staré památky a autorů prvních výzev k založení muzea a iniciátorů skutečného založení nacházíme stejné rysy jako u pozdějších zřizovatelů a podporovatelů. I oni byli lidé vzdělaní a ve svém městě společensky a kulturně činní. Mnozí z nich nepostrádali ani odborný postoj k historii a starým památkám.

O jejich vzdělanosti vypovídá už jen jejich samotná profese, kterou vykonávali. Ukázkou jejich společenské aktivity a kulturní činnosti je přízeň Augusta Česlava Ludikara a Ladislava Kulhánka k píseckému muzeu nebo podíl trojice vodňanských literátů na místní národopisné výstavce. Pravými odborníky v zachování starých památek byli zejména August Česlav Ludikar, průkopník archeologie ve svém kraji a kronikář mizejících památek, František R. Bezděka, konzervátor píseckého kraje, a František Karel Miltner, člen pražského spolku Verein für Numismatik, píšící do mnoha odborných časopisů. Tito lidé se vyznačovali ale i svojí neúnavnou pílí, o které bude ještě řeč – např. August Česlav Ludikar, Ladislav

---

¹⁴³ J. PRÁŠEK, *120 let*, s. 321.

¹⁴⁴ O. KOLÁŘ, *Město*, s. 7-8, 16.

¹⁴⁵ Miltner se roku 1862 odstěhoval na odpočinek do Karlína u Prahy, kde 12. listopadu 1874 zemřel. Bezděka zemřel 19. března 1871 v Písku.

¹⁴⁶ J. PRAJER, *Heritesovo městské museum*.

¹⁴⁷ J. VELKOVÁ, *100 let*, s. 5.

Kulhánek, Ludvík Pompe, Haštal Mostecký. Ti z nich, kteří se dočkali vhodné doby pro vznik muzea, se podíleli na jeho založení a chodu.

Zřizovatelé muzeí mnohdy pocházeli z řad regionálních odborů a výborů Národopisné výstavy československé. Do Musejní společnosti v Strakonících vstoupilo hned několik předních představitelů Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou: c.k. okresní školní inspektor Richard Branžovský, okresní tajemník Antonín Císař, starosta Řepice Jan Domarázek (hospodář), učitel měšťanské školy Antonín Kohout, lékař Karel Machalický, učitel měšťanské školy František Nováček, řídící učitel v Radomyšli Josef Svoboda, c.k. okresní lékař František Uttl a katecheta Jan Westfall. Někteří z nich byli jmenováni i do správního výboru muzea a byly jim svěřeny různé funkce. V obsazení předních funkcí opět dokonce nacházíme určité shody. Richard Branžovský, předseda literárního odboru Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou v Praze, byl téměř po celou dobu první etapy existence strakonické muzejní společnosti jejím místopředsedou (kromě posledního půlroku). Jan Westfall, jednatel literárního odboru Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou v Praze, působil jako jednatel společnosti po první tři její správní roky. František Nováček, jednatel odboru pro kroje a domácí náradí, byl pro změnu dvakrát zvolen za kustoda historicko-archeologického oddělení strakonického muzea, vždy s působností na tři správní roky.¹⁴⁸

Ve Vodňanech je už spojitost užší. Představují ji hodinář Arnošt Jůzek, učitel měšťanské školy Josef Kadaník a učitel Haštal Mostecký. Tito tři účastníci sběru starožitností pro Národopisnou výstavu československou se dostali do muzejního komitétu nebo muzejní komise. Josef Kadaník působil v letech 1904-1908 jako pokladník muzea. Haštal Mostecký se stal dokonce jeho prvním správcem, a to až do své smrti roku 1930. Užší spojitost ve Vodňanech je způsobena podílem literátů, jejich manželek, přespolních učitelů a účastí žen v místním národopisném odboru. Lépe řečeno odchodem literátů z Vodňan, vzdáleností přespolních spolupracovníků a omezenou účastí žen na veřejném životě.¹⁴⁹

4.2. Zřizovatelé muzeí

U zřizovatelů muzeí je kromě jejich vzdělanosti, společenské a kulturní aktivity patrný ještě jeden rys. Převážná většina členů muzejních komitétů, komisí a správních výborů se

---

¹⁴⁸ Věstník školský 1, 1892, s. 22 a 26; SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3.

¹⁴⁹ MaG Vodňany, Složka Národopisná výstava 1895, Protokol sepsaný dne 7. října o valné schůzi ustavujícího se odboru pro národopisnou výstavu okresu Vodňanského; TAMTĚŽ, Kniha příjmů a vydání 1904-1940, inv. č. 1.292; J. VELKOVÁ, *100 let*, s. 6.

živila učitelkou profesí. Spojitost počátků muzeí se školstvím je stejně nepřehlédnutelná jako spojitost se spolkovým a kulturním životem daných měst. Nejedná se jen o spojitost skrze osoby, jež u zrodu muzea stály a staraly se o jeho chod. Jde tu také o spojení skrze umístění muzeí. Všechna tři muzea se v prvních letech své existence nacházela v budovách škol.

Do kuratoria píseckého muzea byli zvoleni muži, kteří se svým podpisem přidali k návrhu městského tajemníka Ludvíka Pompeho. Pompeho návrh datovaný k 13. dubnu 1884¹⁵⁰ se objevuje v programu schůze obecního zastupitelstva dne 3. května 1884¹⁵¹. Na této schůzi byl Pompeho návrh schválen a bylo zvoleno muzejní kuratorium. Jeho členy se stali: profesor gymnázia Václav Babánek, zemský advokát Lambert Hessler, profesor reálných škol Adolf Heyduk, ředitel gymnázia Josef Kopecký, profesor reálných škol Jan Matzner, okresní školní inspektor Antonín Madeira, profesor gymnázia Josef Nedvídek, profesor gymnázia Karel Ninger, městský lékař Václav Pacovský, ředitel reálných škol František Tonner a městský tajemník Ludvík Pompe.¹⁵²

Na své první schůzi dne 21. května 1884 zvolilo kuratorium za svého předsedu zemského advokáta Lamberta Hesslera, za jednatele profesora reálných škol Jana Matznera, za pokladníka profesora gymnázia Josefa Nedvídku. Ředitelem muzea byl zvolen městský tajemník Ludvík Pompe. Všichni čtyři muži zůstali na svých pozicích až do konce svého života. Ludvík Pompe vykonával funkci ředitele muzea do své smrti roku 1900, kdy ho vystřídal známý historik a profesor August Sedláček. Pokladník Josef Nedvídek se staral o finanční toky muzea do roku 1902 a jednatel kuratoria Jan Matzner vykonával svěřenou práci do roku 1915.¹⁵³

Ke střídání docházelo v prvních dvou desetiletích existence píseckého muzea pouze v obsazování místa předsedy. Za zemřelého Lamberta Hesslera byl roku 1886 zvolen městský lékař Václav Pacovský.¹⁵⁴ O dva roky později ho vystřídal císařský rada Alois Pakeš.¹⁵⁵ Na počátku 20. století se stal předsedou kuratoria starosta města Karel Lukáš.¹⁵⁶ Alois Pakeš a Karel Lukáš působili v kuratoriu od roku 1886.¹⁵⁷ K menším změnám došlo v osazenstvu kuratoria po roce 1900, kdy byli jeho členy: ředitel gymnázia Karel Cumpfe, profesor reálných škol ve výslužbě Adolf Heyduk, člen okresního a obecního zastupitelstva František Mathiasko, profesor reálky Jan Matzner, profesor gymnázia Josef Nedvídek, profesor

¹⁵⁰ CES PM, Protokoly musejního kuratoria 1884-1902.

¹⁵¹ Otavan 6, 1884, s. 165.

¹⁵² TAMTÉŽ, s. 209.

¹⁵³ CES PM, Protokoly musejního kuratoria 1884-1902.

¹⁵⁴ SOkA Písek, Neuspořádaný fond, kart. I.

¹⁵⁵ J. PRÁŠEK, *120 let*, s. 326.

¹⁵⁶ CES PM, Protokoly musejního kuratoria 1884-1902.

¹⁵⁷ SOkA Písek, Neuspořádaný fond, kart. I.

gymnázia Karel Ninger, městský lékař Václav Pacovský, ředitel reálky Hynek Soldát, ředitel reálky ve výslužbě František Tonner a Karel Lukáš jako jeho předseda a August Sedláček jako ředitel muzea.¹⁵⁸

Propojenost se školstvím a doživotní působení osob ve správě muzea lze pozorovat i u vodňanského muzea. Doživotní prací pro muzeum se zde vyznačuje především učitel Haštal Mostecký, jednatel místního národopisného výboru a první správce vodňanského muzea. V čele muzea stál od roku 1904 až do své smrti 1930. Pak byl vystřídán řídicím učitelem ve výslužbě Petrem Vadlejchem. Po Vadlejchově smrti v letech 1935-1939 spravoval muzeum učitel Čestmír John.¹⁵⁹

Z řad učitelů pocházeli v prvních třech desetiletích existence vodňanského muzea i všichni jeho pokladníci a revizoři účtů kromě Antonína Vytlačila, vrchního oficiála státních drah. Funkci pokladníka zde zastával v letech 1904-1908 Josef Kadaník, v letech 1908-1926 Alois Novák, v letech 1926-(1929) Aloisie Princová, v letech 1930-1937 Čestmír John a v letech 1937-1941 opět Aloisie Princová. Zápisy a podpisy o revizi účtů se v *Knize příjmů a vydání* objevují od roku 1928. Zpravidla se vždy jedná o dva lidi, mezi nimiž se v průběhu 20. a 30. let 20. století vystřídali učitelé Josef Zasadil, Čestmír John, Antonín Prajer, Jaroslav Michl, Jaroslav Veselý a vrchní oficiál státních drah Antonín Vytlačil.¹⁶⁰

Do komitétu muzea byl 19. května 1904 zvolen Josef Kvasnička, odborný učitel Josef Kadaník, učitel Haštal Mostecký, purkmistr města František Bělohávek. Ve 20. letech 20. století nacházíme mezi členy muzejní komise předsedu Obecní knihovny Františka Černého, předsedu Společenstva stavebních živností Arnošta Jůzka, jednatele Obce legionářské Richarda Reise a učitele Haštala Mosteckého. V roce 1930 byla muzejní komise rozšířena o nové členy: vrchního oficiála státních drah Antonína Vytlačila, odborného učitele Jaroslava Michla, ředitele obecních škol a obecního kronikáře Václava Řídkého.¹⁶¹

Jan Prajer ve své publikaci o vodňanském muzeu zmiňuje některé spolupracovníky ředitele Haštala Mosteckého. Opět se jedná především o učitele. K nim se řadí Karel Zborník, Alois Novák, Aloisie Princová, Antonín Prajer, Anna Sudová, Petr Vadlejch, Václav Řídký, Vladimíra Martincová, John Čestmír, Jaroslav Veselý, Josef Zasadil, Jaroslav Michl. Dále jmenuje také dva vrchní oficiály státních drah Antonína Vytlačila a Vojtěcha Krejčího

---

¹⁵⁸ CES PM, Protokoly musejního kuratoria 1884-1902; J. PRÁŠEK, *120 let*, s. 327.

¹⁵⁹ J. VELKOVÁ, *100 let*, s. 6; J. PRAJER, *Heritesovo městské museum*.

¹⁶⁰ MaG Vodňany, *Knih příjmů a vydání 1904-1940*, inv. č. 1.292.

¹⁶¹ J. VELKOVÁ, *100 let*, s. 6.

a dlouholetého starostu města a předsedu správního výboru spořitelny Ferdinanda Maška a další.¹⁶²

Ve Strakonících se doménou učitelů staly pozice kustodů jednotlivých oddělení muzea. Ve správním období od poloviny roku 1894 do poloviny roku 1898 zastával práci kustoda přírodovědeckého oddělení učitel měšťanské školy Antonín Kohout, kustoda historicko-archeologického oddělení učitel měšťanské školy František Nováček a kustoda technicko-průmyslového oddělení účetní Ferdinand Rýdlo. V posledním roce první etapy strakonického muzea vystřídal Antonína Kohouta učitel měšťanské školy Antonín Veselý, Františka Nováčka učitel měšťanské školy Hynek Brejcha a Ferdinanda Rýdla učitel Petr Hadraba.¹⁶³

Profesní složení jednotlivých předních funkcí Musejní společnosti ve Strakonících a správního výboru v první etapě existence muzea, tedy v letech 1894-1899, je už barvitější. Učitelská složka zde ale nemizí. Výrazněji se ovšem projevuje v celkové členské základně muzejní společnosti. Předsedou společnosti byl po celou první etapu muzea starosta města Petr Karta, místopředsedou školní inspektor Richard Branžovský, který krátce před rozpadem společnosti v září 1898 přesídlil do Prahy a byl vystřídán lékárníkem Karlem Baronem. K největším obměnám docházelo ve funkci jednatele. V prvních letech se stal jednatelem muzea katecheta Jan Westfal. Dne 4. července 1898 byl místo něho zvolen za jednatele odborný učitel František Blábolil, kterého 20. listopadu 1899 vystřídal učitelka Kateřina Kartáková. Funkci pokladníka vykonával po celou dobu první etapy existence muzea prokurista občanské záložny Theodor Kratochvíl.¹⁶⁴

Mezi členy správního výboru se v letech 1894-1899 objevil školní inspektor Richard Branžovský, děkan a biskupský notář Tomáš Býček, ředitel měšťanské školy Josef Sedláček, katecheta Jan Westfal, starosta města Petr Karta, prokurista občanské záložny Theodorik Kratochvíl, majitel knihtiskárny Josef Dvořák, lékař Karel Machalický, účetní Ladislav Kulhánek a Ferdinand Rýdlo, učitelka Kateřina Kartáková a učitelé Antonín Kohout, Antonín Kubeš, Karel Kubiček, František Nováček, František Blábolil, František Vlášek a Josef Havrda.

V prvním a druhém správním roce obsadili ve správním výboru učitelé všechna místa, ve třetím šest míst z dvanácti, ve čtvrtém a pátém roce pak čtyři místa ze sedmi (nepočítáme-li katechety). Ze všech členů muzejní společnosti připadalo na učitele 25,83%, na úředníky

---

¹⁶² J. PRAJER, *Heritesovo městské museum*.

¹⁶³ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3.

¹⁶⁴ TAMTÉŽ.

13,33%, na duchovní a katechety 8,33%. Pět procenty byli ve společnosti zastoupeni lékaři a lékárníci, stejně tak hospodáři. Kolem 4% se pohybovali advokáti, majitelé nemovitostí, obchodníci a řezníci společně s uzenáři. Pak následovali továrníci, organizace, sládcí, inženýři, knihkupci, hostinští a ostatní.

Členy Musejní společnosti v Strakonících nacházíme i v osazenstvu jiných místních spolků. Někteří z nich se dokonce staly sbormistry či řediteli zpěvu pěvecko-hudebního spolku Zvon. Například Bohumil Fišer, ředitel a učitel obecných škol, působil jako sbormistr spolku Zvon v letech 1893-1905, Josef Formánek, ředitel a učitel obecných škol, v letech 1872-1874 a v letech 1876-1881, Josef Havrda, ředitel a učitel měšťanských škol, od roku 1895 do roku 1896, Jan Novotný, ředitel obecných škol, v letech 1874-1875 a ještě od roku 1905 do roku 1906 a Alois Rejžek, řídící učitel ve Štěkni, v letech 1885-1887. Josef Formánek byl navíc ve Zvonu v letech 1883-1908 poctěn dirigováním. Stal se i ředitelem jeho hudebního odboru.¹⁶⁵

S místní tělocvičnou jednotou Sokol jsou spojena jména Augusta Česlava Ludikara, Josefa Formánka, Petra Karty, Petra Hadraby, Karla Markese a Josefa Dvořáka. August Česlav Ludikar, okresní tajemník ve Strakonících, jenž, jak už víme, v 90. letech 19. století patřil k lidem, kteří pokládali za důležité zachovat vše, co osvětluje naši historii, se jako první pokusil o založení Sokola ve Strakonících. Jeho pokus však byl neúspěšný. Skutečnými zakladateli místního Sokola se stali v roce 1868 učitelé E. Rybička a Josef Formánek, člen Musejní společnosti v Strakonících a spolku Zvon zároveň.¹⁶⁶ V roce 1868 docházelo rakouskou vládou k rozpouštění sokolských tělocvičných jednot a k jejich nahrazování různými uniformovanými spolky. Když pak na počátku 80. let byla sokolská myšlenka ožívána a ve Strakonících založena nová tělocvičná jednota Sokol Tyrš, objevili se mezi jejími funkcionáři někteří členové muzejní společnosti. Při ustavující schůzi nové jednoty dne 2. srpna 1885 byl zvolen Petr Karta, dlouholetý předseda Musejní společnosti v Strakonících, jejím místopředsedou. Petr Hadraba, přispívající člen společnosti, se stal jejím náčelníkem a Josef Dvořák, člen výboru společnosti v posledním roce a půl její první etapy, jejím jednatelem. Dne 7. října 1885 k nim přibyl jejich společník z místní muzejní společnosti Karel Markes, který se poté, co byl Petr Karta obsazen do funkce starosty Sokola Tyrš, stal jeho místostarostou. Petr Karta působil jako starosta Sokola plných 28 let.¹⁶⁷

---

¹⁶⁵ M. ŠPECIÁN, *Historie*, s. 29.

¹⁶⁶ L. KUBÍČEK, *Tělocvičná jednota*, s. 31.

¹⁶⁷ TAMTÉŽ, s. 32.

Ve Vodňanech vedl bohatý spolkový život například Haštal Mostecký, první správce místního muzea, a František Černý, člen místní muzejní komise od roku 1924. Haštal Mostecký byl členem snad všech vodňanských pokrokových spolků. Předsedal jednotě Komenského a byl zástupcem v okresním školním výboru za učitelství.¹⁶⁸ František Černý, účetní měšťanského pivovaru ve výslužbě, stál v popředí spolku Pro postavení památníku Petru Chelčickému.¹⁶⁹ Působil také jako jednatel Podpůrného spolku příslušníků vodňanských a jako předseda Obecní knihovny.¹⁷⁰ Hodinář Arnošt Jůzek, člen muzejní komise od roku 1924, předsedal Společenstvu stavebních živností a Richard Reis, taktéž člen muzejní komise od roku 1924, byl jednatelem Obce legionářské.¹⁷¹ Dlouholetý starosta města Ferdinand Mašek, pozdější předseda muzejního kuratoria, a obchodník Jan Majer, pozdější člen kuratoria, působili ve správním výboru vodňanské spořitelny. Ferdinand Mašek dokonce vystupoval jako jeho předseda.¹⁷²

Zemský advokát Lambert Hessler, předseda píseckého muzejního kuratoria, se stal předsedou Měšťanské besedy a ředitelem kanceláře Městské spořitelny. Významný český básník Adolf Heyduk byl členem literární skupiny Májovců. Jednatel muzea Jan Matzner vystupoval jako člen a podporovatel mnoha i mimopíseckých vlasteneckých a dobročinných spolků. Dlouhá léta byl členem městské i okresní školní rady a byl činný ve správním výboru městské spořitelny.¹⁷³

Zakladatelé a zřizovatelé muzeí svou činností ovlivňovali také veřejný a kulturní život daných měst. Někteří z nich nesli zásluhu na uskutečnění i jiných podniků než jen založení muzea a uspořádání národopisné výstavky. Řada z nich se angažovala i na přípravě různých kulturních akcí, ve správě obce a v politickém životě.

Profesor píseckého gymnázia a člen místního muzejního kuratoria Karel Ninger patřil k předním propagátorům a iniciátorům vyššího dívčího školství v Písku. Pravidelně docházel na nedělní besedy u Havelků, kde vyprávěl o křížáckých válkách a o některých kapitolách z českých dějin. Právě zde se zrodila myšlenka zřízení vyššího dívčího píseckého školství, která se dočkala svého uskutečnění v říjnu 1860. K předním propagátorům se později přidružili i další členové muzejního kuratoria. Na dívčí škole od prvních dnů její existence přednášel Adolf Heyduk, Václav Babánek a František Tonner. Horliví zakladatelé dívčí vyšší školy začali vydávat celou samostatnou řadu vlastních učebnic pro dívky. Její první svazek,

---

¹⁶⁸ Jiří PAZDERA, *Haštal Mostecký a vodňanské muzeum*, Výběr 17, 1980, s. 266.

¹⁶⁹ V. STANĚK, *Jak byly pořízeny pamětní desky*, s. 49-56.

¹⁷⁰ J. VELKOVÁ, *100 let*, s. 6.

¹⁷¹ TAMTÉŽ.

¹⁷² J. PRAJER, *Heritesovo městské museum*.

¹⁷³ O. KOLÁŘ, *Historik*, s. 19.

populární *Historie literatury české* od Karla Ningra, vyšel na jaře 1862. Roku 1863 byl v rámci ní vydán *Nástin bájesloví Slovanského a Germánského* od Adolfa Heyduka.¹⁷⁴

Ferdinand Mašek, spolupracovník Haštala Mosteckého ve vodňanském muzeu, stál jako purkmistr města v čele delegace městské rady, která se účastnila Zeyerova pohřbu v Praze.¹⁷⁵ Haštal Mostecký nesl zásluhy na založení vodňanské obecní kroniky.¹⁷⁶ Na jejím vedení se jako obecní kronikář podílel Václav Řídký, člen muzejní komise ve Vodňanech.¹⁷⁷

Josef Formánek, revisor účtu Musejní společnosti v Strakonících, proslul jako horlivý propagátor lidové hudby nejen v celém zdejším kraji, ale i v Praze. Kromě sběru lidových písní se věnoval také studiu lidové dudácké hudby.¹⁷⁸ Redaktor Josef Dvořák, člen výboru Musejní společnosti v Strakonících na sklonku první etapy existence muzea, umožnil strakonickým občanům lepší dosažitelnost časopisů *Stráž na Šumavě* a *Hlasy ze Šumavy*. V roce 1885 město jeho příchodem získalo svůj tisk. Josef Dvořák si zde opatřil tiskařskou koncesi a začal ve Strakonících zmiňované časopisy vydávat.¹⁷⁹

Členové strakonické muzejní společnosti – učitel měšťanské školy Adolf Daněk, starosta Strakonice Petr Karta, správce velkostatku Emil Miltner, řídící učitel v Nových Strakonících Jan Novotný, ředitel hospodářské školy Karel Nový a farář na Podsrpu Jan Wolf se pro změnu jako členové výstavního komitétu podíleli v roce 1899 na pořádání místní Krajské hospodářsko-průmyslové a školské jubilejní výstavy.¹⁸⁰ Díky strakonickému regionálnímu tisku se dovídáme o účasti členů místní muzejní společnosti na charitě. V roce 1891 přispěli děkan Tomáš Býček, advokát Jan Lehrach, Vzdělávací řemeslná jednota Čelakovského, město Nové Strakonice a strakonická občanská záložna peněžitými dary na školní slavnost vánočních stromků.¹⁸¹

Karel Ninger, později i Adolf Heyduk a František Tonner, členové píseckého muzejního kuratoria, stáli v popředí družiny píseckých vlastenců.¹⁸² Karel Ninger byl dokonce za své vlastenecké postoje roku 1871 suspendován.¹⁸³ Předseda muzejního kuratoria Lambert Hessler býval poslancem říšské rady a sněmu Království českého za město Písek.¹⁸⁴ Mezi

¹⁷⁴ J. MALÝ (ed.), *Písek*, s. 6-14.

¹⁷⁵ V. STANĚK, *Jak byly pořízeny pamětní desky*, s. 49-56.

¹⁷⁶ J. PAZDERA, *Haštal Mostecký*, s. 266.

¹⁷⁷ J. VELKOVÁ, *100 let*, s. 6.

¹⁷⁸ J. Z. CVRČEK, *Strakonice*, s. 284.

¹⁷⁹ TAMTÉŽ, s. 292.

¹⁸⁰ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Výstav, slavnosti sjezdy, sign. 10, kart. 1.

¹⁸¹ Věstník školský 1, 1892, s. 22: Tomáš Býček 4 zl., Jan Lehrach 7 zl., Vzdělávací řemeslná jednota Čelakovského 11 zl. 50 kr., město Nové Strakonice 10 zl., strakonická občanská záložna 10 zl.

¹⁸² Jaromír MALÝ (ed), *Paměti profesora Karla Ningra*, Knihovnička Otavan, č. 14, Písek 1932, s. 5.

¹⁸³ TAMTÉŽ, s. 7.

¹⁸⁴ J. PRÁŠEK, *120 let*, s. 324.

členy Musejní společnosti ve Strakonících se nacházeli jak staročeši tak mladočeši. Ke staročechům se například řadil lékárník Karel Baron, materialista František Bollard a advokát Karel Vorel, který zastupoval strakonické dělníky při vymáhání jejich práv na Steinovi, místním továrníkovi.¹⁸⁵ K politice mladočechů se přikláněl okresní tajemník Antonín Císař, advokát August Fikar, lékař Šimon Kouba, starosta Strakoníc Petr Karta a majitel domu ve Strakonících Václav Karta.¹⁸⁶

Mnoho zakladatelů a zřizovatelů muzeí působilo ve výborech veřejné správy – v okresních a městských či obecních zastupitelstvech a radách, nebo v úřadě starosty či purkmistra. V Písku se na správě města podílel například Ludvík Pompe jako městský tajemník,¹⁸⁷ Lambert Hessler jako náměstek starosty a člen okresního zastupitelstva,¹⁸⁸ Karel Ninger jako člen obecního výboru a městské rady¹⁸⁹ a Jan Matzner jako člen obecního zastupitelstva a městské rady.¹⁹⁰ Ve Vodňanech stáli zřizovatelé muzea jako purkmistři a starostové přímo v čele města. Stali se jimi František Herites, František Bělohlávek a Ferdinand Mašek. Ve Strakonících se Petr Karta, předseda místní muzejní společnosti, stal dlouholetým starostou města. Antonín Císař působil jako okresní tajemník.

Skutečnost, že řada zakladatelů a zřizovatelů muzeí byla za svého života zvolena do okresních a městských zastupitelstev, svědčí o tom, že to byli lidé celou společností uznávaní a vážení. Dokládá to i jejich jmenování čestnými občany a čestnými členy různých spolků. V Písku se uznání v podobě čestného občanství dostalo už průkopníkům památkové péče – Františku Karlu Miltnerovi¹⁹¹ a Františku R. Bezděkovi¹⁹². Ve schůzi píseckého obecního zastupitelstva dne 3. února 1900 byl pak čestným občanem Písku zvolen profesor gymnázia Karel Ninger spolu s profesorem reálky Adolfem Heydukem.¹⁹³ Čestného občanství města Písku se dočkal také profesor Jan Matzner.¹⁹⁴ Ludvíka Pompeho vyznamenala obec v roce 1898 zlatým záslužným křížem a v červnu 1900 byl jmenován za své celoživotní zásluhy o rozvoj Písku ředitelem všech městských úřadů a velkostatků.¹⁹⁵

Ve Strakonících se dostalo Richardu Branžovskému, místopředsedovi místní muzejní společnosti, hned osmi pochvalných uznáních od nadřízených úřadů. Čtyři z nich obdržel

---

¹⁸⁵ J. Z. CVRČEK, *Strakonice*, s. 292, 299.

¹⁸⁶ TAMTÉŽ, s. 299.

¹⁸⁷ J. PRÁŠEK, *120 let*, s. 323.

¹⁸⁸ TAMTÉŽ, s. 324.

¹⁸⁹ J. MALÝ, *Paměti*, s. 7.

¹⁹⁰ O. KOLÁŘ, *Historik*, s. 19.

¹⁹¹ J. PRÁŠEK, *Písecké 2. tisíciletí*, s. 160.

¹⁹² O. KOLÁŘ, *Město*, s. 19.

¹⁹³ J. MALÝ, *Paměti*, s. 238.

¹⁹⁴ O. KOLÁŘ, *Historik*, s. 19.

¹⁹⁵ J. PRÁŠEK, *120 let*, s. 323.

od zemské školní rady.¹⁹⁶ Josef Havrda, člen správního výboru muzejní společnosti a bojovník za znovuzřízení muzea po jeho zániku v roce 1899, byl jmenován čestným členem a doživotním předsedou okrašlovacího spolku Renner. Františka Nováčka jmenovala Musejní společnost ve Strakonících za jeho zásluhy o muzeum svým prvním čestným členem.¹⁹⁷ Od Hlavního výboru Národopisné výstavy československé v Praze obdržel bronzovou medaili a diplom uznání.¹⁹⁸

Než přikročím k medailonům třech významných osob, které se staly duší jednotlivých muzeí, chtěla bych upozornit ještě na jednu skutečnost – zakladatelé a zřizovatelé muzeí vynikali i v literární činnosti. Zajímavý obrázek, kým vlastně byli, nám podávají stručné a výstižné charakteristiky, vytvořené jejich současníky.

Literární činnosti představitelů píseckého muzea jsem se již ve svém povídání dotkla. Karel Ninger připravil první svazek řady učebnic pro žáčky písecké dívčí vyšší školy. Adolf Heyduk ho za rok následoval svým *Nástinem bájesloví Slovanského a Germánského*.¹⁹⁹ Ninger navíc vystupoval jako spolupracovník *Riegrova Naučného slovníku* a napsal na svou dobu znamenitou, v slovanském duchu nesenou třídílnou učebnici *Děje všeobecné* (1863).²⁰⁰ Svůj pobyt v Písku vylíčil ve svých *Pamětech*.

Literární činností vynikal také Jan Matzner, první historiograf města Písku – autor monografie *Královské město Písek. Průvodce městem a okolím, jakož i dějiny jeho*. Za svého života vedl pamětní knihu města Písku a přispíval svými články do časopisu *Otavan* a výročních zpráv písecké reálky. V *Otavanu* vyšly mimo jiné jeho články *K životu Jana Kocína z Kocínětu* (*Otavan* 1879, s. 44-45), článek na pokračování *Socha panny Marie na malém náměstí v Královském městě Písku* (*Otavan* 1879, s. 59-60, 66-67, 82-84), *O počtu domův a obyvatelstva v Královském městě Písku* (*Otavan* 1885, s. 242-245). Ve zprávách písecké reálky byly otisknuty například jeho články *Město Písek za války třicetileté* (1878, s. 3-19), *K rodopisu Pavla Skály z Zhoře* (1880, s. 3-21).²⁰¹ Literárně činný byl i Josef Nedvídek. Z jeho tvorby se připomíná zejména jeho podíl na *Pobožnostech jinocha studujícího* (1896), které vydal spolu s Bohuslavem Jeremiášem.²⁰² O literární činnost se pokusili také první stoupenci památkové péče v Písku – František Karel Miltner a František R. Bezděka. Miltner se se svým synem Jindřichem Otakarem Miltnerem a Josefem Neumannem

¹⁹⁶ Věstník školský 5, 1896, s. 40.

¹⁹⁷ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzích 1894-1899, kniha č. 3 (novinový výstřížek z časopisu Stráž na Šumavě s názvem „Musejní společnost v Strakonících“).

¹⁹⁸ TAMTÉŽ (jednatelská zpráva přednesená ve schůzi Musejní společnosti v Strakonících dne 26.7.1896).

¹⁹⁹ J. MALÝ (ed.), *Písek*, s. 6-14.

²⁰⁰ TÝŽ, *Paměti*, s. 6.

²⁰¹ O. KOLÁŘ, *Historik*, s. 22.

²⁰² J. MALÝ, *Paměti*, s. 234.

podílel na přípravě a vydání díla *Beschreibung der bisher bekannten böhmischen Privatmünzen und Medaillen*.²⁰³ Bezděka je autorem ne příliš zdařilého rukopisného zpracování dějin Písku.²⁰⁴

Ve Strakonících vynikali v literární činnosti především místopředseda muzejní společnosti Richard Branžovský, ředitel muzea František Nováček a člen správního výboru muzea Josef Havrda. Richard Branžovský jako autor mnoha příspěvků a František Nováček jako redaktor nesli největší zásluhy na vydávání zdejšího tisku *Věstníku školského pro okresy Strakonický a Sušický*. Richard Branžovský působil po nějaký čas jako dopisující člen Matice české. Různými články přispěl i do *Doplňků Riegrova Slovníku naučného* (obsáhlý článek „Francie“).²⁰⁵ Josef Havrda přispíval svými články do časopisu *Strakonicko. Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří*. V jeho prvním ročníku si můžeme přečíst Havrdův článek: *Pověsti z okolí Strakonického, Osudy musea Strakonického, Zvony v okolí Strakonickém a Musejní knihovna v Strakonících*.²⁰⁶ Jeho zájem o historii dokládá i stručná historie muzea od jeho počátků po rok 1932, kterou sepsal v knize č. 1 fondu Muzejního spolku Strakonice uložené ve strakonickém archivu.²⁰⁷

Ve Vodňanech, pomineme-li slavnou trojici literátů Heritese, Mokrého a Julia Zeyra, se dovídáme o literární činnosti Haštala Mosteckého, který je autorem mnoha článků o historii města v regionálních časopisech *Okrašlovatel, Náš domov, Zlatá stezka, Otavan*.²⁰⁸ Ve výroční publikaci Vodňany svému jubileu 1336-1936 si můžeme přečíst článek Čestmíra Johna *Městské muzeum vodňanské*.²⁰⁹

Haštal Mostecký

První správce vodňanského muzea Haštal Mostecký byl významným regionálním pracovníkem. Od svého mládí až do své smrti 11. května 1930 byl v popředí všeho kulturního ruchu a podnikání ve svém rodném městě. Po studiích na učitelském ústavu v Soběslavi působil jako učitel čtrnáct let v Chelčicích, od roku 1894 pak na vodňanských školách. Učil i žáky Živnostenské pokračovací školy. Ve svém rodném městě šířil osvětu a vlastenectví. Byl členem snad všech pokrokových spolků. Předsedal jednotě Komenského a byl výborným

---

²⁰³ O. KOLÁŘ, *Město*, s. 8.

²⁰⁴ TAMTÉŽ.

²⁰⁵ *Věstník školský* 5, 1896, s. 40.

²⁰⁶ *Pověsti z okolí Strakonického* viz *Strakonicko. Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří* 1, 1935, s. 16-19; *Osudy musea Strakonického* viz TAMTÉŽ, s. 29-31; *Zvony v okolí Strakonickém* viz TAMTÉŽ, s. 54-59; *Musejní knihovna v Strakonících* viz TAMTÉŽ, s. 71-73.

²⁰⁷ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Pamětní kniha 1932-1947, kniha č. 1.

²⁰⁸ J. PAZDERA, *Haštal Mostecký*, s. 266.

²⁰⁹ J. ČESTMÍR, *Městské muzeum*, s. 71-83.

hudebníkem a sbormistrem zdejšího pěveckého spolku. Zajímal se také o historii města, o které napsal mnoho článků do regionálních časopisů *Okrašlovatel*, *Náš domov*, *Zlatá stezka* a *Otavan*. Často byl volen do zastupitelstva města.²¹⁰

*„Největší zásluhu však má na založení obecní kroniky a především městského muzea ve Vodňanech. Jako jednatel výboru pro uskutečnění místní „Národopisné výstavy“ v roce 1895 sbíral se svými přáteli předměty z domácností a archivů. Získal dárce, kteří byli ochotni dát mnoho cenných věcí charakterizujících historii a život vodňanského lidu.“*²¹¹

Jako první se ujal sbírek vytvořených vodňanským národopisným výborem. Ukládal je pro nový kulturní muzejní ústav, pro který se nenaskytly žádné místnosti a jehož zřízení přislíbil František Herites. Haštal Mostecký nezůstal jen u prvních úspěchů z výstavy. Získával a shromažďoval předměty i po národopisné výstavce a pokoušel se pro svou činnost získat další spolupracovníky. Jeho obětavá činnost se dočkala uznání 19. května 1905, kdy bylo muzeum instalováno v jedné místnosti druhého patra radnice. Haštal Mostecký se stal jeho prvním kustodem a nadále se snažil o rozšiřování jeho sbírek. Díky němu se vodňanské muzeum stalo hledaným ústavem i v odborných kruzích.²¹²

Vodňany vděčí za své muzeum právě jemu a jeho vytrvalosti: *„Stalo se to na popud učitele Haštala Mosteckého, že obecní zastupitelstvo dne 19. května 1904 věnovalo v budově radnice potřebnou místnost.“*²¹³ Haštal Mostecký spravoval muzeum s nadšením od jeho založení v roce 1904 až do konce svého života v roce 1930. Mezi jeho zásluhy patří i záchrana Alšových kartonů, které jsou chloubou muzea do dnešních dnů.²¹⁴

Haštal Mostecký na muzeum myslel do poslední chvíle. Před svou smrtí odkázal muzeu svou obrazárnu, ne sice velikou, ale zato bohatou vzácností originálů českých malířů. Jeho smrt byla jeho spolupracovníky i následovníky považována za bolestnou ztrátu pro muzeum.²¹⁵

Ludvík Pompe

První ředitel píseckého muzea Ludvík Pompe se narodil v Písku dne 27. září 1838 v rodině oficiála krajského soudu Abunda Pompeho. Po složení maturity na píseckém gymnáziu v roce 1857 šel studovat práva do Prahy. Soudní praxi začal vykonávat v roce 1861.

---

²¹⁰ J. PAZDERA, *Haštal Mostecký*, s. 266.

²¹¹ TAMTÉŽ.

²¹² J. PRAJER, *Heritesovo městské museum*.

²¹³ Č. JOHN, *Městské muzeum*, s. 75.

²¹⁴ J. PAZDERA, *Haštal Mostecký*, s. 266.

²¹⁵ J. PRAJER, *Heritesovo městské museum*.

Působil u okresních soudů v Počátkách, v Hluboké nad Vltavou, Pelhřimově, Pacově a Mělníku. Dne 17. září 1866 byl jmenován městským tajemníkem v Písku.²¹⁶

Staral se o všestranný rozvoj města. Zasloužil se o stavbu železnice vedoucí přes Písek a dbal o opravy místních kostelů. Pečlivě dozíral na chod celé obce. V roce 1888 dostal od Františka Josefa I. zlatý prsten s briliantem a monogramem FJI. Za jeho zásluhy ho obec vyznamenala v roce 1898 zlatým záslužným křížem a v červnu 1900 byl jmenován ředitelem všech městských úřadů a velkostatků.²¹⁷

Ludvík Pompe sám připravil návrh na zřízení městského píseckého muzea. Po jeho schválení obecním zastupitelstvem dne 13. dubna 1884 se 21. května téhož roku stal jeho prvním ředitelem. Vlastenecký ústav spravoval až do své smrti dne 1. září roku 1900. V muzeu se staral především o sbírky mineralogické, prehistorické a numismatické. Jeho jméno se objevuje v *Otavanu* mezi prvními dárci muzea vesměs ve spojení s numismatickým materiálem. Kromě rozličných mincí a medailí věnoval muzeu sladovnickou pečeť města Písku z roku 1780, úřední cínovou míru půl mázu z roku 1756 (025), bosenský nůž (031) a 10 kusů železných krystalů a 4 kusy velké slídy, nalezené v lomech v Meclově u Horšovského Týna na Plzeňsku (032).²¹⁸

Ludvík Pompe ve své době patřil k osvíceným a vzdělaným byrokratům a k píseckým občanům, kterým se stala historie životním posláním.

František Nováček

Nejlepším důkazem, že členové Musejní společnosti v Strakonících byli lidmi na svém místě, je osoba Františka Nováčka, učitele měšťanské školy. František Nováček, jak praví článek o strakonické muzejní společnosti ve Stráži na Šumavě, byl skutečně tím nejpilnějším od počátku činnosti Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou v Praze.²¹⁹ O jeho píli svědčí samotný fakt, že obdržel od Hlavního výboru Národopisné výstavy československé v Praze bronzovou medaili a diplom uznání.²²⁰ V ocenění jeho snah

²¹⁶ J. PŘÁŠEK, *120 let*, s. 323; J. MALÝ (ed.), *Paměti*, s. 234.

²¹⁷ J. PŘÁŠEK, *120 let*, s. 323.

²¹⁸ *Otavan* 6, 1884, s. 265-474.

²¹⁹ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, *Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899*, kniha č. 3. Novinový výstřížek z časopisu *Stráž na Šumavě* s názvem „*Musejní společnost v Strakonících*“: „*Pilných bylo mnoho, nejpilnější však byl hlavně jeden. Jistě že všichni přítomní pánové, kteří se zúčastnili těch častých schůzí odboru se mnou doznají, že to byl kustod muzea p. F. Nováček. Po celý ten čas byl jednatelem odboru, ale byl tak pilným sběratelem skoro všeho toho, co zde kolem sebe vidíme a skoro bych řekl, původcem tohoto muzea. [. . .] Než činnost všech on jaksi soustředil, on sebral všechny ty nitky, které všichni spřádali a přičiniv sám k tomu činnost svoji vyvodil takovou sílu, která jediná byla s to utvořit to, co kolem sebe tu spatřujeme.*“

²²⁰ TAMTĚŽ, jednatelemská zpráva přednesená ve schůzi Musejní společnosti v Strakonících dne 26. 7. 1896.

nezůstali stranou ani jeho spolupracovníci. Dne 22. dubna 1896 mu vyslovil předseda Musejní společnosti v Strakonících na výborové schůzi jménem města i společnosti srdečné dík²²¹ a 13. června 1897 byl na valné schůzi společnosti jmenován jejím prvním čestným členem.²²²

V době sběru předmětů pro Národopisnou výstavu československou v Praze byly některé důležité dopisy adresovány přímo jemu. Mezi ně se například řadí dopis kanceláře Národopisné výstavy československé z března 1895 nebo dopis Karla Hostaše, zemského advokáta v Klatovech, v němž mu jako jednateli odboru pro kroje a domácí náradí oznamuje, které předměty zaslali do Prahy.²²³ V kartonu č. 1 nacházíme také několik korespondenčních lístků rovněž adresovaných přímo jemu.²²⁴ Určeny mu byly patrně i mnohé dopisy bez uvedení adresáta.

Pro úplnost připomeňme, že na schůzi Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou byl František Nováček zvolen za jednatele odboru pro kroje a domácí náradí.²²⁵ V Musejní společnosti ve Strakonících od jejího založení až do svého odchodu v roce 1898 pak působil jako kustod historicko-archeologického oddělení strakonického muzea. Jako člen odboru byl pověřen jeho zastupováním na sjezdu delegátů odboru Národopisné výstavy československé v Praze, který se konal 28. září 1894 na Staroměstské radnici v Praze.²²⁶ Při příležitosti návštěvy Prahy se měl poohlédnout po možných diplomech pro zakládající členy, což podle své zprávy o schůzi sjezdu delegátů učinil. Navíc, jak už víme, vyhotovil náčrtky skříní podle Národního muzea.²²⁷

Kromě toho, že řídil pět let vydávání *Věstníku školského pro okresy Strakonický a Sušický*,²²⁸ přispěl svými zprávami i do *Věstníku Národopisné výstavy československé v Praze*. Jmenovaným věstníkem byl totiž požádán, aby mu každých čtrnáct dní zaslal zprávu o činnosti odboru ve Strakonících.²²⁹ Zda toto požádání plnil doslova, s určitostí říct nelze, ale ve strakonickém archivu si můžeme přečíst jeho druhou zprávu pro *Věstník Národopisné výstavy československé v Praze*.²³⁰

---

²²¹ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3.

²²² TAMTÉŽ, novinový výstřižek z časopisu *Stráž na Šumavě* s názvem „*Musejní společnost v Strakonících*“.

²²³ TAMTÉŽ, Národopisná výstava československá v Praze 1895 (korespondence), sign. 10a, kart. 1.

²²⁴ TAMTÉŽ.

²²⁵ *Věstník školský* 1, 1892, s. 26.

²²⁶ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, legitimace pro pana Františka Nováčka ke sjezdu delegátů odboru Národopisné výstavy československé v Praze, sign. 10a, kart. 1.

²²⁷ TAMTÉŽ, zpráva o schůzi delegátů odboru Národopisné výstavy československé v Praze.

²²⁸ *Věstník školský* 5, 1896, s. 49.

²²⁹ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, korespondenční lístek od *Věstníku Národopisné výstavy československé v Praze* Františku Nováčkovi, sign. 10a, kart. 1.

²³⁰ TAMTÉŽ, druhá zpráva pro *Věstník Národopisné výstavy československé v Praze*.

Jako kustod muzea měl největší zásluhy na uspořádání muzejních sbírek ve Spolkovém domě a na jejich zpřístupnění veřejnosti: „*A tu neúnavný pan kustod Nováček podporován p. kustodem Kohoutem a jednatelem přestěhoval celou sbírku z dřívějších najatých místností do nynějších. Než s tím nebyla skončena veškerá s tím spojená práce, nastalo nová, mnohem těžší – upravení a vystavení sbírek, aby přístupny byly širšímu obecnstvu. A tu opět pan kustod Nováček přičinil ruky pilné k dílu namáhavému a celé dny věnoval zařizování musea, třídění shromážděných tu předmětů a tak jen jemu můžeme děkovati, že dnes mohli jsme k otevření městského musea přikročiti.*“²³¹ Jeho důležitou roli v historii muzea a Musejní společnosti v Strakonících spatřujeme na mnoha místech. Jeho odchod snad měl největší podíl na tom, že se společnost 8. prosince 1899 rozešla a muzeum, které spravovala, zaniklo. Po jeho odchodu se totiž nenašel nikdo, kdo by činnost muzea vedl s takovým nadšením jako on a stal se jeho novou duší.

František Nováček nezapomněl na strakonické muzeum ani po svém odchodu. Nově otevřenému muzeu v roce 1926 věnoval roku 1930 všechna čísla časopisu *Školský obzor* a několik dalších jiných věcí.²³²

4.3. Příznivci muzeí

Chod muzea nezávisel jen na jeho zřizovateli, správním výboru, členech muzejních spolků, komitétů a komisí. Zásluhy na jeho existenci nesli také všichni dárci sbírkových předmětů a jeho jednotliví příznivci, kteří, i když nebyli členy spolků a komisí, tak muzeum v rámci svých možností podporovali. K takovým příznivcům se řadili nejen samotní jedinci, ale také různé organizace, spolky, školy, místní tisky a samotné obce – obecní zastupitelstva.

Dárce muzejních předmětů na chvíli opustím. Budu se jim věnovat v kapitole *Sbírky a expozice*. Nyní se zaměřím na jednotlivce, kteří, ač nebyli členy muzejních spolků a komisí, tak muzeum podporovali, a to jinak než darováním sbírkových předmětů. Mezi ně patřili například venkovští učitelé na Strakonicku, kteří pomáhali místnímu Strakonickému odboru pro Národopisnou výstavu v Praze se sběrem materiálu, který se pak povětšinou stal součástí

---

²³¹ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzích 1894-1899, kniha č. 3 (novinový výstřížek z časopisu Stráž na Šumavě s názvem „*Musejní společnost v Strakonících*“).

²³² TAMTĚŽ, výborová schůze Muzejního spolku při městském muzeu v Strakonících ze dne 17. 9. 1930, kniha č. 4: „*Pan ředitel Havrda doplňuje svou zprávu sdělením, že kustod býv. strakonického musea p. řed. Frant. Nováček žijící na odpočinku v Písku mu pro strakonické muzeum předal úplný časopis Školský obzor a ještě jiné věci.*“

městského muzea. Ve Štěkni se o organizaci sběru starali tamní učitelé Jan Jirka a Antonín Kubeš, v Cehnicích se sběrem hojně zabýval učitel Lambert Mráz.²³³

Mezi takovými příznivci muzeí se objevovali i lidé, kteří představitele muzeí upozorňovali na předměty, jež by se do muzea hodily, a jednotlivci, kteří přispěli sami od sebe do spolkové pokladny. V korespondenci píseckého muzea se nachází dopis od Marie Bezděkové, choti c.k. okresního soudce ve Vodňanech, v němž upozorňuje představitele muzea, že v Netolicích je na prodej velmi pěkná sbírka nerostů a lastur.²³⁴ Kniha příjmů a vydání vodňanského muzea prozrazuje, že do jeho pokladny přispěla roku 1926 slečna Milada Martanová částkou 100 korun, pan Protiva z Kladna 90 korun a paní Haeringová z Prahy 50 korun.²³⁵

Organizace prokazovaly svou přízeň muzeím především prostřednictvím peněžitých příspěvků, ve většině případů na základě samotné žádosti muzeí. Ve Strakonících to byla místní občanská záložna, která se stala zakládajícím členem muzea, ve Vodňanech pak měšťanský pivovar a Spořitelna města Vodňan. Prameny píseckého muzea podávají zprávy o podpoře muzea místní spořitelnou, která mu na základě jeho žádosti bezplatně poskytla prostory.

Ve Strakonících poskytla místnosti muzeu tělocvičná jednota Sokol ve svém nově vystavěném Spolkovém domě hned po jeho dokončení. Zdejší Hospodářský spolek napomohl národopisnému odboru v rozeslání výzev ke sběru. Národní jednota Pošumavská pomáhala odboru se sběrem ve Štěkni a okolí. Místní pěvecko-hudební spolek Zvon umožňoval strakonickému odboru konat schůze ve svých místnostech.

V Písku přislíbil v roce 1884 zdejší průmyslový spolek muzeu příspěvek na zakoupení předmětů do jeho technologického oddělení. Požadoval totiž po píseckém muzeu zapůjčení předmětů na plánovanou průmyslovou výstavu a za to mu slíbil, že část z výtěžku ze vstupného obrátí v jeho prospěch.²³⁶ Zda průmyslový spolek svého slibu dostal prameny neprozrazují. Roku 1888 ale muzeu na jeho žádost zapůjčil sbírku průmyslových vzorků zakoupenou od profesora Studničky.²³⁷

---

²³³ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Národopisná výstava československá v Praze 1895 (korespondence), sign. 10a, kart. 1.

²³⁴ SOkA Písek, Městský úřad Písek, Zřízení muzea, dary, příspěvky, sign. 9²/₂, kart. 358.

²³⁵ MaG Vodňany, Kniha příjmů a vydání 1904-1940, inv. č. 1.292.

²³⁶ SOkA Písek, Městský úřad Písek, Zřízení muzea, dary, příspěvky, sign. 9²/₂, kart. 358 (dopis průmyslového spolku ze dne 20.8.1884).

²³⁷ TAMTÉŽ, Neuspořádaný fond musea, Dary, sbírky, kart. č. V/1-V/2 (dopis průmyslového spolku ze dne 10.3.1888).

Ve Vodňanech se mezi přispěvateli do muzejní pokladny objevuje ze spolků například místní Okrašlovací spolek a Jednota příslušníků Vodňanských.²³⁸ Slavná jednota Čelakovského ve Strakonících přispívala do pokladny strakonického muzea členským příspěvkem, který plynul z jejího působení v místní muzejní společnosti.²³⁹

Obce, reprezentované svými zastupitelstvy, představovaly pro muzea na jejich počátku většinou prakticky jediný zdroj příjmů – zejména ve Vodňanech a Písku. Ve všech třech městech se postarala také o základ muzejních sbírek, a to tím způsobem, že muzeu poskytla předměty hodící se do muzea, jež byly v jejím vlastnictví. Ve Strakonících a Vodňanech to byly předměty darované místním národopisným odborům, v Písku potom sbírka reálných škol. V některých městech pomohly obce vyřešit muzeím otázku aspoň provizorního umístění tím, že jim poskytly prostory na radnici nebo v některé škole.

Představitelé škol, jejich učitelé, se sami stávali nejen zakladateli a zřizovateli muzeí, ale starali se i o osvětu obyvatel a žáků. Mezi dárci, jak později uvidíme, se objevují i žáci škol. V neposlední řadě pak představitelé škol nestáli v cestě umístění muzeí do prostor škol a v poskytnutí některých školních sbírek, pokud nebyli sami iniciátory těchto myšlenek. Ve Strakonících byly již předměty pro Národopisnou výstavu v Praze zřejmě po souhlasu strakonického obecního zastupitelstva shromažďovány v budově obecního domu měšťanských škol.²⁴⁰ Cennější věci byly uloženy přímo v jedné místnosti okresního zastupitelstva.²⁴¹ Ve dnech 3. až 5. září 1893 se konala strakonická národopisná výstavka ve čtyřech třídách obecné školy.²⁴²

Nepřehlédnutelná je také podpora muzeí regionálními tisky, jejichž prostřednictvím mohla muzea žádat občany měst o dary a informovat je o své činnosti, otevření a plánech. Ve Strakonících byl takovým informátorem *Věstník školský pro okresy Strakonický a Sušický*. Ačkoli jeho stránky byly, jak samotný název napovídá, věnovány převážně školním záležitostem v obou okresech, snad každé jeho číslo v době přípravy Národopisné výstavy československé obsahuje zmínku o postupu prací ve sběru pro odbor nejen strakonický, ale i horažďovický a následně pro strakonické muzeum. *Věstník školský pro okresy*

---

²³⁸ MaG Vodňany, Kniha příjmů a vydání 1904-1940, inv. č. 1.292.

²³⁹ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Seznam členů 1896, kniha č. 5.

²⁴⁰ TAMTÉŽ, dopis Výkonnému výboru pro Národopisnou výstavu československou v Praze od Obecního úřadu ve Strakonících ze dne 16. 10. 1892, sign 10a, kart. 1: „*obecní zastup. města Strakoníc ve svém zasedání 26. srpna t. r. žádostí výboru k návrhu měst. rady vyhovělo a povolilo k používání jednu prázdnou místnost v budově obec. domu škol měšť. ve Strakonících*“.

²⁴¹ TAMTÉŽ, protokol výborové schůze Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou ze dne 10. 6. 1893, sign 10: Jelikož jednatel byl názoru, že některé věci je třeba uložit bezpečněji, byla na této chůzi „*přijata nabídka p. místostarosty okres. zastup. V. Karty, aby předměty byly uloženy v jedné místnosti okres. zastup.*“

²⁴² *Věstník školský* 2, 1893, s. 45.

Strakonický a Sušický byl ve Strakonících vydáván po dobu pěti let – od roku 1892 do roku 1896 a je cenným pramenem pro poznání společenského a kulturního života nejen okresu Strakonického, ale i Sušického. Jeho redaktorem, jak už bylo řečeno, byl František Nováček. Velké zásluhy na jeho vydávání nesl také Richard Branžovský, autor nesčetných příspěvků.

V Písku o zřízení muzea a jeho činnosti informoval místní obyvatelé tisk *Otavan, týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové*. Jeho redaktorem se stal ředitel opatrovny Vojtěch Janota a jeho vydavatelem Václav Vetterle, písecký knihkupec, nakladatel a tiskař. Jeho rubrika *Místnímu museu dostalo se těchto darův*, která se v prvních měsících existence muzea objevovala v *Otavanu* pravidelně, zveřejňovala jména dárců a druh a původ darovaných předmětů.²⁴³

4.4. Ženy

Zvláštní postavení v podporování muzeí připadalo ženám. Ani ke konci 19. století jim členství ani předsednictví ve spolcích stále nepříslušelo. Na veřejném životě měst se začaly teprve pomalu podílet a to jen do mezí, které jim byly stanoveny. S účastí žen se počítalo především při pořádání místních národopisných výstavek. Připadala jim zejména úloha obstarání zábavy, občerstvení a dozoru.

Ve Vodňanech se dokonce podílely na sběru materiálu. Výbor Národopisné výstavy okresu Vodňanského byl tvořen z poloviny muži a z poloviny ženami. K nim se řadily paní Marie Heritesová, Martanová, Mokrá a slečny Jandová, Houková, učitelka M. Brabcová, soukromnice Kahovcová, učitelka Puchernová, učitelka Suchoradská, učitelka Rígllová z Protivína, slečna Céblová z Protivína a slečna Slunéčková ze Strunkovic. Dámy se podílely nejen na sběru předmětů, ale i na jejich uspořádání. Den před otevřením výstavy informoval *Otavan* na svých stránkách o posledních přípravách: „*S uměleckým vkusem vyzdobily dámy Vodňanské výšivkami, jichž sešlo se daleko přes tři sta a čepci v počtu půl druha sta, stěny veliké zasedací síně, [. . .]*“²⁴⁴

Aby výstavka přilákala širší obecnost, měla slečna učitelka Suchoradská nacvičit s děvčaty moravské národní tance a zpěvy. O jejich úspěchu se zmiňuje *Otavan* ve zprávě, v níž hodnotí průběh celé výstavy: „*Slečna Suchoradská s uznání hodnou obětavostí cvičila vodňanské slečny „Moravským tancům“.* Výsledek těchto může býti slečně milou odměnou a dívkám lichotivým poznáním čarovné moci, již na posluchačstvo vábivě působily zpěvem,

---

²⁴³ Jeho předchůdcem byl Poutník od Otavy – první beletristický časopis na českém venkově, který v Písku zásluhou Vetterleho a Janoty vycházel v letech 1858-1862. Rok po jeho vynuceném zrušení začal být vydáván *Otavan*..

²⁴⁴ *Otavan* 17, 1895, s. 5.

*zajímavým tancem a živým krojem, tak že tyto opakovati se musely po čtyřikráte za účasti překvapující.*²⁴⁵

Významná a rozsáhlá byla účast dam i na národopisné výstavce ve Strakonících, která se konala 3. až 5. září 1893. O její zhodnocení se postaral *Věstník školský*, jenž mimo jiné oznámil, že „*O zdar výstavky a s ní spojených slavností mají zásluhu naše velect. dámy, v první řadě pak velect. pí B. Firbasová.*“²⁴⁶ Podle protokolu schůze pořadatelů národopisné výstavky ve Strakonících slíbily všechny přítomné dámy, že se výstavky zúčastní v národním kroji. Dále se přihlásily k provedení selské svatby, slíbily vyhotovit papírové květiny a nic nenamítaly ani proti práci pro plánovaný bufet. Ten měl být vytvořen z dáreků, které mohli lidé odevzdávat do bytu paní Křížové. Umělé květiny slíbily vyhotovit slečny Drahorádová, Dunovská, Bláhová, Fialová a Křížová.²⁴⁷ K dozoru na výstavce se mimo jiné přihlásila paní Formánková, Hurská, Samcová a Milčicová.²⁴⁸

Pozváním dam k účasti na výstavce byla pověřena paní Firbasová.²⁴⁹ K pomoci místnímu okresnímu odboru byly dámy vyzvány i *Věstníkem školským* pro okresy Strakonický a Sušický: „*zvláště dámy Strakonické by mohly po příkladě jiných, zvláště Horažďovických, ulehčit práci odboru*“.²⁵⁰

Vzácně se dámy objevují mezi členy a předsednictvem muzejních spolků a ve funkcích předsednictva muzea. V seznamu členů Musejní společnosti v Strakonících nacházíme dámy dvě, učitelku Kateřinu Kartákovou a učitelku Elišku Sedmíhradskou.²⁵¹ Kateřina Kartáková dokonce od 15. června 1898 do konce první etapy existence muzea působila ve výboru společnosti a 20. listopadu 1899, krátce před rozpadem strakonické muzejní společnosti, byla zvolena do funkce jednatele.²⁵² Přijetí těchto dam do Musejní společnosti v Strakonících patrně souvisí s jejich učitelskou profesí.

Ve Vodňanech se ženy na chodu muzea začaly podílet ve druhém desetiletí jeho existence. Jan Prajer ve svém článku jmenuje mezi spolupracovníky Haštala Mosteckého učitelky Aloisii Princovou, Annu Sudovou a Vladimíru Martincovou.²⁵³ Aloisie Princová zastávala ve dvou krátkých obdobích funkci pokladníka muzea – v letech 1926-1929

---

²⁴⁵ Otavan 17, 1895, s. 4-5.

²⁴⁶ *Věstník školský* 2, 1893, s. 45.

²⁴⁷ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Výstava, slavnosti, sjezdy, sign. 10, kart. 1 (Protokol schůze pořadatelů národopisné výstavky v Strakonících ze dne 22.8.1893).

²⁴⁸ TAMTÉŽ (protokol schůze pořadatelů národopisné výstavky v Strakonících ze dne 28. 8. 1893).

²⁴⁹ TAMTÉŽ (protokol schůze celého odboru strakonického pro Národopisnou výstavu československou v Praze ze dne 24.5.1893).

²⁵⁰ *Věstník školský* 2, 1893, s. 5.

²⁵¹ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Seznam členů 1896, kniha č. 5.

²⁵² TAMTÉŽ, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3.

²⁵³ J. PRAJER, *Heritesovo městske museum*.

a v letech 1937-1941. Po jejím nástupu do funkce pokladníka se v *Knize příjmů a vydání* prvně objevují zápisy o revizi účtů.²⁵⁴

Ženy, kterým ležel osud památek na srdci a kterým byla činnost muzea blízká, mohly přiložit ruku k dílu hlavně prostřednictvím svých darů. Zde měly pole působnosti zcela volné a ničím neomezené.

---

²⁵⁴ MaG Vodňany, *Knihy příjmů a vydání 1904-1940*, inv. č. 1.292.

5. Sbírky a expozice

Stěžejní činnost muzejních spolků, kuratorií a komitétů směřovala k vytváření sbírkových fondů a posléze expozic, které tvoří samotný základ muzea. Nashromážděním předmětů rozličné povahy nedosáhly muzejní spolky, kuratoria a komitety zdaleka svého hlavního cíle. Sebraný materiál bylo třeba zhodnotit – vyloučit nehodící se předměty, roztrdit ho do jednotlivých skupin nebo-li odborů, náležitě uspořádat a zpřístupnit veřejnosti. Další jejich hlavní činnost spočívala v uchování a ochraně sebraných předmětů. Právě za tímto účelem byla muzea zřizována.

Ve městech, kde muzea vznikala z impulsu Národopisné výstavy československé a z podnětu pořádaných regionálních národopisných výstavek, se sebraný národopisný materiál stal základem místních muzeí – viz. Strakonice a Vodňany. Často položily základ muzeu či k jeho vytvoření přispěly samy obce, které jim svěřily svůj majetek hodící se do muzea do správy a ochrany. Obce samy bez výjimky vystupovaly jako vlastníci veškerých získaných muzejních předmětů. Jiná muzea vznikala na základě odkazů soukromých osob.

5.1. Sbírky

Darované předměty, jež se muzeím dostávaly, asi vždy zcela jejich požadavkům neodpovídaly. Jejich hodnocením a vyřazováním těch bezcenných se zabývaly již regionální národopisné odbory. Ve Vodňanech byl považován za hlavního odborníka Julius Zeyer. Právě on sebrané předměty na národopisnou vodňanskou výstavku třídil, ukládal a upravoval. Pomáhal také s jejich instalací: *„Za pomoci dam pí. Heritesové, pí. Mokré, pí. Martanové a sl. Puchernové vyzdobil a upravil výstavu v umělecký celek.“*²⁵⁵ Haštal Mostecký ve svých vzpomínkách na Zeyera prozrazuje, že ze sebraných předmětů vybral a určil pro výstavu sotva polovici a sám si posteskl: *„Mnohé z věcí, jež jsem vybral, nehodí se pro výstavu. Bylo mně však líto těch pánů a dam, kteří se snášením starožitností měli tolik práce. Někam to zastrčíme.“*²⁵⁶

K vyřazování nevhodných předmětů docházelo také ve Strakonících. Učitel Jan Jirka ze Štěkně, který se se svým kolegou učitelem Antonínem Kubešem zabýval sběrem materiálu pro výstavu a pro museum ve Štěkni a okolí, ve svém dopise žádal strakonického kolegu, pravděpodobně Františka Nováčka, aby jím zaslané věci přebral a nevhodné vyřadil. Podotkl,

---

²⁵⁵ Otavan 44, 1926, s. 151.

²⁵⁶ TAMTÉŽ.

že s kolegou Kubešem nejsou zvláštní znalci podobných věcí a že: „*Co se nám nabízelo a trochu staré vypadalo, vzali jsme.*“²⁵⁷ Většina prací a starostí, a tedy i výběr vhodných předmětů, spočívala ve Strakonících na bedrech kustoda Františka Nováčka.²⁵⁸ Věci do Prahy s ním měli vybrat katecheta Jan Westfal a učitelé František Vlášek, Adolf Daněk a Josef Havrda. Učitel Václav Štětka pak slíbil pomoc při sepisování věcí.²⁵⁹

K výběru materiálu hodícího se do muzea docházelo také v Písku. Počínání píseckého muzejního kuratoria v tomto ohledu lze sledovat v navrhovaném dopise mirotickému občanovi Emanuelovi Zvěřinovi. Členové kuratoria v něm Zvěřinovi sdělují, že jím zasláné knihy a mapy prozkoumali a zjistili, že většina z nich se do muzea nehodí. Po zhodnocení jeho darů jmenují literární památky, které by si přáli v muzejních sbírkách mít.²⁶⁰

Pořadatelům národopisných výstavek a zakladatelům muzeí neleželo jen na srdci, aby vystavené předměty odpovídaly jistým požadavkům, dbali také od samého počátku o jejich zabezpečení a ochranu. Národopisný odbor ve Vodňanech se na své výborové schůzi dne 25. listopadu 1894 usnesl, že vystavené věci na zdejší národopisné výstavce se pojistí proti ohni a obstará se hlídka ve dne i v noci.²⁶¹ Ve Strakonících místní národopisný odbor již při žádosti o uvolnění místnosti v měšťanské škole uvažoval, že v případě kladného vyřízení požádá ředitele školy Josefa Sedláčka o dohled nad sebranými věcmi zde uloženými.²⁶² Na své schůzi dne 10. června 1893 z důvodu potřeby bezpečnějšího uložení některých předmětů odbor přijal nabídku pana místostarosty okresního zastupitelstva Václava Karty, pozdějšího člena strakonické muzejní společnosti, aby byly předměty uloženy v jedné místnosti okresního zastupitelstva.²⁶³ Účastníci schůze se usnesli, že inventář získaných předmětů se pořídí o prázdninách. Před zasláním materiálu do Prahy měl být každý předmět opatřen ochrannou známkou.²⁶⁴ Zabezpečení a pojištění předmětů žádali samotní sběratelé,

---

²⁵⁷ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Národopisná výstava československá v Praze 1895 (korespondence), sign. 10a, kart. 1 (dopis Jana Jirky ze Štěkně ze dne 2. srpna 1893).

²⁵⁸ TAMTÉŽ, Pamětní kniha 1932-1947, kniha č. 1.

²⁵⁹ TAMTÉŽ, Zřízení musejní společnosti a musea 1891-1948, sign 3, kart. 1.

²⁶⁰ SOkA Písek, Městský úřad Písek, Zřízení muzea, dary, příspěvky, sign. 9²/₂, viz obrazová příloha č. 22.

²⁶¹ MaG Vodňany, Složka Národopisná výstava 1895 (Protokol sepsaný dne 25. listopadu 1894 o výborové schůzi národopisného odboru ve Vodňanech).

²⁶² SOkA Strakonice, Národopisná výstava československá v Praze (korespondence), sign. 10a, kart. č. 1 (protokol ze schůze dne 27.7.1892).

²⁶³ TAMTÉŽ, Výstava, slavnosti, sjezdy, sign 10, kart. 1 (protokol výborové schůze odboru ze dne 10.6.1893).

²⁶⁴ TAMTÉŽ, Zřízení musejní společnosti a musea 1891-1948, sign 3, kart. 1 (protokol schůze odboru 21.12.1894).

kteří pracovali na venkově.²⁶⁵ Povinnost vedení inventářů k zabezpečení muzejních předmětů byla zakotvena i ve stanovách všech tří muzeí.

Vytvářené sbírky měly návštěvníkům podat nejen historický obraz jednotlivých okresů a krajů, ale i obraz tamější přírody a průmyslu a geografického položení měst. Měly sloužit k poučení lidu, ukázat mu dovednost a pracovitost předků, kvalitu průmyslových výrobků a v neposlední řadě v něm probudit hrdost a vlastenectví.²⁶⁶ Vhodnými předměty se stávaly všechny ty, které k vytvoření takového obrazu mohly přispět – tedy nejrůznější řemeslné výrobky (od nádobí přes šatstvo po nábytek), obrazy, knihy, cechovní listiny, památné mince, medaile, lidové kroje a výšivky, hospodářská náčiní, ukázky současných průmyslových výrobků, sbírky nerostů, přírodnin a jiné.

Sebrané předměty chtěla muzea roztrždit do jednotlivých odborů, které si vytyčila ve svých stanovách. Zpravidla šlo o tři hlavní odbory – odbor archeologicko-historický, odbor přírodovědecký a odbor průmyslnický. Jak se jejich vymezení mezi jednotlivými muzei lišila, nám nejlépe prozradí jejich citace.

Jednací a domácí řád obecního musea Píseckého nám prozrazuje, že: „*Obecní museum v Písku míti bude následující tři odbory: I. Archeologický, jemuž se přidělí a) knihovna a mapy, b) archiv, c) starožitnosti, d) mince, medaille a pečeti e) zbraně. II. Přírodnický, kam náležejí sbírky: a) zoologie, b) botanika, c) mineralogie, d) geologie a p. III. Průmyslnický, kam náležejí předměty: a) výroby řemeslné a průmyslové, b) výroby umělecké.*“²⁶⁷

Sbírky strakonického muzea měly podle stanov muzejní společnosti představovat tři oddělení: „*I. oddělení přírodovědecké, které se dělí na a) sbírku živočišnou; b) sbírku rostlinopisnou; c) sbírku nerostopisnou a geologickou. II. oddělení technicko-průmyslové, rozdělené na a) sbírku technologickou a sbírku zboží; b) sbírku nástrojů a vzorů mechanických a měřických; c) sbírku odlitků sádrových a vzorů architektonických; III. oddělení historicko-archeologické rozdělené na a) sbírku národopisnou; b) sbírku knih různého obsahu, listin, map a p.; c) sbírku mincí a pečeti; d) sbírku jiných starožitností vůbec.*“²⁶⁸

Stanovy vodňanského muzea, schválené za deset let po jeho otevření, prozrazují, že: „*V městském muzeu jsou tyto odbory: I. Knihovna, archiv, mapy, II. Mince, medaile, pečeti,*

---

²⁶⁵ Viz dopis Jana Jirky ze Štěkne ze dne 24. června 1893: „*Veškeré tyto věci jsou našemu míst. odboru Nár. Jednoty Pošum. pouze půjčeny, proto je nutné třeba, aby byly pojištěny pro případ ztráty.*“ – SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Výstava, slavnosti, sjezdy, sign 10, kart. 1.

²⁶⁶ Viz kapitola 3. *Nelehké začátky.*

²⁶⁷ SOKA Písek, Neuspořádaný fond muzea, *Jednací a domácí řád obecního musea Píseckého*, kart. 1.

²⁶⁸ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Stanovy 3. 5. 1894, sign 1, kart. 1.

III. Národopis, IV. Předměty předhistorické, V. Sochy, obrazy, předměty umělecké, VI. Výrobky řemeslné a průmyslové. Cechy, VII. Předměty přírodovědecké, VIII. Památky národního odboje a světové války.²⁶⁹

5.2. Dárci, darované předměty a jejich geografický původ

Muzea získávala předměty do svých sbírek nejčastěji jejich koupením nebo darováním, občas také výměnou či zapůjčením.²⁷⁰ Ne zcela výjimečné bylo jejich záměrné vyhotovení. Ve Strakonících si pořadatelé národopisné výstavky nechali vyhotovit fotografie města a jeho částí s úmyslem, že později budou uloženy v muzeu. V svoláních a stanovách či v protokolech schůzí a korespondenci muzejních organizací se objevuje také požadavek vytváření opisů důležitých listin a získávání nálezů: „Úlohou kuratoria bude, aby vzácné památky historické Písecka buď darem neb za peníze se získaly, aby se v museum originály neb opisy všech nejdůležitějších památek domácích ukládaly, aby se tam odevzdávaly nálezy z mohyl v našem okolí tak hojně se vyskytujících,“²⁷¹ V korespondenci Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou se nachází dopis od právníka Aloise Pitky, v němž odboru sděluje, že velmi rád přijme úkol opisování listin, a tak se rád zavděčí rodnému městu.²⁷²

Písecké muzeum dokonce za účelem poznání a přiblížení historie Písecka svým příznivcům vykonalo zřejmě výzkum mohyl v nedalekých Albrechticích. Napovídá tomu návrh či opis dopisu řídícímu učiteli v Albrechticích, v němž mu pisatel oznamuje, že do Albrechtic přijede 12. září 1885 o půl deváté ráno několik pánů z kuratoria městského muzea a někteří páni profesori v čele s panem Emanuelem Tonerem. Řídící učitel je pisatelem žádán, aby jmenované pány čekal před hostincem nebo školou a aby obstaral čtyři nádeníky na kopání mohyl, které v Albrechticích a okolí chtějí zmínění pánové zkoumat.²⁷³

Na konkrétní uskutečněnou výměnu předmětů, které se zakladatelé ve svých návrzích na zřízení muzeí a ve stanovách dotýkají, jsem při procházení pramenné základny nenarazila. Pomineme-li časté darování a kupování předmětů, jemuž se budu věnovat na závěr, zbývá ještě zapůjčení. K zapůjčení předmětů docházelo od počátku sběru. Předměty lidé zapůjčovali zejména na národopisné výstavky. Právě na ně byli o výslovné zapůjčení žádáni, neboť šlo

²⁶⁹ MaG Vodňany, Domácí řád 1925.

²⁷⁰ Viz. *Jednací a domácí řád obecního musea Píseckého* – v odstavci Činnost kuratoria: „9) Rozhoduje o koupi, darování a výměně rozličných předmětů.“; *Domácí řád městského musea ve Vodňanech*: „Musejní výbor přijímá darované předměty a vzdává díky za cennější. Přijímá i starožitnosti půjčené k vystavování. Vyměňuje starožitnosti.“

²⁷¹ Otavan 6, 1884, s. 253.

²⁷² SOkA Strakonice, Národopisná výstava československá v Praze (korespondence), sign. 10a, kart. 1.

²⁷³ SOkA Písek, Městský úřad Písek, Zřízení muzea, dary, příspěvky, sign. 9²/2.

zprvu jen o poslání ukázek do Prahy, které později vyústilo ve snahu nashromážděné památky uložit a vystavit v příslušném muzejním ústavu. Teprve až s myšlenkou zřízení muzea přicházela žádost od jeho zakladatelů o darování nebo prodání zapůjčených předmětů. Takto například promlouvali ke svým příznivcům zakladatelé muzea ve Strakonících: *„Ježto mnohé z předmětů Vám vrácených byly by okrasou Strakonického musea, kdyby v něm byly uloženy pro časy budoucí jako milá upomínka na vlasteneckou podporu nám i výstavě poskytnutou, ježto mnohé z předmětů těch mohly by cizím přičiněním přijíti na zmar, na škodu celého našeho okresu, obrací se musejní společnost v Strakonících k Vám zvláště a ku všem příznivcům Strakonického musea vůbec s prosbou, abyste předměty ty, jež Vám byly po výstavě vráceny, darovali neb k uschování půjčili Strakonickému museu, kde budou v nových místnostech slavným spolkem „Sokol Tyrš“ za podpory sl. obecního zastupitelstva vystavených bezpečně uloženy a každému přístupnými učiněny.“*²⁷⁴

Výzva strakonické muzejní společnosti lidi opravdu oslovila. Lidé začali hned muzeu předměty zapůjčené na výstavu darovat, svěřovat do opatrování, nebo nabízet ke koupi. Jak bylo původními majiteli formulováno takové zapůjčení či svěření do opatrování, nám prozrazuje dopis adresovaný strakonické muzejní společnosti od *„Společenstva živností oděvnických“*: *„Společenstvo živností oděvnických ve Strakonících usneslo se v poslední své výborové schůzi, ony pergameny, které jsme Slavnému zdejšímu odboru pro Národopisnou výstavu v Praze zapůjčili, tytéž ponechat v uschování ve zdejším Museum, s tím podotknutím, by ony pergameny opatřeny byly jménem jejich vlastníkem, totiž naduvedeným společenstvem, taktéž společenstvo vyhrazuje si právo, kdyby snad někdy ony pergameny zpět požadovalo a neb vypůjčení oněch sobě přálo, by mu beze všech obtíží a za každé okolnosti zpět dány byly pro všechny budoucí časy jako jeho vlastnictví.“*²⁷⁵

Příklad zapůjčení předmětů nacházíme i v korespondenci píseckého muzea. Zdejší Průmyslový spolek zaslal dne 10. března 1888 místnímu muzejnímu kuratoriu dopis následujícího znění: *„Velectěné kuratorium městského musea v Písku! Ku podanému přání ze dne 29. února t. r. uzavřel výbor spolku průmyslového v sedění dne 7. t. m. onou od pana profesora Studničky zakoupenou sbírku vzorků průmyslových v počtu 13 kusů i s vámy, do místnosti městského musea odevzdati, s tou však podmínkou, že tyto vzorky ostanou majetkem spolku průmyslového a v pádu kdyby valná hromada neb výbor spolkový uzavřel, tyto vzorky bud' na krátký neb delší čas zpět požadovati, mají dle přání spolku průmyslového,*

---

²⁷⁴ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Národopisná výstava československá v Praze 1895, sign. 10a, kart. 1; viz obrazová příloha č. 3.

²⁷⁵ TAMTÉŽ.

vydané býti. Za jakékoli poškození ručí ctěná správa městského musea, vyjma sešlosti delšího času. Usnesení toto dávám velectěnému kuratorium městského musea tímto k vědomosti, s tím, že vzorky ty dle přání proti potvrzení vydané budou.²⁷⁶

O rozšiřování sbírek se měli starat zejména kustodové jednotlivých odborů. Činní v tomto ohledu ale měli být podle stanov a domácích řádů všichni členové kuratoria a muzejní společnosti. Dle *Jednacího a domácího řádu obecního musea Píseckého*: „Kuratorium má právo, jmenovati v městech, městečkách a obcích býv. kraje Píseckého sběratele, jimž pak se dodá patřičný diplom.“²⁷⁷ Stanovy muzejní společnosti ve Strakonících pak hovoří i o dopisujících členech společnosti: „d) dopisující členové jsou povinni dopisovati se spolkem a stále pečovati o rozmnožování sbírek muzejních. – Také mají při sbírání předmětů pro sbírky muzejní zastávati zájmy spolku a doporučovati vhodné předměty společnosti ke koupi.“²⁷⁸

Stanovy, protokoly schůzí a svolání muzeí se zmiňují také o označení předmětů jmény jejich dárců a o veřejném poděkování jim, které učiní ve zdejších tisku. Již několikrát zmiňovaná rubrika *Místnímu museu dostalo se těchto darův* v píseckém regionálním tisku *Otavan* a citované svolání strakonického muzea je živým důkazem, že tak muzea skutečně činila. Zřizovatelé strakonického muzea ve svém svolání kromě vyslovení srdečného díky za zapůjčené předměty na Národopisnou výstavu československou slíbili, že: „Každý předmět museu darovaný neb k uschování zapůjčený bude opatřen v museu jménem váženého příznivce musea. Za veškeré předměty museu Strakonickému darované bude v novinách veřejně poděkováno.“ Na valné schůzi Muzejní společnosti v Strakonících konané v červenci roku 1896 bylo kromě jiného předneseno, že sbírky byly rozšířeny o dary a jména dárců a zprávy o činnosti společnosti uveřejněny panem Josefem Dvořákem, majitelem knihtiskárny, ve zdejších časopisech.²⁷⁹ V červnu následujícího roku pak společnost na své schůzi projednávala poděkování Josefu Dvořákovi za ochotu, se kterou zprávy o společnosti ve svých časopisech oznamuje.²⁸⁰

Díky vedeným inventářům a různým rubrikám a zprávám v regionálních tiscích lze sledovat, jaké společenské vrstvy svými dary muzea podporovaly, z jaké dálky dárci pocházeli a jaké předměty muzeu nabízeli. Seznamy muzejních předmětů poukazují na nejčinnější podporovatele a dokládají, že se mezi nimi skutečně objevovali i samotní

²⁷⁶ SOkA Písek, Neuspořádaný fond musea, Dary, sbírky, kart. V/1-V/2.

²⁷⁷ TAMTÉŽ, Jednací a domácí řád obecního musea Píseckého, kart. 1.

²⁷⁸ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Stanovy 3.5.1894, sign. 1, kart. 1.

²⁷⁹ TAMTÉŽ, kniha č. 3 (jednatelská zpráva přednesená ve valné schůzi Muzejní společnosti v Strakonících konané dne 26. července 1896).

²⁸⁰ TAMTÉŽ (protokol ze schůze dne 9. června 1897).

zakladatelé muzeí a členové muzejních spolků, kuratorií, komisí a aktéři národopisného sběru. Na jejich základě se nechají odhalit nejpočetněji zastoupené skupiny předmětů a pravděpodobný obsah expozic. Poznámky o odevzdání nálezů dokládají úspěch osvěty, o kterou se zakladatelé muzeí mezi lidmi starali. U nálezů je zpravidla uváděna i lokalita, kde a za jakých okolností byl předmět vykopán.

Jak již bylo řečeno, o základ mnoha muzeí se postaraly samy obce, které jim svěřily předměty hodící se do muzea držící ve svém vlastnictví do správy a opatrování. Jednalo se zejména o předměty zapůjčené na Národopisnou výstavu československou, jejichž původní majitelé jejich navrácení nepožadovali, nebo o školní sbírky.

Inzerát strakonického muzea ve *Věstníku školském pro okresy Strakonický a Sušický*, oznamující založení muzea, prozrazuje, že: „*Základem musea jsou sbírky, které Strakonický odbor pro národopisnou výstavu československou byl získal buď darem, nebo koupí nebo zapůjčením. Aby sbírky ty se mohly rozmnožovati, přispěla sl. obec Strakonická 100 zl. pro rok 1894,*“²⁸¹ Muzeum na jeho začátku podpořilo i představenstvo místní měšťanské školy. Dne 3. ledna 1895 byly muzeu ředitelem Josefem Sedláčkem ze sbírek měšťanských škol půjčeny následující předměty: 4 hliněné nádoby, náramek z doby keltské, kamenný mlat, kus ozdoby z Národního divadla, 2 celé podkovy a zlomek jedné, 1 hrot šípů, kus římské mozaiky, kus z etruské modly, 12 pazourkových hrotů z indiánských šípů, kus ozdoby z Pompejí, sáček na peníze, 5 zlomků z kachlů, dopis Boženy Němcové, Drobnopis pana inženýra Ledeckého, latinská listina.²⁸²

V Písku se purkmistrovský úřad na svém sezení dne 26. července 1884 usnesl, že veškeré starožitnosti, které se nacházejí v ústavu píseckých vyšších reálných škol a jsou majetkem obce, budou odevzdány městskému muzeu. Hned 28. července toho roku oznámil purkmistrovský úřad své rozhodnutí příslušnému ředitelství, které přijalo výzvu bez sebemenšího odporu: „*Slavný Purkmistrovský Úřade! K váženému vyzvání z dne 28. m. m. č. 6210 vyslovuje ředitelství s veškerou uctivostí podepsané se zřením k tomu, že ústav tento jest obecním a veškeré sbírky a učebné pomůcky jsou majetkem městské obce zdejší a ústavu tomuto toliko k užívání propůjčeny, ochotu svou, veškeré v ústavě se nacházející sbírky starožitností městskému museum odevzdati, jsouc předvedčeno, že sbírky tyto i v museum městském žákům přístupny zůstanou a účelům učebným sloužiti mohou. Slavný Purkmistrovský Úřad ráčíž za příčinou tou zřízence svého jmenovati, jenž by zmocněn byl, aby sbírku zmíněnou s inventárním seznamem od uctivě podepsaného ředitelstva jménem*

²⁸¹ Věstník školský 3, 1894, s. 44.

²⁸² SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8 (s. 52).

městské obce přijal. V Písku dne 2. srpna 1884“.²⁸³ Podepsán je František Tonner, ředitel píseckých reálných škol.

Ve Vodňanech se o základ muzea postarala místní národopisná výstavka, jež se konala ve dnech 2. až 10. února roku 1895. Při jejím slavnostním otevření prohlásil purkmistr města František Herites, že zároveň s jejím otevřením zakládá městské muzeum. Sám mu věnoval křestní peníz a šest výšivek, Julius Zeyer potom selskou malovanou almaru a Otakar Mokřý drobné památky uměleckého průmyslu a lidového umění. Vedle slavné vodňanské literární trojice věnoval muzeu různé cenné předměty pro selskou síň Julius Brabec, inženýr z Protivína, jeden z aktérů sběru materiálu pro Národopisnou výstavu československou v Praze. S dvěma výšivkami se k prvním dárcům připojil i Heřman Karpeles.²⁸⁴ Nashromážděné předměty národopisného charakteru určené pro muzeum opatroval téměř celých deset let Haštal Mostecký.²⁸⁵ V seznamu muzejních předmětů pak nacházíme soupis věcí, u kterých je poznamenáno: „*Z národ. výst. ve Vod. zbylo.*“ Soupis předmětů prozrazuje, že obec muzeum svými dary podporovala průběžně. Mezi dárci je uváděna totiž sama vodňanská obec či město Vodňany.²⁸⁶

Vedle obcí o rozšíření muzejních sbírek velkou měrou pečovali členové muzejních spolků, kuratorií a komisí – tedy především tamní učitelé, kteří organizovali samotný sběr a starali se o osvětu lidu. O jejich zásluze toho bylo řečeno již mnoho. Učitelé patrně ve věci osvěty působili i na své žáky. V seznamech muzejních předmětů se objevují žáci měšťanských škol a studenti. V inventáři strakonických muzejních předmětů, vedeném od roku 1896 do roku 1899, se objevuje několik jmen žáků první a třetí třídy místní měšťanské školy. Z první třídy daroval muzeu například Jaroslav Formánek 4 mince, František Šrámek 1 anglickou mincí, Václav Loucký tiskací dřevěnou formu, Jan Kettner 4 měděné mince, Petr Markas 3 mince (1 stříbrnou) a žákyně Em. Štěchová psané německé modlitby.²⁸⁷ Z třetí třídy měšťanské školy přispěli k rozšíření muzejních sbírek žáci Jan Novotný dvěma mincemi, Em. Karák jednou měděnou mincí, August Samec měděnou jehlicí vykopanou v Nových Strakonících, Ludvík Novotný jednou mincí, Ladislav Baloun jednou mincí a Jaroslav Formánek dělovou koulí a dílem Orbis Pictus.²⁸⁸ V seznamu vodňanských

---

²⁸³ SOkA Písek, Městský úřad Písek, Zřízení muzea, dary, příspěvky, sign. 9 2/2, kart. č. 358.

²⁸⁴ Otavan 17, 1895, s. 5.

²⁸⁵ J. PRAJER, *Heritesova městské museum.*

²⁸⁶ MaG Vodňany, Seznam předmětů do městského musea ve Vodňanech darovaných a koupených 1904-1928, inv. č. 15.908.

²⁸⁷ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8 (s. 56, 58, 59).

²⁸⁸ TAMTÉŽ, (s. 56, 58, 61).

muzejních předmětů se mezi dárci nachází například Václav Mostecký, studující v Českých Budějovicích, žákyně Marie Sýkorová z Křtetic a žák Stanislav Vondrášek z Prachatic.²⁸⁹

Zakladatelé a zřizovatelé muzeí nezapomínali na vlastenecký ústav, na jehož zřízení a vedení nesly své zásluhy, ani po odchodu ze samotného muzea či města. Věrní mu zůstávali i jejich rodinní příslušníci. Jak již bylo řečeno, František Nováček, nejpilnější pracovník první etapy strakonického muzea, nezapomněl na vlastenecký ústav ani po svém odchodu ze Strakonice. Nově otevřenému muzeu v roce 1926 věnoval roku 1930 všechna čísla časopisu *Školský obzor* a několik dalších věcí.²⁹⁰

Na Vodňanské muzeum si vzpomněla po odchodu do Prahy manželka známého spisovatele Marie Heritesová (viz obrazová příloha č. 26). Věrná mu zůstala i žena Otakara Mokrého, která už jako vdova odkázala vodňanskému muzeu kromě jiného i několik literárních památek a čepců. Sbírkou vodňanského muzea rozšířil o své dary také samotný František Herites. U celé řady předmětů, které muzeu daroval, jsou poznamenána následující slova: „*Pan František Herites, spisovatel v Praze. U příležitosti přestěhování posledních předmětů z Vodňan do Prahy, jichž používal, když jezdil na letní byt do Vodňan. Tímto dnem Vodňany na dobro opustil.*“²⁹¹ Zápis je datován k 18. červnu roku 1909 (viz obrazová příloha č. 27-31). František Herites věnoval muzeu navíc i rukopisy svých děl – ovšem s podmínkou, že když si bude přát, tak mu mají být vráceny (viz obrazová příloha č. 29). Do poslední chvíle svého života na vodňanské muzeum myslel jeho první správce Haštal Mostecký, který mu odkázal svou obrazárnu.²⁹²

Mezi dárci se objevují příslušníci různých společenských vrstev. K rozšíření muzejních sbírek přispívali svými dary jak tamní učitelé, úředníci, továrníci, průmyslníci, řemeslníci, tovaryši, obchodníci a hostinští, tak i dělníci a rolníci. Výjimku netvoří ani ženy. V seznamech se objevují především vdovy a ženy vdané, nachází se v nich ale i slečny. Za zmínku stojí aspoň jména nejaktivnějších dárců.

Ve Strakonících jimi byli z členů místní muzejní společnosti účetní Ferdinand Rýdlo, řídící učitel na Podsrpu Karel Kubíček, řezník Karel Fetter a účetní Ladislav Kulháněk. Průběžně se v seznamu „*Předmětů darovaných museu a pro museum koupených*“ objevuje hospodář v Řepici Jan Domarázek, okresní tajemník Antonín Císař a továrníci Eduard a Adolf

---

²⁸⁹ MaG Vodňany, Seznam předmětů do městského musea ve Vodňanech darovaných a koupených 1904-1928, inv. č. 15.908.

²⁹⁰ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy výborových schůzí a z valných hromad, kniha č. 4 (výborová schůze Muzejního spolku při městském muzeu v Strakonících ze dne 17.9.1930).

²⁹¹ MaG Vodňany, Seznam předmětů do městského musea ve Vodňanech darovaných a koupených 1904-1928, inv. č. 15.908.

²⁹² TAMTÉŽ.

Fürthovi. Z lidí, jež nebyli členy Musejní společnosti v Strakonících, narazíme často při pročítání seznamu na Josefa Lenka ze Štěkně, vdovu po c. k. berním Františku Parthovou, řídícího učitele v Radomyšli Josefa Svobodu, Ludvíka Bureše, zahradníka Františka Brušáka, c. k. berního inspektora Knappa, paní Fialovou a Ed. Biskupa. Průběžně se v něm objevuje M. Kratochvílová, vdova po obchodníkovi.²⁹³

Vodňanské muzeum často obdarovávala sama obec a patronát vodňanského kostela. Štědrými dárci se stali manželé Heritesovi, učitel Haštal Mostecký, obchodník Heřman Karpeles a inženýr z Protivína Julius Brabec. V *Seznamu předmětů do městského musea ve Vodňanech darovaných a koupených* je jmenován mimo jiných také převor ve Lnářích Alois Majer, slečna učitelka Puchernová, c. k. berní Tomáš Burda a žák Karel Mostecký.²⁹⁴

Vřelým dárcem píseckého muzea se stal Jan Šíma, c. k. poručík a velitel c. k. četnického oddělení píseckého okresu. V korespondenci muzea se nachází několik vzájemných dopisů mezi Šímou a muzeem, které nás informují o předmětech, jež Šíma muzeu daroval. V dopise s datem 14. února 1884 muzeum Šimovi děkuje za dary, které daroval prostřednictvím Adolfa Heyduka, a sděluje mu, že ho kuratorium čítá mezi velkomyslné dárcce a největší příznivce.²⁹⁵ Mezi své vřelé dárcce počítali pracovníci píseckého muzea také Ladislava Kulhánka, účetního ze Strakonice.²⁹⁶ Prostřednictvím svých darů obohatili hojně sbírky píseckého muzea také městský tajemník Ludvík Pompe, písecký měšťan a cukrář Jan P. Hille, profesor Jan Matzner a písecký měšťan František Mathiasko a další.²⁹⁷

Muzea svými dary nepodporovali jen lidé z blízkého okolí. Do muzejních sbírek přispívali svými dary i lidé ze vzdálených měst, a to nejen z měst sousedního okresu či kraje, ale i z druhého konce Čech. Přírodovědecké oddělení strakonického muzea se mohlo díky darům slečny Amálie Rýdlové, učitelky v Praze, pochlubit předměty z ciziny – minerály z ostrova Rujany a škebličkami sebranými při odlivu na břehu Baltského moře.²⁹⁸ Do technicko-průmyslového oddělení strakonického muzea přispěl sbírkou umělých hnojiv Antonín Pavec, ředitel továrny v Kolíně, jenž patřil k zakládajícím členům místní muzejní

---

²⁹³ SOkA Strakonice, Musejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8.

²⁹⁴ MaG Vodňany, Seznam předmětů do městského musea ve Vodňanech darovaných a koupených 1904-1928, inv. č. 15.908.

²⁹⁵ SOkA Písek, Neuspořádaný fond musea, Dary, sbírky, kart. V/1-V/2.

²⁹⁶ TAMTÉŽ (viz návrh odpovědi na Kulhánkův dopis ze dne 9.9.1884: „*Velectěný vážený pane! Za laskavě zaslouženou knihu, staré papírové peníze, a jednu starou stříbrnou minci projevují Vám tímto nejvřelejší díky, žádajíce Vás snažně, byste nadále zůstal takým vřelým příznivcem našeho muzea jakým dosud ste se osvědčil. Kuratorium městského musea v Písku. Dne 11. září 1884*“).

²⁹⁷ Viz Otavan 6, 1884 (rubrika *Městskému museu dostalo se těchto darův.*).

²⁹⁸ SOkA Strakonice, Musejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8 (s. 60).

společnosti.²⁹⁹ Vodňanskému muzeu věnoval Bohumil Růžička, správce hospodářství v Rohravě v Uhrách, celkem 32 mincí.³⁰⁰

V korespondenci píseckého muzea se nachází dopis od kustoda městského muzea v Jindřichově Hradci Františka Lega, učitele a horlivého sběratele starožitností. V dopise ze dne 29. prosince 1890 oznamuje spolu se svou ženou slovutnému pánu, že posílají sbírku národního vyšívání a nádobí, dostávající slibu mu učiněnému při jeho letní prázdninové návštěvě. Omlouvají se za pozdní splnění svého slibu. Nevěděli totiž, kolik peněz bude město Písek schopno obětovat. Nakonec nakoupili pro písecké muzeum předměty za 200 zlatých. Do výloh, které po píseckém muzeu žádají, započítávají cestu, dopisování a spropitné za donášení předmětů. Upozorňují, že spořili, jak mohli, a levně nakupovali. V dopise ze dne 1. ledna 1891 pak jeho žena oznamuje, že do výloh zapomněli přičíst 3 zlaté za vyprání plen.³⁰¹

Sbírky píseckého muzea obohatil také gymnaziální profesor ve Vídni J. N. Woldřich, k službám oddaný krajan – jak sám sebe v dopise nazývá. Píseckému muzeu zaslal několik svých vědeckých prací a slíbil sbírku podpotopních/předpotopních zvířat z údolí Volyňského a nerosty od Šumavy až k Písku. Na své rodné město si v dalekém Chicagu vzpomněl také František Leština, který „*Ctěné správě městského musea!*“ zaslal celou sbírku amerických dolarů s následujícím komentářem: „*Pod č. p. 1 až 5 a 7 jsou bankovky, které v občanské válce vydány byly jižními státy hlavně na vedení války proti severním státům amer. když pak ale jihané poráženi vojnu prohráli, prohlásily sever. státy jižní peněž. měnu za neplatnou, následkem toho byly také všady tyto peníze skonfiskované, nyní jsou prodávány k upamatování na tuto blaženou dobu. Jakmile nejbliže budu míti příležitost pošlu peníze kovové, americké, africké a asijské, kterých je na zdejších trzích k dostání dosti. Za to žádám ct. správu musea aby mě na odvetu zaslala „Dějiny města Písku“, vydané ve výročních zprávách c. a k. reál. škol panem prof. Matznerem, tuším asi před 10 lety. Zvláště proto že zde v Chicagu jest mnoho písečanů, kteří dychtí po tomto díle, hlavně ti kteří sem co malé převezeni neli zde narozeni byli. Doufám že ctěná správa musejní vyhoví mému přání, za to já budu hledati vždy vděčným býti.*“³⁰²

Uvedení dárci jsou jen příkladem toho, že muzeím se dostávalo podpory ze všech stran. Ukázky poukazují na motiv jejich jednání, ke kterému je vedl jejich původ a vzpomínky

---

²⁹⁹ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8 (s. 60).

³⁰⁰ MaG Vodňany, Seznam předmětů do městského muzea ve Vodňanech darovaných a koupených 1904-1928, inv. č. 15.908.

³⁰¹ SOkA Písek, Neuspořádaný fond musea, Dary, sbírky, kart. V/1-V/2.

³⁰² TAMTÉŽ.

na rodné město nebo prosby kolegů. Blízkost Vodňan, Strakonice a Písku vedla k vzájemnému zasahování si do své činnosti. Písecké museum bylo od počátku podporováno strakonickými občany – okresním tajemníkem Augustem Česlavem Ludikarem a účetním Ladislavem Kulhánkem. Ludikar, jak se dovídáme z úvodu jeho dopisu řediteli píseckého muzea ze dne 12. července 1884, byl o podporu jeho pracovníky přímo požádán: „*Velectěný pane řediteli! Těším se tomu velice, že jste zřídili také v Písku, kdež jest tak četná a vynikající intelligence, městské museum. Na laskavé vyzvání chci ústav ten dle své možnosti podporovati.*“³⁰³

Písecké muzeum podporoval se svou ženou také c. k. okresní soudce ve Vodňanech Antonín Bezděka, syn již několikrát zmiňovaného historika a konzervátora píseckého kraje Františka Rudolfa Bezděky. V červnu 1886 mu písecké muzejní kuratorium v navrhovaném dopise či jeho opisu oznámilo, že jeho sbírka byla muzeu císařským radou panem Aloisem Pakešem předána. Děkující mu za zasloupanou sbírku starožitných mincí, vyslovili členové kuratoria přání: „*byste, ač krajinu vaši otcovskou opouštíte, nadále zůstal příznivcem našeho musea, jakož i dovolujiť sobě poznamenati že by zápisky v Pánu zesnulého a dosud v dobré a milé paměti veledůstojného pana P. Frant. Rudolfa Bezděky týkající se král. města Písku drahou byly památkou pro zdejší museum, a vydatně by i posloužily ku sepsání monografie města Písku.*“³⁰⁴ O dopise, v němž Marie Bezděková upozorňuje pracovníky píseckého muzea na sbírku nerostů a lastur nacházející se v Netolicích, jsem se již zmínila na straně 31.

Vzájemné ovlivňování Strakonice, Písku a Vodňan lze sledovat nejen v rovině dárců, ale i v rovině předmětů. Strakonický odbor pro Národopisnou výstavu československou zaslal do Prahy zprávy píseckého gymnázia z let 1819, 1820, 1821 a 1822.³⁰⁵ Do vodňanského muzea věnoval pro změnu místní učitel Karel Zborník písecký regionální tisk *Poutník od Otavy*.³⁰⁶ Díky přízni Augusta Česlava Ludikara a Ladislava Kulhánka se mohlo písecké muzeu na svém počátku pochlubit celou řadou památek z okolí Strakonice. Od Ludikara písecké muzeum získalo řadu geologického materiálu. O jeho původu nás podrobně informuje týdeník *Otavan* ve své pravidelné rubrice *Městskému museu dostalo se těchto darův*: „*pan Aug. Česlav Ludikar okr. tajemník v Strakonících, 2 stř. peníze Maxmiliána a Rudolfa II., 2 papírové desetníky z r. 1848, které v době nouze o peníze státní vydávali br. Weilové v Strakonících, 1 větší škvár z prehistorických spečených valů na Katovické Hoře, 2 menší škváry z prehistorických spečených valů na „Hradišti“ u Sousedovi, jižně od Strakonice, živec*

---

³⁰³ SOkA Písek, Neuspořádaný fond musea, Dary, sbírky, kart. V/1-V/2.

³⁰⁴ TAMTÉŽ.

³⁰⁵ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8.

³⁰⁶ MaG Vodňany, Seznam předmětů do městského musea ve Vodňanech darovaných a koupených 1904-1928, inv. č. 15.908.

od Mutěnic, hráň (drůza) od Hubenova, severně od Strakonice, vyvětralý vápenec od Hubencova, živec od Mutěnic se Strakonicitem (dle Sepharoviče) srostlý, svor od Zadních Ptákovic a od Podsrpu, vápencový hranol od Rovné, hráň od Mutěnic ve skále živcové, tuhu od Volenic, pro jejíž dobývání jest šachtice zřízena, část kachle z kamen v býv. hradu v Řepici, majetku Jana Hodějovského z Hodějova, podkovu z bojiště u Sudoměře, kde Žižka roku 1420 zvítězil, vykopanou r. 1868, 2 části z popelnic na Hradišti u Sousedovic z předhistorických valů vykopané, 2 části z kelímců, kterých více u Modlešovic vykopáno bylo, a které snad k tavení zlata sloužily³⁰⁷ Způsob předání těchto předmětů nám prozrazuje Ludikarův dopis řediteli muzea s datem 12. července 1884.³⁰⁸ Ladislav Kulhánek rozmnožoval sbírky píseckého muzea především o numismatický materiál. K němu se řadí i mince čínské a japonské (viz Otavan ze dne 6. prosince 1884 – obrazová příloha č. 18) a vzácné mince upomínající na dávnou českou minulost (viz Otavan ze dne 29. listopadu 1884 – obrazová příloha č. 17). Kromě mincí věnoval Kulhánek píseckému muzeu také „zbytek hliněného kachliku nalezeného v rozvalinách dávného hradu Řepického blíž Strakonice“³⁰⁹.

Jak již bylo uvedeno, sbírky jednotlivých muzeí se zpravidla dělily na tři odbory – na odbor historicko-archeologický, přírodovědecký a technicko-průmyslový. V historicko-archeologickém oddělení měl silné zastoupení ve všech třech muzeích numismatický materiál, jímž mohl muzeum obdarovat každý, kdo nějakou starou minci či medaili vlastnil a dokázal se jí ve prospěch muzea vzdát. V Písku dokonce tvořil numismatický materiál samotný základ muzea. V seznamu prvních darů, uveřejněném v *Otavanu* dne 12. června 1884 v rubrice *Místnímu museu dostalo se těchto darův*, převažuje numismatický materiál nad ostatním asi dvěma třetinami. Jeho zastoupení není zanedbatelné ani v seznamu předmětů stejnojmenné rubriky v následujících týdnech. Písecké muzeum bylo navíc spolu se sbírkou písecké reálky v prvním roce své existence rozšířeno pravděpodobně o její numismatickou sbírku, která čítala přibližně 500 mincí a medailí.³¹⁰ Ve Vodňanech a Strakonicích byl v historicko-archeologickém oddělení nejpočetněji zastoupen materiál národopisného charakteru. V tomto oddělení se ve velkém nacházely nejrůznější druhy ošacení a výšivek (zástěry, sukně, pentle, kabáty, pleny, čepce, koutnice), nádobí (konvice, talíře, šálky, džbány, láhve, misky), předměty každodenní potřeby (hůlky, tabatěrky, sekery, lucerny, dýmky, kolovraty, přeslice, zámky, klíče), módní doplňky (náušnice, prstýnky, spony), zbraně (meče, šavle, pistole), upomínky na tamní spolky (prapory, části uniforem – např. Národní gardy a píseckých

³⁰⁷ Otavan 6, 1884, s. 274.

³⁰⁸ SOkA Písek, Neuspořádaný fond muzea, Dary, sbírky, kart. č. V/1-V/2.

³⁰⁹ Otavan 6, 1884, s. 465.

³¹⁰ O. KOLÁŘ, *K vývoji*.

ostrostřelců, gardistické bubny) a obrazy a sochy lidových umělců (ponejvíce náboženského charakteru).

Součástí historicko-archeologického oddělení, jak samotné pojmenování naznačuje, se stávaly také nalezené archeologické předměty. Jejich zastoupení v celé řadě darů muzeím poskytovaných je nepřehlédnutelné. Návštěvníci píseckého muzea si mohli kromě nálezů ze Strakonicka prohlédnout také předměty nalezené u Sudoměře, a sice: železnou podkovu darovanou nebo získanou profesorem Ad. Heydukem a „*železnou hvězdu nalezenou na bojišti u Sudoměře z r. 1420, kterou metávali Husité pod kopyta koňův, nepřátelských jezdců*“, tu muzeu odevzdal měšťan František Mathiasko.³¹¹ Díky vřelým darům Jana Šímy se mohlo muzeum pochlubit stříbrnými penězi nalezenými v Repešíně u Prachatic³¹², sekerou, podkovou a koulí z 15. století, nalezenými blíže Blatné, a ostruhou od Vimperka.³¹³ Mezi archeologickými památkami se v píseckém muzeu objevily také nálezy z Plzeňska: profesorem Janem Matznerem darovaná stará bronzová keltická jehlice do vlasů nalezená v Hůrkách³¹⁴, 10 kusů železných krystalů a 4 kusy velké slídy nalezené v lomech v Meclově u Horšovského Týna³¹⁵ a snad také Josefem Koperným nabízená podkova ke koupi, nalezená v lese za Živcem po vyvalení pařezu³¹⁶. Ve výčtu archeologických památek sousedních i vzdálenějších okresů bych mohla pokračovat dále. Za to nálezy ze samotného píseckého okresu se mezi dary vyskytují ve velmi skromné míře.

Zatímco archeologické památky píseckého muzea se vyznačují původem mimo písecký okres, památky strakonického a vodňanského muzea pocházejí zpravidla z jejich regionu. V seznamech darů se u obou muzeí objevují především nálezy vykopané díky rozvíjející se stavební činnosti daných měst. Do Vodňanského muzea odevzdal například zdejší patronát část hedvábného ornátu, vykopaného v základech bývalé Kaplanky u vchodu do kostela; řezník František Chrášťanský „*Kus zvoniny ze zvonů vodňanských požárem r. 1772 slitých*“, nalezený v Dřemlinách; Erneková z Dlouhé Vsi úlomek meče bez rukojeti, nalezený pod Helfenburkem; a Jan Kovanda z Vodňan „*17 drobných stříbrných mincí. Nalezeny v základech u Václavíků 25/9 1899*“. Sama vodňanská obec pak obohatila muzeum hned o několik nalezených souborů bronzových předmětů. Mezi ně patřily náušnice, náramky, rámeček, prsteny a škvarky, nalezené při kopání základů pro novou školu a „*Tři bronzové*

---

³¹¹ Otavan 6, 1884, s. 265.

³¹² SOkA Písek, Neuspořádaný fond musea, Dary, sbírky, kart. č. V/1-V/2, 23.6.1893.

³¹³ TAMTÉŽ (dopis 16.7.1890 a z 23.6.1889).

³¹⁴ Otavan 6, 1884, s. 265.

³¹⁵ TAMTÉŽ, s. 395.

³¹⁶ SOkA Písek, Neuspořádaný fond musea, Dary, sbírky, kart. č. V/1-V/2.

*srpy (jeden přeražený) nalezeny při kopání vodovodu mezi Stolicí a Pražákem. Sedm bronzových náramků. Nalezeny při kopání vodovodu u Pražáku.*³¹⁷

Pro strakonické muzeum se stala přínosným úprava toku řeky Otavy. V inventáři muzejních předmětů první etapy strakonického muzea je zaznamenáno, že: „*Při vykopávce nového řečiště Votavy u Strakonice, odevzdáno dělníky tam pracujícími 1 kachel (rytíř obrněný na koni) dále malý hrneček (z márnice) a puklice na větší hrneček (též z márnice) – Vše pálené ale nepolévané.*“³¹⁸ Vrchní inženýr J. Mokráček pak například věnoval muzeu kouli z houfnice, vykopanou u Rábí, a 85 stříbrných mincí vykopaných ve Vimperku.³¹⁹ Jiné zápisy v inventáři poukazují na nálezy, ke kterým docházelo díky práci na poli. Alois Křivánek z Katovic (č.p. 28) odevzdal muzeu: „*3 náramky bronzové nalezené koncem listopadu při orbě pole na úpatí Katovické hory, kde byly pod kamenem plošným ukryty pohromadě. Kousek jiného náramku a tři kroužky, bezpochyby části dalšího náramku. Za práci a za věnované předměty ty (práce 2 dny po 2 lidech) vyplaceno mu $\frac{3}{12}$ 97 zl. 5 50“.*³²⁰ Rolník Václav Petr daroval strakonickému muzeu 14 mincí a kus džbánku s větším počtem mincí, který našel u Bohumilic v poli.³²¹

K historicko-archeologickému oddělení byly přiřazovány také knihy a listiny. Jejich součástí se mnohdy stávaly celé obecní knihovny nebo archívy. Z knih náboženského charakteru se v seznamech muzejních předmětů objevují ponejvíce rozličné katechismy, modlitební knihy a nebeklíče, pak následují evangelia, životy svatých a různá vydání a překlady bible. Výjimku ale tvoří ani dary upomínající na památky náboženského charakteru daného regionu. Ve Strakonících chtěla Terezie Fikarová prostřednictvím darované „*Modlitby k sv. Anně Krasilovské z r. 1767 s krátkou zprávou o historii obrazu sv. Anny Krasilovské*“³²² uchovat památku na zdejší kostelík sv. Anny u Kraselova. Ve Vodňanském muzeu byly díky Haštalu Mosteckému uchovány „*Osudy kaple sv. Vojtěcha bítz král. města Vodňan sestavil P. Václav Mostecký, děkan 1880.*“³²³

Své místo nacházely mezi literárními památkami také významná díla českých historiků a básníků či jiných slavných spisovatelů a příručky ze všech vědních oborů, zejména zeměpisu, biologie a lékařství, fyziky a matematiky a v neposlední řadě knihy právního

³¹⁷ MaG Vodňany, Seznam předmětů do městského musea ve Vodňanech darovaných a koupených 1904-1928, inv. č. 15.908.

³¹⁸ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8 (s. 59).

³¹⁹ TAMTÉŽ (s. 54).

³²⁰ TAMTÉŽ (s. 61).

³²¹ TAMTÉŽ (s. 57).

³²² TAMTÉŽ (s. 60).

³²³ MaG Vodňany, Seznam předmětů do městského musea ve Vodňanech darovaných a koupených 1904-1928, inv. č. 15.908.

charakteru. Ve většině muzeí bychom si mohli v této době přechíst zejména slavná díla národních buditelů, jako byl historik František Palacký, historik František Martin Pelcl, filolog Karel Ignác Thama, český básník, jazykovědec a historik slovenského původu Jan Kollár, spisovatel Karel Jaromír Erben a další. Ze zeměpisných příruček se nacházejí v seznamech knih zejména popisy českých zemí a jejich krajů. Skvostem každého muzea byla jistě v této době Schallerova Topografie Království českého. Ne zcela výjimečnými se stávají průvodci některými městy. Pracovníci muzeí projevovali svůj zájem také o listinné památky cechovního, živnostenského a spolkového charakteru. Nezapomínali ani na městské knihy a listiny. Samozřejmým se pro ně stávalo uchování děl významných rodáků. Písecké muzeum se například snažilo získat zápisky Františka Rudolfa Bezděky, týkající se města Písku. Ve Strakonících pomýšlel na sebrání památek o životě a činnosti zdejších rodáků již Strakonický odbor pro Národopisnou výstavu československou. Jeho zásluhou byly do Prahy spolu s ostatními předměty zaslány Pomněnky Vatavské Františka Ladislava Čelakovského, Zvonařův rukopis Švanda dudák a historická črta strakonického dudáka od Josefa Fikara. Uvedené památky se objevují i v seznamu předmětů darovaných muzeu, kde se k nim řadí také mapy a listiny po Janu Vlastislavu Plánkovi.³²⁴ Pracovníci vodňanského muzea se díky štědrosti Františka Heritese mohli těšit z možnosti vystavování jeho rukopisů ve svých sbírkách. Herites kromě svých rukopisů daroval muzeu také památky na Julia Zeyra a Otakara Mokrého.³²⁵

Své místo mezi literárními památkami nacházely také tiskoviny, ať už nejrůznější noviny, časopisy či kalendáře. Písecké muzeum v prvních letech své existence vlastnilo díky Emanuelovi Zvěřinovi, měšťanu v Miroticích, *Krameriův vlastenecké noviny* z roku 1794 a 1803, *Vlastenecký zvěstovatel* z roku 1822 (č. 47, 48), *Schönfeldské pražské noviny* z roku 1789, *Literární přílohy k Vídeňským novinám* z roku 1822 – dva sešity, *Auřední list kraje Prácheňského* z roku 1836.³²⁶ Ve strakonickém muzeu bychom mohli v 90. letech 19. století nahlédnout do časopisu *Český lid*, do čtyř čísel časopisu *Juventus*, do časopisu *Květy* z roku 1835, do několika čísel časopisu *Česká včela* z roku 1845, do jednoho ročníku *Archeologických památek*, do novin „*Constitutionelle allgemeine Zeitung von Böhmen z r. 1849 obsahující řeč dra Riegra*“ a do celého prvního a druhého ročníku *Národních listů* z let 1861 a 1862. Našli bychom zde také několik nejrůznějších kalendářů, například pět ročníků kalendáře *Strakonický dudák* od Františka Pavelce, či *Česko-bratrský kalendář* z roku

---

³²⁴ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8.

³²⁵ Viz obrazová příloha č 28-29.

³²⁶ Otavan 6, 1884, s. 291.

1850, *Poutník z Prahy* z roku 1865 a *Pražský kalendář* z roku 1867, darované Gustavem Štěpánem.³²⁷ Vodňanské muzeum uchovávalo ve svých sbírkách písecký regionální tisk *Poutník od Otavy*, vychovatelský časopis *Škola mateřská* a známý přírodovědecký časopis Jana Purkyněho a Jana Krejčího, jímž byla *Živa*.³²⁸

Vedle spisů odborné povahy se v muzejních sbírkách objevovaly knihy kuchařských, hospodářských, zahrádkářských, ovocnářských, lékařských a vychovatelských rad. Emanuel Zvěřina věnoval píseckému muzeu *Prastarou knihu kuchařskou* (v rukopise) a *Volání českého duchovního pastýře k svým osadníkům* z roku 1804.³²⁹ Jan Matzner obohatil sbírky píseckého muzea o „*Apatyka domácích rozličných lékařství snadných k přistrojení proti všelikým neduhům těla lidského vnitřním i ze vnitřním z německého herbáře Mathyotova vybraných a do češtiny přeložených. Vytlačeno v Starém Městě Pražském u dědicův V. Daniela Adama z Veleslavína I. Páně 1602. Johann Hübners Reales Staatslexikon z r. 1769.*“³³⁰ Zajímavým čtením mohla být *Kniha metodní pro učitele českých škol* z roku 1777.³³¹ Ve Strakonících daroval učitel Jan Jirka muzeu *Výstrahy pro mládež*.³³² Ve Vodňanech mohli návštěvníci muzea nahlédnout do *Veliké štěpné zahrady, Praktického návodu k rychlému naučení se německé řeči* od Františka Kohúta z roku 1859 nebo do *Babského umění* od Steidela, které do češtiny přeložil Hynek Ruth. Užitečnou příručkou jistě byla také tištěná *Měřická kniha* a „*Doktorská knížka pro lidi naproti I. vnitřním II. vnějším nemocem, s přídavkem.*“³³³

Oddělení přírodovědecké bývalo zpravidla již chudší. Nejskromnější zastoupení mělo ve Vodňanech. Mezi dary, jež vodňanské muzeum přijalo v prvních letech své existence, zaujímá čelní postavení krápník, vytvořený ve zdejší studni, odevzdaný muzeu studnařem Janem Polákem.³³⁴ Čestmír John ve svém článku, vydaném ve 30. letech 20. století, zmiňuje kromě krápníku ptactvo zdejšího kraje, sbírku nerostů a krokodýla nilského, přivezeného vodňanským rodákem Klimentem Maškem z Egypta.³³⁵ Na malé zastoupení předmětů z oblasti přírodních věd upozorňuje ve svém článku i soudobá historička muzea Jitka

---

³²⁷ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8.

³²⁸ MaG Vodňany, Seznam předmětů do městského musea ve Vodňanech darovaných a koupených 1904-1928, inv. č. 15.908.

³²⁹ Otavan 6, 1884, s. 291.

³³⁰ TAMTÉŽ, s. 321.

³³¹ TAMTÉŽ.

³³² SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8 (s. 54).

³³³ MaG Vodňany, Seznam předmětů do městského musea ve Vodňanech darovaných a koupených 1904-1928, inv. č. 15.908.

³³⁴ TAMTÉŽ.

³³⁵ Č. JOHN, *Městské museum*.

Velková, která podotýká, že se jedná spíše o jednotliviny a rozsáhlejší je pouze sbírka nerostů.³³⁶

Rubrika píseckého *Otavanu* „*Místnímu museu dostalo se těchto darů*“ mnoho přírodnin nejmenuje. Kromě zmiňovaných darů Augusta Česlava Ludikara (škvárů, živce a vápencových hranolů ze Strakonicka) rozšířil písecké muzeum o přírodniny profesor z Karlína August Krejčí, který muzeu daroval „*tři nákresy geologické a tři praeparaty na skle z kamene v naší [krajině. kameny: fílitický porfýr slídnatý a fílitický porfýr křemenný z Čertovy Strouhy, žulu z Čertovy Strouhy, amfibolit ze skal sv. Václavských a ze žíly cesty k Honzíčkovi.*“³³⁷ Dočítáme se v ní také o darovaném klepetu mořského raka Václavem Ochcem a o sbírce motýlů a brouků, které muzeu v deseti skříních daroval Josef Nechanský, předseda c. k. krajského soudu v Písku.³³⁸ Roku 1888 muzeum zakoupilo mušle nalezené u Prahy.³³⁹ Následujícího roku potom Otakar Macner z Královských Vinohrad zaslal píseckému muzeu na přání svého bratra Ladislava, který pobýval v Jakutsku na Sibiři, zub mamuta od řeky Lény, míšek ze střev (práce Jakutů od břehu Severního ledového oceánu), hřeben i část víčka z mamutí kosti (též práce obyvatel města Jakutska) a dvě jakutské veverka a granáty ze zabajkalské oblasti.³⁴⁰

Ve Strakonících se na utváření sbírek přírodovědeckého oddělení podílel advokát Jan Lehrach, který muzeu věnoval 82 menších kusů nerostů, a Josef Dvořák, jenž podle seznamu věnoval muzeu více druhů nerostů, a to hlavně křemene. Velké zásluhy na jeho utváření nesl také Ferdinand Rýdlo, který kromě hornin, nerostů a zbytků granátu daroval muzeu „*ukázky lignitu z mioceanu (uhlí) vykopané při základech železničního mostu dráhy Strakonicko-[?] a různé ukázky jílu. Tato ložiska lignitu dle odhadu p. J. V. Želízka, asistenta palaeontologického musea c. k. university ve Vídni, zdá se být pokračováním uhelné pánve Budějovické.*“³⁴¹ K rozšíření přírodovědeckého oddělení přispěl také Antonín Císař se svými kusy sopečných kamenů z Katovické hory a továrník Eduard Fürth se čtyřmi kusy nebroušeného granátu. Díky darům slečny Amálie Rýdlové, učitelky v Praze, zde byly zastoupeny předměty z ciziny – minerály z ostrova Rujana a „škebličky“ sebrané při odlivu na břehu Baltského moře. K neobvyklým darům přírodovědeckého charakteru, uloženým ve strakonickém muzeu, se řadila také „*Buckartova sbírka dřev 40 nejdůležitějších*

³³⁶ J. VELKOVÁ, *100 let*, s. 8.

³³⁷ *Otavan* 6, 1884, s. 301.

³³⁸ TAMTÉŽ, s. 291.

³³⁹ SOKA Písek, Neuspořádaný fond musea, Dary, sbírky, kart. č. V/1-V/2.

³⁴⁰ TAMTÉŽ.

³⁴¹ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8 (s. 62); J. V. Želízko patřil mezi příznivce a dárce strakonického musea. U jeho jména před předměty, které muzeu daroval 4. října 1897, je uvedeno, že toho času byl ve Volyni. Dary, jež muzeu věnoval viz TAMTÉŽ s. 56, 60.

*evropských stromů v charakteristických řezech (příčném, radiálním a tangentialním podélném); vše průsvitné i vysvětlením.*³⁴²

Oddělení technicko-průmyslové bylo zpravidla závislé na štedrosti místních podnikatelů a odráželo charakter průmyslu daného regionu. Mezi darovanými či koupenými předměty zaujímá část nejmizivější. Nedostatek ukázek soudobých průmyslových výrobků, které podnikatelé pravděpodobně raději vystavovali na konajících se hospodářských a průmyslových výstavkách, byl nahrazován řemeslnými pomůckami a výrobky starších dob. Ve Vodňanech předměty technicko-průmyslového charakteru zastupovalo zařízení starého kupeckého krámu, kovové kovářské, zámečnické a strojnické výrobky a model parního stroje.³⁴³

V Písku se k předmětům technicko-průmyslového charakteru, o nichž se dovídáme díky tisku a korespondenci, řadí sbírka průmyslových vzorků v počtu 13 kusů. Tato sbírka, zakoupená zdejší průmyslovým spolkem od profesora Studničky, byla muzeu zapůjčena na základě žádosti jeho kuratoria.³⁴⁴ V Otavanu se mezi předměty darovanými muzeu v prvních měsících jeho existence vedle řemeslných pomůcek ze starších dob skrývá úřední cínová míra půl mázu z roku 1756, elektrický stroj k rozsvěcování, starožitný polní dalekohled a starožitná buzola s kvadrantem a hornickými hodinami.³⁴⁵

Strakonickému muzeu věnovali předměty technicko-průmyslového charakteru především zdejší továrníci a samotný kustod technicko-průmyslového oddělení Ferdinand Rýdlo. Od zdejších továrníků muzeum získalo postup výroby čapek, nůžky s pásem na „postřihávání“ čepic, punčochářské stávky, dříve používaná barviva, nejhlavnější suroviny k výrobě fezů, různé druhy hedvábí a jiné pomůcky a ukázky zdejší textilní průmyslové výroby. Ferdinand Rýdlo věnoval muzeu například „*teploměr pro kapaliny hustší než je voda*“ či „*velmi pěkně znázorněný postup výroby železa v Karlo-Emilově huti v Králově Dvoře u Berouna.*“³⁴⁶ Do technicko-průmyslového oddělení byl jistě zařazen i koupený železný hodinový stroj od Žofie Topičové a „*sacharometr Ballingův a hustoměr Bearméuv*“, dar c. k. výběrčího daní v Janovicích Václava Vaníčka.³⁴⁷ Antonín Pavec, ředitel chemické továrny v Kolíně, jenž patřil k zakládajícím členům Musejní společnosti v Strakoniciích, daroval muzeu sbírku umělých hnojiv.³⁴⁸

³⁴² SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8 (s. 60, 61).

³⁴³ Č. JOHN, *Městské museum*.

³⁴⁴ SOkA Písek, Městský úřad Písek, Zřízení muzea, dary, příspěvky, sign. 9^{2/2}, kart. č. 358.

³⁴⁵ Otavan 6, 1884, rubrika Městskému muzeu dostalo se těchto darův.

³⁴⁶ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8 (s. 61, 62).

³⁴⁷ TAMTÉŽ (s. 52, 59).

³⁴⁸ TAMTÉŽ (s. 51-62).

Hodnota a charakter darovaných předmětů zpravidla vypovídá mnohé o sociálním statutu dárců a o jejich profesi. Lidé z nižších společenských vrstev věnovali muzeím předměty, jež kdysi používali jejich rodinní předkové a jejichž odevzdání muzeu nepředstavovalo pro rodinu hmotnou ztrátu. Jednalo se o různé ukázky lidové a řemeslné výroby (části oděvů, nádobí, výšivky, řemeslné pomůcky, ale i svaté obrázky a lidové sošky náboženského charakteru). Z knih věnovali muzeu ponejvíce náboženské literární památky (modlitební knihy, nebeklíče, bible) a rozličné příručky lidových rad. Městská inteligence se snažila obohatit muzeum o předměty reprezentující jednotlivé vědní obory. Z knižní produkce obohacovala muzea o odborné publikace a literární díla významných českých a regionálních prozaiků, básníků, historiků a kronikářů. Nezapomínala ani na mapový materiál a památky spolkového charakteru. Často se nespokojila jen s předměty, které mohla muzeu darovat sama. V jeho zájmu se obracela na své kolegy nejen ze svého města a okolí, ale i ze sousedních okresů a krajů (na učitele a ředitele místních škol, na členy zastupitelstva a na historiky a pracovníky jiných muzeí).

Případy, kdy dárci odevzdávali předměty muzeu s určitými podmínkami, dokládají, že lidé si duchovní a materiální hodnotu darovaných památek plně uvědomovali. Je pochopitelné, že vnuk Jana Vlastislava Plánka věnoval strakonickému muzeu všechny písemné památky, které se po jeho dědovi zachovaly, s podmínkou, že kdyby si některé z jeho dětí přálo některou z věnovaných památek vrátit, bude mu vydána.³⁴⁹ Podmínka možného zpětného navrácení se objevuje často u předmětů, které muzeím darovaly školské, spolkové a řemeslnické organizace. Někteří dárci ve svých dopisech vyjadřují vřelý citový vztah k darované památce zcela otevřeně: „*Velectěné správě městského musea v Písku! Dovolte, abychom sbírky musea rozmnožili albem, které zpěvácký spolek „Otavan“ daroval svému předsedovi, našemu drahému otci Dr. Janu Nebuškovi jeho jmeninám roku 1885. Ač neloučíme se rádi s výhradným držením této památky, která zemřelému otci i nám byla svrchovaně milou, přes to dáváme ji v uschování a majetek musea, aby tento příspěvek ku kulturním dějinám města Písku stal se stejně přístupným nám jako všemu domácímu i cizému obecenstvu. Prosíme, byste dar ten v milé vzpomínce na našeho otce přijali a jej tak opatrovali, jak my jsme činili, znamenáme se v dokonalé úctě oddaní Nebuška. V Praze v den všech svatých 1900.*“³⁵⁰

³⁴⁹ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8.

³⁵⁰ SOkA Písek, Neuspořádaný fond musea, Dary, sbírky, kart. č. V/1-V/2.

5.3. Expozice, jejich otevření, úspěchy a neúspěchy

V mnohých městech nebyla muzea otevřena hned po svém založení. Uspořádání sbírek a jejich zpřístupnění veřejnosti trvalo zakladatelům muzeí zpravidla několik desítek měsíců – dva až tři roky. U některých muzeí díky rozdílu mezi daty jejich založení a otevření veřejnosti dochází k nejasné dataci jejich vzniku (viz Vodňany, s. 17).

Jak již bylo řečeno, zpřístupnění sbírek veřejnosti bylo jedním ze dvou hlavních posláních muzea (druhým byla jejich ochrana před zkázou a překupníky a uchování budoucím generacím). Vodňanské muzeum bylo otevřeno roku 1905. V té době se nacházelo v jedné místnosti druhého patra radnice, kde bylo dle slov Jana Prajera 19. května toho roku instalováno. Stalo se tak zejména díky obětavosti a pílí učitele Haštala Mosteckého.³⁵¹ Z článku Čestmíra Johna otisknutého ve sborníku, který byl vydán ke stému výročí města Vodňan v roce 1936, se dovídáme, že muzeum v té době bylo veřejnosti přístupno od června do konce září každou neděli od 9:00 do 11:30 hodin.³⁵² V Písku byla první expozice pro veřejnost otevřena 9. září 1886, a to v jedné místnosti v přízemí budovy nové reálky v Komenského ulici, kterou muzeum toho roku pro své účely získalo. Od té doby byly sbírky návštěvníkům přístupny každou neděli od 11 do 12 hodin. Vstup byl volný.³⁵³ Ve fondu píseckého městského úřadu se nachází vyhláška muzea, skrze kterou muzeum oznamuje své otevření veřejnosti: „*Aby p. t. ctěné obecnstvo seznało, jaký pokrok v krátké době městské museum učinilo, jsou sbírky musejní každou neděli od 11-12 hodin dopoledne ctěnému obecnstvu přístupny místnosti městského musea nelézají se v přízemí nové školní budově t. r. vyšších reálných škol vedle bytu školníkovy.*“³⁵⁴

Ve Strakonících mohlo být muzeum díky přízni dárců veřejnosti otevřeno 13. června roku 1897. Jeho otevření bylo považováno za největší úspěch strakonické muzejní společnosti a největší dík patřil Františku Nováčkovi, který se nejvíce o upravení sbírek pro jejich zpřístupnění veřejnosti zasloužil. V jeho usilovné práci mu pomáhal kustod přírodovědeckého oddělení muzea Antonín Kohout a jednatel společnosti Jan Westfall. Podle novinového výstřižku z neznámého časopisu z roku 1897 v knize č. 3 fondu Muzejního spolku Strakonice, nacházejícího se ve strakonickém archivu, bylo otevřeno bez jakékoli okázalosti: „*Stalo se tak tiše, bez jakékoli okázalosti, zcela přiměřeně významu ústavu, kteréhož, jak sebrané tu předměty ukázky, bylo u nás svrchovaně třeba. Ve velkých dvou světnicích nahromaděno v čase poměrně krátkém tak značné množství většinou cenných předmětů, že museum naše*

³⁵¹ J. VELKOVÁ, *100 let*, s. 6; J. PRAJER, *Heritesovo městské museum*.

³⁵² JOHN, *Městské museum*, s. 83.

³⁵³ J. PŘÁŠEK, *120 let*, s. 326.

³⁵⁴ SOKA Písek, Městský úřad Písek, Zřízení muzea, dary, příspěvky, sign. 9²/₂, kart. č. 358.

před každým návštěvníkem se může pochlubit už nyní, a až je teprve v začátcích, ukazuje se již dnes nedostatečnost místností nynějších, které v nedlouhé době budou vyžadovati rozměrů dvojnásobných, k čemuž snad dojde dost brzo, až překročí obec k stavbě nové soudní budovy. Vypočítávají, co vše v museu je uloženo, zabralo by mnoho místa i času, a není to také účelem těchto rádků. Necht' každý, kdo se o museum naše zajímá, nelituje dopolední chvílky nedělní a přijde si pěkné a cenné sbírky prohlédnouti. Bude jimi překvapen a potěšen, a zajisté že s dokonalým uspokojením bude odcházeti a i jiné k návštěvě vybídne. “ Článek informuje čtenáře, že: *„Museum bude zatímně přístupno každé neděle od 10. hod. dopol., v kteréžto době bude vždy některý z pánů kustodů přítomen, jenž milerad o uložených tu předmětech žádoucí podá vysvětlení.“*³⁵⁵

Zájemci mohli od té doby shlédnout jeho sbírky každou neděli od 10:00 do 11:00 hodin.³⁵⁶ K jejich službám měl být v muzeu přítomen vždy jeden z kustodů, který je měl muzejními sbírkami provést a podat jim patřičný výklad. Kdyby si někdo přál navštívit muzeum v jiný den, měl se dostavit do městské úřadovny, kde jeho přání bude vyslyšeno a s ochotou mu bude přidělen průvodce.³⁵⁷ V červenci 1898 se potom výborová schůze společnosti usnesla, že *„v otevřených sbírkách budou účinkovati všichni členové výboru“*.³⁵⁸

Role kustodů jako průvodců muzea byla na počátku muzejnictví velmi důležitá. Díky nedostatku prostoru se vedle sebe těsnalo velké množství předmětů různého charakteru. Návštěvník tak mohl snadno přehlédnout největší skvosty. I když stanovy hovoří o třídění předmětů na jednotlivé obory, v prvních expozicích jednotlivé obory samostatné oddělení často nenacházely. Na malém prostoru byly vedle sebe vystavovány předměty různého charakteru, které navíc nedoprovázely žádné popisky. O těsných prostorech, které onomu třídění bránily, hovoří sami zřizovatelé prvních expozic. Článek, upozorňující na otevření strakonického muzea, krom jiného oznamuje, že ve velkých dvou světnicích je nahromaděno značné množství cenných památek a že již dnes lze vidět, že bude v krátkém čase muzeum potřebovat dvojnásobných místností. Představu o tom, jak asi taková muzejní expozice vypadala, si můžeme vytvořit na základě dochované fotografie z vodňanské národopisné výstavy, konané ve dnech 2. až 10. února roku 1895, a strakonické hospodářské výstavy,

---

³⁵⁵ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3 (novinový článek „*Naše museum*“); viz obrazová příloha č. 37.

³⁵⁶ TAMTÉŽ, (novinový článek z časopisu *Stráž na Šumavě* a protokol ze schůze dne 9. června 1897).

³⁵⁷ TAMTÉŽ, novinový článek z časopisu *Stráž na Šumavě* s názvem „*Muzejní společnost v Strakonících*“: „*Kdo by z obecnstva sobě přál v některý jiný den bud' sám nebo s hostem některým museum navštívit, necht' se jen přihlásí v městské úřadovně, kdež ochotně obdrží průvodce. Společnosti bude tím větším potěšením, čím hojnější bude návštěva sbírek.* “); viz obrazová příloha č. 35-36.

³⁵⁸ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3 (ujednání ve výborové schůzi ze 4. 7. 1898).

kteřá se ve Strakoniciích konala v roce 1899. Kustodové byli jistě velmi dobrými průvodci, neboť v muzeu trávili hodně svého času a s historií předmětů se díky jejich přebírání a uspořádání mohli dostatečně obeznámit. Jak již bylo řečeno, mnozí z nich dbali o rozšiřování muzejních sbírek s velkou pílí. Sami se ohlíželi po předmětech hodících se do jejich oddělení a pokoušeli se je svým přesvědčením od jejich majitelů pro muzeum získat. Většina z nich nezapomněla na muzeum ani po svém odchodu z něho nebo z města.

I když Jan Prajer ve své brožurce věnované vodňanskému muzeu píše, že vodňanské muzeum bylo ve 20. letech 20. století uspořádáno dle vědeckých disciplín, Čestmír John při popisu expozice muzea ve 30. letech 20. století upozorňuje čtenáře, že: *„Roztřídění sbírek není ovšem provedeno dle oborů do všech důsledků, jest dáno z velké části vývojem musea a daným místem; uspořádání to však vyhovuje dosud potřebám musea zcela.“*³⁵⁹

Uspořádání a hlavně obsah sbírek píseckého muzea dle Dr. Fridolína Macháčka³⁶⁰ ještě ve 20. letech 20. století nevyhovovalo ani nejskromnějším požadavkům. Vystavované sbírky dle jeho slov ještě v oné době představovaly snůšku různých předmětů z venkovské a městské domácnosti a prehistorická archeologie v nich zcela chyběla. Prvním zřizovatelům muzea vytýkal chybějící koncepční sbírání. V muzejních sbírkách postrádal památky na významné osobnosti Písecka. Nové kuratorium, zvolené po smrti Augusta Sedláčka v roce 1926, Macháček upozornil, že je třeba nejprve doplnit sbírky muzea tak, aby reprezentovaly město a nejbližší okolí, a potom se pustit do rozsáhlejšího prácheňského kraje. Díky Macháčkově výzvě a činnosti archeologa Bedřicha Dubského a dalších nových pracovníků se písecké muzeum na konci 20. let 20. století posunulo vpřed a dohnalo své nedostatky.³⁶¹

Dochovaný materiál k počátkům píseckého, strakonického a vodňanského muzea sám poukazuje, že vodňanské a strakonické muzeum podávalo obraz svého regionu lépe než muzeum v Písku. V předmětech darovaných těmto muzeím v prvních měsících a rocích jejich existence se nachází větší množství památek týkajících se daných měst a jejich okolí více ve Strakoniciích a Vodňanech než v Písku. V seznamu darovaných předmětů píseckému muzeu jsou více zastoupeny památky pocházející ze sousedních regionů a vzdálenějšího okolí. Většího zastoupení než památky regionální dosahují snad i památky celonárodní a cizokrajné. Dostatečné zastoupení regionálních památek ve strakonickém a vodňanském muzeu se odvíjí od sběru materiálu na Národopisnou výstavu československou. Ve Strakoniciích pamatovali zřizovatelé muzea na památky uchované po významných

---

³⁵⁹ Č. JOHN, *Městské muzeum*, s. 74; viz obrazová příloha č. 38-43.

³⁶⁰ Fridolín Macháček z plzeňského muzea provedl roku 1926 odbornou revizi píseckého muzea. Písečtí požádali o metodickou pomoc Svaz československých muzeí a ten vyslal Macháčka.

³⁶¹ J. PRÁŠEK, *120 let*, s. 329-331

rodácích již při národopisném sběru. Od počátku sběru dbali o získání ukázek zdejší lidové řemeslné výroby a zastoupení dobových průmyslových výrobků. Stejně jako Vodňanští si nechali zhotovit fotografie pro uchování stávajícího obrazu města a jeho památek. V seznamu předmětů vodňanského muzea se hned na první straně objevují návrhy obrazů Mikuláše Aleše pro výzdobu kostela ve Vodňanech. Díky přízni Františka Heritese bylo obohaceno o památky na jeho samotného a jeho přítele Otakara Mokrého a Julia Zeyera. Díky národopisnému sběru se do obou muzeí dostaly výšivky a řemeslné výrobky přímo z regionu. I když fauna a flora byly stejně jako v píseckém muzeu zastoupeny ve skromné míře, obraz svého okolí utvářely obě muzea na svém počátku jistě ryzejší než muzeum písecké.

Závěr

Počátek muzejnictví ve Strakonících, Písku a Vodňanech poukazuje na známou skutečnost, že kulturní vývoj se odvíjí od přírodního bohatství, průmyslové výroby, úrovně školství a s ním souvisejícího podílu inteligence daných míst. Jmenované faktory navzájem ovlivňují svoji existenci a své zastoupení. V počátku muzejnictví se zrcadlí celý obraz města a jeho společnosti. Skladba členů muzejních organizací a sociální složení dárců a příznivců muzea nám podávají dokonalý obraz struktury jeho obyvatelstva. Doba vzniku muzea vypovídá o tamním materiálním a duchovním a poukazuje na kulturní vrchol v životě města.

Skladba členů muzejních organizací, příznivců a dárců nevypovídá jen o struktuře obyvatelstva daného města a regionu, ale i o jeho kontaktech s okolím. Rodící se muzejnictví v sobě odráží vliv celonárodních akcí na život společnosti v jednotlivých regionech a městech a souvisí především s podílem inteligence. V neposlední řadě potvrzuje známé postavení ženy ve společnosti a její vyloučení z veřejného života, které trvalo po celé století a které se začalo na konci 19. století teprve pozvolna měnit.

Prameny k počátkům muzejnictví nás informují o všeobecném rozhledu inteligentních i méně vzdělaných lidí. Poukazují na hříchy doby (ztrátu cenných památek díky kupčení se starožitnostmi) a úsilí osvícených lidí o jejich nápravu. Odráží v sobě lidské vlastnosti – lidskou snahu, vytrvalost, píli, uznání druhých, ale i ochabnutí počátečního lidského nadšení a vyskytující se nedorozumění. V korespondenci strakonické muzejní společnosti nacházíme dopis Josefa Vavřince Duška³⁶², který byl v kontaktu se strakonickým odborem právě kvůli sběru materiálu na Národopisnou výstavu československou. Ve svém dopise ze dne 19. května 1893 píše velectěnému pánovi: „*Kéž by p. P. Brož klidně snesl, ať již cokoli se stalo, vždyť věc ta čestná sama pudí k zdrženlivosti a umírněnosti naproti prudčím snahám jednotlivců [. . .] A tak prosím Vás, pánové, pro dobrou a národu našeho důstojnou věc mírněte a tište spory osobní.*“³⁶³ Strakoničtí aktéři národopisného sběru a zakladatelé zdejšího muzea si vzali ze zmiňované rozepře ponaučení a proti případnému dalšímu rozporu se náležitě pojistili. Ve stanovách zdejší muzejní společnosti je pod paragrafem jedenáct uvedeno následující: „**Rozepře mezi členy společnosti a výborem anebo mezi členy u věcech spolkových rozhodnou se v jednotlivých případech zvláštním smírčím soudem šesti soudců,**

---

³⁶² Josef Vavřinec Dušek (1858-1911) – český dialektolog, sběratel lidových písní, autor monografie o hláskosloví a kmenosloví jihočeského nářečí – byl členem výkonného výboru Národopisné výstavy československé a prvním jednatelem Národopisné společnosti.

³⁶³ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Výstava, slavnosti, sjezdy, sign 10, kart. č. 1.

*kteří si zvolí sedmého člena za předsedu. Každá sporná strana si volí tři členy společnosti za soudce. Rozsudek se děje prostou většinou hlasů. Ználezu smířčího soudu není odvolání.*³⁶⁴

Stanovy píseckého muzea se zase jako jediné dotýkají badatelského zpřístupnění sbírek veřejnosti: *„Zásadou jest, že sbírky musejní každému jsou přístupny dle pravidel, kuratoriem o tom vydaných. Také jest v zásadě dovoleno, předměty museu naležitě čísti, kopírovati a p. jich užívati. Věci menší ceny a snadno nahraditelné může správce odboru, oznámiv to řediteli na svou ovšem odpovědnost přátelům musea i domu půjčovati; věci však ceny větší nesmějí se leč s povolením samého kuratoria z místnostní musejních odnášeti.*³⁶⁵

I když se v počátcích strakonického, píseckého a vodňanského muzejnictví objevují některé rozdíly, nechají se jejich společné charakteristické rysy zobecnit pro muzejnictví v celých českých zemích. Uvedené rozdíly pak naznačují další možné rysy vyskytující se v počátku českého muzejnictví a pokroky v jeho vývoji. Při podrobném studiu materiálu muzeí dalších měst bychom odhalili stejné charakteristické rysy zde již mnohokrát zmiňované. Prostudovaný materiál by opět potvrdil, že na vzniku muzea se podílela především inteligence města, že počáteční myšlenka jeho založení se objevila mnohem dříve před jeho uskutečněním a že doba vhodná pro jeho založení souvisela s materiální a duchovní úrovní tamější společnosti. Bez patřičné úrovně vzdělání a hmotných prostředků by obyvatelé měst totiž nebyli schopni tak velkého činu, jakým bylo založení muzejního vlasteneckého ústavu. Materiál by opět poukázal na postupné pronikání žen na pole veřejného života a vymezení jejich prostoru. Odhalil by stejné problémy, s nimiž se musela muzea na svém počátku potýkat, a stejná ustanovení zakotvená ve stanovách muzejních organizací. Mé tvrzení dokládá vzájemná korespondence muzeí, jimž jsem se ve své diplomové práci věnovala, s muzei z různých částí českých zemí, neboť ona sama naznačuje, že i jejich cesta vedla ke stejnému cíli přes obdobné překážky. Mnou prostudovaný materiál potom jednoznačně poukazuje na skutečnost, že nově vznikající muzea čerpala inspiraci u muzeí již existujících a byla v kontaktu s jejich pracovníky, proto se jejich charakteristiky tolik shodují.

---

³⁶⁴ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Stanovy 3. 5. 1894, sign 1, kart. 1.

³⁶⁵ SOkA Písek, Neuspořádaný fond muzea, Jednací a domácí řád obecního muzea Píseckého, kart. I.

Soupis pramenů, literatury a tisku

Prameny nevydané

Státní okresní archiv Strakonice.

Fond Muzejní spolek Strakonice 1891-1951

kniha č. 1, 3, 4, 5, 8

kart. 1.

Státní okresní archiv Strakonice.

Fond Pěvecko-hudební spolek Zvon ve Strakonících

kniha č. 6

Státní okresní archiv Strakonice.

Sbírka fotodokumentace

Městské muzeum a galerie ve Vodňanech.

Knihy:

Seznam předmětů do městského musea ve Vodňanech darovaných a koupených 1904-1928, inv. č. 15.908.

Kniha příjmů a vydání 1904-1940, inv. č. 1.292.

Zápisy o schůzích musejní komise města Vodňan od r 1935, 1935-1939, inv. č. 1.291.

Složky:

Národopisná výstava 1895.

Domácí řád 1925.

Dary musea 1904.

Státní okresní archiv Písek

Fond Městský úřad Písek

kart. 358

Státní okresní archiv Písek

Neuspořádaný fond musea
(kart. I-V)

Centrální evidence sbírek Prácheňského muzea
Protokoly musejního kuratoria 1884-1902

Prameny vydané

Tisk:

Otavan 1884, 1895, 1924, 1926.

Strakonicko. Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří 1935-1938.

Věstník školský pro okresy Strakonický a Sušický 1892-1896.

Vodňany svému jubileu 1336-1936, 1936.

Literatura

Almanach – 750 let města Písku, Vimperk 1993.

BERKA, R. – LOUŽENSKÝ, J – PAZDERA, J., *Vodňanská zastavení na přelomu milénia*, Vodňany 2000.

BLÜML, Josef – BLÜMLOVÁ, Dagmar, *Národopisná výstavka okresu vodňanského v režii českých spisovatelů*, in: Dagmar Blümllová – Jitka Rauchová (edd.), *Čas výstavního ruchu. Studie a materiály*, České Budějovice 2005, s. 121-128.

BREJCHA, Václav, *Jednota Karla Havlíčka Borovského*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), *Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života*, Strakonice 2003, s. 47.

BROUČEK, Stanislav – PARGAČ, Jan – SOCHOROVÁ, Ludmila – ŠTĚPÁNOVÁ, Irena, *Mýtus českého národa aneb Národopisná výstava československá 1895*, Praha 1996.

CVRČEK, Jan Zdeněk, *Strakonice. Město – lidé – osudy*, Strakonice 1989.

DYK, Jan, *Strakonice. Průvodce městem a okolím*, Strakonice 1924.

HAVRDA, Josef, *Osudy musea Strakonického*, Strakonicko. Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří 1, 1935, s. 29-31.

HERITES, František, *Vodňanské vzpomínky*, Praha 1958.

HERITESOVÁ, Božena, *Ze šťastných dob dětství*, in: Vodňany svému jubileu 1336-1936, Vodňany 1936, s. 45-47

- HLAVAČKA, Milan, *Výstavnictví v českých zemích do první světové války*, in: Dagmar Blümlová – Jitka Rauchová (edd.), *Čas výstavního ruchu. Studie a materiály*, České Budějovice 2005, s. 8-10.
- TÝŽ, *Písecká hospodářská výstava 1867*, in: Dagmar Blümlová – Jitka Rauchová (edd.), *Čas výstavního ruchu. Studie a materiály*, České Budějovice 2005, s. 11-20.
- JOHN, Čestmír, *Městské museum vodňanské*, in: *Vodňany svému jubileu 1336-1936*, Vodňany 1936, s. 71-83.
- KUBÍČEK, Ladislav, *Tělocvičná jednota Sokol Strakonice*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), *Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života*, Strakonice 2003, s. 31-44.
- KOLÁŘ, Ondřej, *Historik Jan Matzner*, in: *Okresní muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1986*, Písek 1987, s. 16-27.
- TÝŽ, *K vývoji numismatické sbírky muzea v Písku*, in: *Okresní muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1987*, Písek 1988, s. 25-34.
- TÝŽ, *Město v času proměn, z dějin Písku v druhé polovině 19. století*, Písek 1990.
- KONVIČKA, Josef, *Z mých vzpomínek na Vodňany*, in: *Vodňany svému jubileu 1336-1936*, s. 39-41
- LAŠTOVKA, Marek – LAŠTOVKOVÁ, Barbora – RATAJ, Tomáš – RATAJOVÁ, Jana – TŘIKAČ, Josef, *Pražské spolky. Soupis pražských spolků na základě úředních evidencí z let 1895-1990*, Praha 1998.
- MALÝ, Jaromír (ed.), *Paměti prof. Karla Ningra*, Knihovnička Otavan č. 14, Písek 1932.
- TÝŽ, *Písek kolébkou českého vyššího dívčího školství*, Knihovnička Otavan č. 15, Písek 1935.
- MICHÁLEK, Jan – ŠPECIÁN, Miroslav, *Muzeum středního Pootaví ve Strakonících 1894-1984. Sborník k 90. výročí založení muzea*, Strakonice 1984.
- NOVOTNÝ, Miroslav a kol., *Dějiny vyššího školství a vzdělanosti na jihu Čech od středověkých počátků do současnosti*, České Budějovice 2006.
- OLEJNÍK, Jan, *Město Strakonice a jeho samospráva*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), *Strakonice – vlastivědný sborník 3. Kapitoly ze života města*, Strakonice 2005, s. 89-111.
- PAZDERA, Jiří, *Haštal Mostecký a vodňanské muzeum*, Výběr 17, 1980, s. 266.
- PETRÁŠ, J. – BÜRGER, P. – STEJSKALOVÁ, H. – ŠAFR, P. – ZAVŘEL, P., *Jihočeské muzeum, historie a sbírky*, České Budějovice 2003.
- PÍSECKÝ, Josef Házr, *Vodňanský Slavín*, in: *Vodňany svému jubileu 1336-1936*, Vodňany 1936, s. 18-22.
- PRAJER, Jan, *Heritesovo městské museum ve Vodňanech*, Vodňany 1947.

- PRÁŠEK, Jiří, *120 let píseckého muzea*, Výběr 41, 2004, s. 320-341.
- TÝŽ, *Písecké 2. tisíciletí*, Písek 2000.
- ŘIHOVÁ, Ivana, *Spolková činnost v 19. století*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života, Strakonice 2003, s. 7-24.
- TÁŽ, *O historii muzea*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života, Strakonice 2003, s. 345-365.
- TÁŽ, *Z historie školství*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 3. Kapitoly ze života města, Strakonice 2005, s. 221-250.
- SKLENÁŘ, Karel, *Obraz vlasti. Příběh Národního muzea*, Praha – Litomyšl 2001.
- STANĚK, Václav, *Jak byly pořízeny pamětní desky Otakaru Mokrému, Juliu Zeyerovi a Dr. Antonínu Majerovi ve Vodňanech, a jak došlo k postavení pomníku Petra Chelčického v městských sadech*, in: Vodňany svému jubileu 1336-1936, Vodňany 1936, s. 49-56.
- STARÝ, Václav, *Z dějin městského muzea*, in: Jana Trajerová – Václav Starý – Vladimír Hůna (edd.), Netolice. Sborník příspěvků k dějinám města a muzea, Netolice 1979, s. 53-59.
- TÝŽ, *K dějinám muzea v Prachaticích*, in: František Kubů – Jaromír Beneš (edd.), Zlatá stezka 1, Prachatice 1994, s. 11-26.
- ŠIMON, Eduard, *Horážd'ovice, proměny města 1292 – 1992*, Horažďovice 1990.
- ŠPECIÁN, Miroslav, *Historie spolku Zvon*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života, Strakonice 2003, s. 25-30.
- ŠPĚT, Jiří, *Muzea ve vývoji společnosti a národní kultury*, Praha 1979.
- VELKOVÁ, Jitka, *100 let městského muzea ve Vodňanech*, in: Vodňany a Vodňansko 6, Vodňany 2004, s. 3-14.
- VESELÝ, Miloš, *Vodňanské muzeum*, in: Vodňany a Vodňansko 2, Vodňany 1970, s. 11-13.
- VRÁNA, Miroslav (ed.), *Město Blatná. Obraz prehistorický, historický, kulturní, sociální a národopisný*, Blatná 1926.

Seznam tabulkových příloh

Tabulka č. 1: Členové Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899 (tabulka sestavená podle seznamu členů: viz SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Seznam členů 1896, kniha č. 5 a doplněná o informace z dalšího archivního materiálu: SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3; SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8).

Tabulka č. 2: Zastoupení jednotlivých profesí v Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894 – 1899 (tabulka sestavená z tabulky č. 1).

Tabulka č. 3: Počet členů Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899 (tabulka sestavená podle zápisů ze schůzí: viz SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3).

Tabulka č. 4: Funkcionáři Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899 (tabulka sestavená podle zápisů ze schůzí: viz SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3).

Tabulka č. 5: Kustodi Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899 (tabulka sestavená podle zápisů ze schůzí: viz SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3).

Tabulka č. 6: Členové výboru Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899 (tabulka sestavená podle zápisů ze schůzí: viz SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3).

Tabulka č. 7: Přední představitelé Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou (tabulka sestavená podle Věstníku školského 1, 1892, s. 22 a s. 26).

Tabulka č. 8: Pracovníci vodňanského muzea v letech 1904-1930 (tabulka sestavená podle následujících pramenů a literatury: JOHN, Čestmír, *Městské museum vodňanské*, in: Vodňany svému jubileu 1336-1936, Vodňany 1936, s. 71-83; PRAJER, Jan, *Heritesovo městské museum ve Vodňanech*, Vodňany 1947; VELKOVÁ, Jitka, *100 let městského muzea ve Vodňanech*, in: Vodňany a Vodňansko 6, Vodňany 2004, s. 3-14; Otavan 17, 1895; MaG Vodňany, Seznam předmětů do městského muzea ve Vodňanech darovaných a koupených 1904, 1928, inv. č. 15.908; MaG Vodňany, Kniha příjmů a vydání 1904-1940, inv. č. 1.292).

Tabulka č. 9: Správci Vodňanského muzea v letech 1904-1939 (tabulka sestavená podle příspěvku Jitky Velkové a Jana Prajera: PRAJER, Jan, *Heritesovo městské museum ve Vodňanech*, Vodňany 1947; VELKOVÁ, Jitka, *100 let městského muzea ve Vodňanech*, in: Vodňany a Vodňansko 6, Vodňany 2004, s. 3-14).

Tabulka č. 10: Pokladníci vodňanského muzea v letech 1904-1941 (tabulka sestavená podle zápisů v pokladní knize: MaG Vodňany, *Knih příjmů a vydání 1904-1940*, inv. č. 1.292).

Tabulka č. 11: Komitét vodňanského muzea zvolený 19. 5. 1904 (tabulka sestavená podle příspěvku Jitky Velkové: VELKOVÁ, Jitka, *100 let městského muzea ve Vodňanech*, in: Vodňany a Vodňansko 6, Vodňany 2004, s. 3-14).

Tabulka č. 12: Muzejní komise vodňanského muzea v letech 1924-1930 (tabulka sestavená podle příspěvku Jitky Velkové: VELKOVÁ, Jitka, *100 let městského muzea ve Vodňanech*, in: Vodňany a Vodňansko 6, Vodňany 2004, s. 3-14).

Tabulka č. 13: Členové Výboru Národopisné výstavy okresu Vodňanského (tabulka sestavená podle pramenů k národopisné vodňanské výstavce: MaG Vodňany, složka *Národopisná výstava 1895*).

Tabulka č. 14: Pracovníci píseckého muzea v letech 1884-1900 (tabulka sestavená podle zápisů ze schůzí: CES PM, *Protokoly musejního kuratoria 1884-1902*; Otavan 6, 1884; PRÁŠEK, Jiří, *120 let píseckého muzea*, Výběr 41, 2004, s. 320-341).

Tabulka č. 15: Datum volby pracovníků do kuratoria píseckého muzea v letech 1884-1900 (tabulka sestavená podle zápisů ze schůzí: CES PM, *Protokoly musejního kuratoria 1884-1902*; Otavan 6, 1884; PRÁŠEK, Jiří, *120 let píseckého muzea*, Výběr 41, 2004, s. 320-341).

Tabulka č. 16: Ředitelé píseckého muzea v letech 1884-1900 (tabulka sestavená podle zápisů ze schůzí: CES PM, *Protokoly musejního kuratoria 1884-1902*; Otavan 6, 1884; PRÁŠEK, Jiří, *120 let píseckého muzea*, Výběr 41, 2004, s. 320-341).

Tabulka č. 17: Předsedové kuratoria píseckého muzea v letech 1884-1900 (tabulka sestavená podle zápisů ze schůzí: CES PM, *Protokoly musejního kuratoria 1884-1902*; Otavan 6, 1884; PRÁŠEK, Jiří, *120 let píseckého muzea*, Výběr 41, 2004, s. 320-341).

Tabulka č. 18: Jednatelé kuratoria píseckého muzea v letech 1884-1900 (tabulka sestavená podle zápisů ze schůzí: CES PM, *Protokoly musejního kuratoria 1884-1902*; Otavan 6, 1884; PRÁŠEK, Jiří, *120 let píseckého muzea*, Výběr 41, 2004, s. 320-341).

Tabulka č. 19: Pokladník kuratoria píseckého muzea v letech 1884-1900 (tabulka sestavená podle zápisů ze schůzí: CES PM, *Protokoly musejního kuratoria 1884-1902*; Otavan 6, 1884; PRÁŠEK, Jiří, *120 let píseckého muzea*, Výběr 41, 2004, s. 320-341).

Seznam obrazových příloh

- Obrazová příloha č. 1:** Titulek *Věstníku školského pro okresy Strakonický a Sušický*.
- Obrazová příloha č. 2:** Inzerát strakonického muzea ve *Věstníku školském* (Věstník školský 3, 1894, s. 44).
- Obrazová příloha č. 3:** Provolání Musejní společnosti v Strakonících z 8. ledna 1896 (SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Národopisná výstava československá v Praze, sign 10a, kart. 1).
- Obrazová příloha č. 4-5:** Návrh na zřízení píseckého muzea otisknutý v *Otavanu* (Otavan 6, 1884, s. 253-254).
- Obrazová příloha č. 6-7:** Ukázka účtů píseckého muzea (SOkA Písek, Neuspořádaný fond musea, Dary, sbírky, kart. V/1-V/2).
- Obrazová příloha č. 8-14:** Kniha příjmů a vydání vodňanského muzea (MaG Vodňany, Kniha příjmů a vydání 1904-1940, inv. č. 1.292).
- Obrazová příloha č. 15-18:** Rubrika *Městskému museu dostalo se těchto darův* vycházející v *Otavanu* v roce 1884 od července do prosince (Otavan 6, 1884, s. 265-474).
- Obrazová příloha č. 19-21:** Dopis od Františka a Juliany Legové z Jindřichova Hradce kuratoriu píseckého muzea (SOkA Písek, Neuspořádaný fond musea, Dary, sbírky, kart. V/1-V/2).
- Obrazová příloha č. 22:** Návrh dopisu Zvěřinovi (SOkA Písek, Městský úřad Písek, Zřízení muzea, dary, příspěvky, sign. 9^{2/2}, kart. č. 358).
- Obrazová příloha č. 23-25:** Inventář muzejních předmětů strakonického muzea (SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8).
- Obrazová příloha č. 26-34:** Seznam předmětů muzea ve Vodňanech (MaG Vodňany, Seznam předmětů do městského musea ve Vodňanech darovaných a koupených 1904, 1928, inv. č. 15.908).
- Obrazová příloha č. 35-36:** Článek o Musejní společnosti ve Strakonících otisknutý v časopise *Stráž na Šumavě* (SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3)
- Obrazová příloha č. 37:** Novinový článek *Naše museum* oznamující otevření strakonického muzea veřejnosti (SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3).

Obrazová příloha č. 38-43: Popis expozice vodňanského muzea z 30. let 20. století (Čestmír JOHN, *Městské museum vodňanské*, in: *Vodňany svému jubileu 1336-1936, Vodňany 1936*, s. 71-83).

Obrazová příloha č. 44: Fotografie hospodářské výstavy konané ve Strakonících roku 1890 (SOkA Strakonice, Sběrka fotodokumentace).

Obrazová příloha č. 45: Fotografie vodňanské národopisné výstavky konané v roce 1895 (Fotografie je součástí sbírek MaG Vodňany, bez povolení této instituce není další reprodukování dovoleno).

Obrazová příloha č. 46: Židovská synagoga ve Vodňanech (Fotografie je součástí sbírek MaG Vodňany, bez povolení této instituce není další reprodukování dovoleno).

Obrazová příloha č. 47: Strakonický hrad.

Tabulka č. 1: Členové Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899.

Jméno	Povolání	Poznámka
Albert Antonín	stavitel v Strakonících	
Baron Karel	lékárník ve Strakonících	
Beneš Jan	c.k. inženýr ve Strakonících	přesídlil do Hradce Králové
Blábolil František	odborný učitel ve Strakonících	vystoupil
Bláha Antonín	správce měšťanského pivovaru	vystoupil
Bolland František	materialista ve Strakonících	vystoupil
Branžovský Richard	školní inspektor	přesídlil v září 1898 do Prahy
Brejcha Hynek	učitel měšťanské školy v Strakonících	od r. 1895 čin., vystoupil
Býček Tomáš	děkan a biskupský notář	zakládající člen
Císař Antonín	okresní tajemník ve Strakonících	
Červenka Otomar	správce velkostatku v Řepici	
Daněk Adolf	učitel měšťanské školy v Strakonících	
Dolejš František	kaplan v Radomyšli	
Domarázek Jan	hospodář v Řepici	
Doubek Matěj	hospodář v Nových Strakonících	vystoupil 1898
Duhan Karel	učitel ve Strakonících	přesídlil
Dvořák Josef	majitel knihtiskárny - redaktor v Strakonících	
Ehrlich Josef	c.k. berní official ve Strakonících	přesídlil 1897 do Jablonce
Emmer František	biskup. vikář a konsistorní rada ve Volenicích	zakládající člen
Fetter Karel	řezník ve Strakonících	
Fikar August	advokát ve Strakonících	
Fišer Bohumil	učitel v Nových Strakonících	vystoupil
Formánek Josef	řídící učitel ve Strakonících	vystoupil 1897
Fürth Adolf	továrník ve Strakonících	zakládající člen
Fürth Eduard	továrník ve Strakonících	zakládající člen
Gráf Vilém	sládek ve Strakonících	vystoupil
Hadraba Petr	učitel v Strakonících	
Havránek Jan	sládek v Nových Strakonících	
Havrda Josef	učitel v Strakonících	
Hesoun Josef	řídící učitel v Sousedovicích	
Hladký František	učitel ve Strakonících	vystoupil
Holý Karel	učitel ve Strakonících	
Hurský Adolf	obchodník v Strakonících	vystoupil
Chval Tomáš	katecheta ve Strakonících	dne 1.1.1898 přesídlil do ČB
Jedlička Josef	majitel domu v Nových Strakonících	
Jirka Jan	učitel ve Štěkni	
Karta Petr	starosta Strakoníc	zakládající člen
Karta Václav	majitel domu ve Strakonících	vystoupil
Kartáková Kateřina	učitelka ve Strakonících	
Kettner August	obuvník v Strakonících	vystoupil
Kohout Antonín	učitel měšťanské školy	vystoupil v únoru 1898 - přesídlil
Kohout Eduard	učitel v Jemnicích	
Košatka J.	c.k. okresní zvěrolékař ve Strakonících	
Kouba Šimon	lékař	
Kozelka Karel	majitel domu	vystoupil
Kratochvíl Josef	obchodník	vystoupil
Kratochvíl Karel	obchodník v Strakonících	
Kratochvíl Theodorik	prokurista občanské záložny	zakládající člen
Krupka Matěj	majitel domu	
Kubeš Antonín	učitel ve Štěkni	
Kubiček Karel	řídící učitel na Podsrpu	vystoupil

Jméno	Povolání	Poznámka
Kulhánek Ladislav	účetní ve Strakonících	vystoupil
Kulhánek Vojtěch	obchodník v Strakonících	
Lehrach Jan	advokát v Nových Strakonících	
Lucek Karel	kooperator	vystoupil
Lukeš Václav	důchodní	
Machalický Karel	lékař	
Marek Antonín	hodinář ve Strakonících	vystoupil
Markes Karel	revident	vystoupil
Mazanec Alois	odborný učitel ve Strakonících	
Mikan Josef	c.k. soudní advokát	vystoupil
Miltner Emil	správce velkostatku	
Mokráček Josef	c.k. vrchní ing.	vystoupil
Mráz Lambert	učitel v Cehnicích	zemřel 6.1.1898
Nivička	c.k. soudní advokát	1897 přesídlil do Prahy
Nováček František	učitel měšťanské školy	vystoupil v únoru 1898 - přesídlil
Novotný J.	řídící učitel v Nových Strakonících	vystoupil
Nový Karel	ředitel hospodářské školy	od 12. 6.1897
Nussbaum Ludvík	vlásenkář v Strakonících	vystoupil
Opava Karel	uzenář v Strakonících	vystoupil
Pavec Antonín	ředitel tovární v kolíně	zakládající člen
Pavelec Jan	knihkupec v Strakonících	
Pošepný Josef	hospodář	zemřel
Pour František	c.k. okresní komisař	
Rádl Šebestian	knihkupec ve Strakonících	vystoupil
Rathouský Josef	děkan v Radomyšli	od 21.6.1897, vystoupil
Rejžek Alois	řídící učitel ve Štěkni	vystoupil
Rokyta Josef	sklenář v Strakonících	vystoupil
Rýdlo Ferdinand	účetní ve Strakonících	
Samec Josef	obchodník v Strakonících	1897 přesídlil do Prahy
Sedláček Josef	ředitel měšťanské školy	
Sedmíhrádká Eliška	učitelka ve Strakonících	
Skřivan Josef	řezník ve Strakonících	vystoupil v listopadu 1899
Slavík Karel	profesor bohoslužeb v ČB	
Slavná jednota Čelakovského ve Strakonících		vystoupila
Slavné okresní zastupitelstvo ve Strakonících		zakládající člen
Slavná občanská záložna ve Strakonících		zakládající člen
Slavná obec Novo-Strakonická		zakládající člen
Sokol Jan	lesní v Hubenově	vystoupil
Stáně Alois	c.k. ministerský rada ve Vídni	zakládající člen
Stáně František	lékař v Kutné Hoře	zakládající člen, 1897 zemřel
Stáně Jan	majitel domu ve Strakonících	vystoupil
Stašek Josef	hostinský ve Strakonících	vystoupil v listopadu 1899
Svoboda František	mlynář v Nových Strakonících	vystoupil
Svoboda Josef	pokladník ve Strakonících	
Sychrava J.	pokladník ve Strakonících	
Šilhavý Jan	farář v Katovicích	vystoupil
Šlehover Stanislav;	cukrář	vystoupil
Štětina Karel	důchodní v penzi	1897 přesídlil do Horažďovic
Štětka Václav	učitel	přijat v listopadu 1898
Štolc Ladislav	kooperator	vystoupil
Topka František	učitel v Řepici	vystoupil
Třeštík Tomáš	řezník	vystoupil

Jméno	Povolání	Poznámka
Uttl František	c.k. okresní lékař	vystoupil
Veselský František	kloboučník	vystoupil
Veselý Antonín	učitel měšťanské školy ve Strakonících	
Vlášek František	učitel ve Strakonících	
Vocel František	hospodář v Řepici	
Vokroj Jan	učitel měšťanské školy	přijat v listopadu 1898
Vorel Josef	hotelier ve Strakonících	vystoupil
Vorel Karel	advokát	
Votýpka Josef	c.k. notář	vystoupil
Westfall Jan	katecheta ve Strakonících	15.11.1899 vystoupil
Wolf Jan	farář na Podsrpu	vystoupil
Wolf Jindřich	zlatník ve Strakonících	vystoupil
Zajíček Karel	řezník ve Strakonících	
Zbonek Vendelín	farář ve Štěkni	vystoupil
Zucker Edmund	továrník ve Strakonících	zakládající člen
Žáček Antonín	krejčí ve Strakonících	vystoupil
Žipek Vojtěch	majitel hudební školy	vystoupil

Tabulka č. 2: Zastoupení jednotlivých profesí v Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894 – 1899.

Profese	Počet	Zastoupení v procentech
Učitelé a ředitelé škol	31	25,83%
Úředníci	16	13,33%
Ostatní	14	11,66%
Duchovní a katecheti	10	8,33%
Lékaři a lékárníci	6	5%
Hospodáři	6	5%
Advokáti	5	4,16%
Majitelé nemovitostí	5	4,16%
Obchodníci	5	4,16%
Řezníci a uzenáři	5	4,16%
Továrníci	4	3,33%
Organizace	4	3,33%
Sládci	3	2,5%
Inženýři	2	1,66%
Knihkupci	2	1,66%
Hostinští	2	1,66%

Tabulka č. 3: Počet členů Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899.

Datum stavu	Počet členů			
	zakládajících	přispívajících	čestných	celkem
29.6.1894	6	52	0	58
1.8.1895	12	91	0	103
1895-1896	12	88	0	100
13.6.1897	12	98	0	110
14.11.1899	12	97	1	110
konec r. 1899	12	37	1	50

Tabulka č. 4: Funkcionáři Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899.

Datum volby	Volení na rok	Předseda	Místopředseda	Jednatel	Pokladník
1894	1894-1895	Karta Petr	Branžovský Richard	Westfal Jan	Kratochvíl Theodor
srpen 1895	1895-1896	Karta Petr	Branžovský Richard	Westfal Jan	Kratochvíl Theodor
26.7.1896	1896-1897	Karta Petr	Branžovský Richard	Westfal Jan	Kratochvíl Theodor
	1897-1898				
4.7.1898	1898-1899	Karta Petr	Branžovský Richard	Blábolil František	Kratochvíl Theodor
20.11.1899	1899-1900	Karta Petr	Baron Karel	Kartáková Kateřina	Kratochvíl Theodor

Tabulka č. 5: Kustodi Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899.

Datum volby	Léta působení	Kustod oddělení		
		přírodovědeckého	historicko-archeologického	technologicko-průmyslového
29.6.1894	1894-1897	Kohout Antonín	Nováček František	Rýdlo Ferdinand
13.6.1897	1897-1898			
15.6.1898	1898-1899	Veselý Antonín	Brejcha Hynek	Hadraba Petr

Tabulka č. 6: Členové výboru Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899.

Datum volby	29.6.1894	1.8.1895	26.7.1896	13.6.1897	15.6.1898	14.11.1899
Výbor	Branžovský Richard	Branžovský Richard	Branžovský Richard	Branžovský Richard	Blábolil František	Blábolil František !!!
	Býček Tomáš	Býček Tomáš	Býček Tomáš	Býček Tomáš	Branžovský Richard	Dvořák Josef
	Kohout Antonín	Kohout Antonín	Karta Petr	Kratochvíl Theodork	Dvořák Josef	Havrda Josef
	Kubeš Antonín	Kubeš Antonín	Kohout Antonín	Kubeš Antonín	Kartáková Kateřina	Kartáková Kateřina
	Kubíček Karel	Kubíček Karel	Kratochvíl Theodorik	Kubíček Karel	Kratochvíl Theodorik	Kratochvíl Theodor
	Kulhánek Ladislav	Kulhánek Ladislav	Kubeš Antonín	Sedláček Josef	Vlášek František	Machalický Karel
	Nováček František	Nováček Frant.	Kubíček Karel	Westfal Jan	Westfal Jan	Vlášek František
	Rýdlo Ferdinand	Rýdlo Ferdinand	Kulhánek Ladislav			Westfal Jan
	Sedláček Josef	Sedláček Josef	Nováček František			
	Westfal Jan	Westfal Jan	Rýdlo Ferdinand			
			Sedláček Josef			
		Westfal Jan				
Náhradníci				Dvořák Josef	Markes Karel	
				Ehrlich Josef	Pavelec Jan	
				Lucek Karel	Rádl Šebestián	
					Štolc Ladislav	
Revisory účtu	Formánek Josef	Formánek Josef	Formánek Josef	Formánek Josef	Karta Václav	Karta Václav
	Karta Václav	Karta Václav	Karta Václav	Karta Václav	Sychrava J.	Sychrava J.

!!! Oznamil, volbu přijmout nemůže - za něj Havrda

Tabulka č. 7: Přední představitelé Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou.

Členové odboru	Povolání	Funkce v odboru
Bobek Č.	správce v Tažovicích	
Branžovský Richard	c.k. okresní školní inspektor	předseda literárního odboru
Brož Ludvík	katecheta ve Strakonících	místopředseda celého odboru, starosta odboru pro kroje a domácí nářadí
Císař Antonín	tajemník	jednatel celého odboru
Domarázek Jan	starosta v Řepici	
Kohout Antonín	učitel ve Strakonících	
Liška Martin	řídící učitel v Strašicích	
Machalický Karel	lékař	jednatel odboru pro antopologii
Matulka Bedřich	c.k. soudní adjunkt	předseda odboru pro fotografie
Mayer J. V.	velkostatkář v Tažovicích, člen okr. výboru	předseda celého odboru
Nováček František	učitel měš tanské školy	jednatel odboru pro kroje a domácí nářadí
Svoboda Josef	řídící učitel v Radomyšli	
Topič Jan	vyučení hodinář	jednatel odboru pro fotografie
Uttl František	c.k. okresní lékař	předseda odboru pro antropologii
Uttl J.	c.k. okresní lékař	
Westfal Jan	katecheta ve Strakonících	jednatel literárního odboru

Tabulka č. 8: Pracovníci vodňanského muzea v letech 1904-1930.

Jméno	Poznámka	Vztah k muzeu
Bělohávek František	purkmistr Vodňan	člen komitétu muzea
Černý František	předseda Obec. knihovny ve Vod., jednatel Podpůrného spolku příslušníků vod.	člen muzejní komise od r 1924
Fencel Florián	katecheta ve Vodňanech	spolupracovník Mosteckého
John Čestmír	učitel ve Vodňanech	správce muzea, revizor muzejních účtů, pokladník muzea
Jůzek Arnošt	hodinář, předseda Společenstva stavebních živností ve Vodňanech	člen VNV, člen muzejní komise od r. 1924
Kadaník Josef	učitel měšť. škol ve Vodňanech	člen VNV, člen komitétu muzea, pokladník muzea
Krejčí Vojtěch	vrchní oficiál státních drah ve Vodňanech	spolupracovník Mosteckého
Kvasnička Josef		člen komitétu muzea
Majer Jan	obchodník, člen správ. Výboru spořitelny ve Vodňanech	člen kuratoria
Martincová Vladimíra	učitelka ve Vodňanech	spolupracovnice Mosteckého
Mašek Ferdinand	starosta Vodňan, předseda správ. Výboru spořitelny	předseda muzejního kuratoria
Michl Jaroslav	odborný učitel ve Vodňanech	člen muzejní komise od r. 1930, revizor muzejních účtů
Mostecký Haštal	učitel ve Vodňanech	jednatel VNV, člen komitétu muzea a muzejní komise, správce muzea
Novák Alois	učitel měšť. škol ve Vodňanech	pokladník muzea
Prajer Antonín	učitel ve Vodňanech	revizor pokladních účtů (1932 umírá)
Princová Aloisie	učitelka ve Vodňanech	pokladník muzea
Reis Richard	jednatel Obce legionářské ve Vodňanech	člen muzejní komise od r. 1924
Řídký Václav	učitel, ředitel chlapeckých škol, obecní kronikář ve Vodňanech	člen muzejní komise od r. 1930
Stříbrný Jan	poštovní revident ve Vodňanech	správce legionářského oddělení
Sudová Anna	učitelka ve Vodňanech	spolupracovník Mosteckého
Vadlejch Petr	řídící učitel ve Vodňanech	správce muzea (1935 umírá)
Veselý Jaroslav	učitel ve Vodňanech	revizor muzejních účtů
Vytlačil Antonín	ní oficiál státních drah ve Vodňanech	člen muzejní komise od r. 1930, revizor muzejních účtů
Zasadil Josef	učitel ve Vodňanech	revizor muzejních účtů
Zborník Karel	učitel ve Vodňanech	spolupracovník Mosteckého

Tabulka č. 9: Správci Vodňanská muzea v letech 1904-1939.

Jméno	Období
Mostecký Haštal	1904-1930
Vadlejch Petr	1930-1935
John Čestmír	1935-1939

Tabulka č. 10: Pokladníci vodňanského muzea v letech 1904-1941.

Jméno	Období	První zápis	Poslední zápis
Kadaník Josef	1904-1908	31.12.1904	21.2.1908
Novák Alois	1908-1926	4.10.1908	1.8.1926
Princová Aloisie	1926-(1929)	5.8.1926	31.12.1928
John Čestmír	1930-1937	17.5.1930	4.3.1937
Princová Aloisie	1937-1941	9.3.1937	29.5.1941

Tabulka č. 11: Komitét vodňanského muzea zvolený 19. 5. 1904.

Datum volby	Jméno
19.5.1904	Kvasnička Josef
	Kadaník Josef
	Haštal Mostecký
	Bělohávek František

Tabulka č. 12: Muzejní komise vodňanského muzea v letech 1924-1930.

Muzejní komise	
Datum volby	Jméno
1924 zvoleni	Černý František
	Jůzek Arnošt
	Reis Richard
	Haštal Mostecký
1930 přibyli	Vytlačil Antonín
	Michl Jaroslav
	Řídký Václav

Tabulka č. 13: Členové Výboru Národopisné výstavy okresu Vodňanského.

Jméno	Přidělená oblast	Poznámka
Heritesová Marie	Vodňany	choť Fr. Heritese
Martanová	Vodňany	
Mokrá	Vodňany	choť Ot. Mokrého
Brabcová M.	Vodňany	učitelka ve Vodňanech
Jandová	Vodňany	
Houková	Vodňany	
Kahovcová	Vodňany	soukromnice - Vodňany
Puchernová	Vodňany	ind. učitelka ve Vodňanech
Suchoradská	Vodňany	učitelka ve Vodňanech
Herites František	Vodňany	spisovatel
Duchek M.	Vodňany	
Jůzek Arnošt	Vodňany	hodinář
Kadaník Josef	Vodňany	učitel měšť. škol ve Vodňanech
Martan E.	Vodňany	c.k. berní na odpočinku ve Vodňanech
Mokrý Otakar	Vodňany	notář ve Vodňanech
Mostecký Haštal	Vodňany	učitel ve Vodňanech
Dr. Opatrný	Vodňany	
Zeyer Julius	Vodňany	spisovatel
Brabec Jugenieur	Protivín	inženýr z Protivína
Ríglová	Protivín	učitelka v Protivíně
Céblová	Protivín	
Hásr	Bavorov	učitel v Bavorově
Markvartová	Bavorov	
Kudrna	Strunkovice	starosta Strunkovic
Slunéčková	Strunkovice	
Důra	Skočice	řídící učitel ve Skočicích

Tabulka č. 14: Pracovníci píseckého muzea v letech 1884-1900.

Jméno	Povolání	Působení ve veřejném životě
Babánek Václav	profesor gymnázia	správce gymnazijní knihovny
Cumpfe Karel	ředitel gymnázia	
Hessler Lambert	zemský advokát	náměstek starosty, člen okresního zastupitelstva, poslanec říšské rady a sněmu Království českého za město Písek, předseda Měšťanské besedy, ředitel kanceláře Městské spořitelny
Heyduk Adolf	profesor reálky	básník
Kopecký Josef	profesor gymnázia, jeho správce	
Lukáš Karel		starosta města
Madiera Antonín	profesor gymnázia, okresní školní inspektor	
Mathiasco František		člen okresního a obecního zastupitelstva
Matzner Jan	profesor reálky	první historiograf města Písku
Nedvídek Josef	profesor gymnázia	literárně činný (s Bohuslavem Jeremiášem vydal Pobožnost jinocha studujícího)
Ninger Karel	profesor gymnázia	písecký vlastenec, autor pamětí, účastník besed u Havelků, v l. 1875-1886 člen obec výboru i městské rady
Pacovský Václav	městský lékař	městská rada, ředitelstvo Občanské záložny
Pakeš Alois	císařský rada (původním povoláním kupec)	starosta města
Pompe Ludvík	městský tajemník (od r. 1866)	čestný občan, ředitel všech městských úřadů a velkostatků, staral se o rozvoj města
Sedláček August	profesor	historik
Soldát Hynek	ředitel reálky	
Tonner František	profesor reálky, její ředitel	účastník besed u Havelků

Tabulka č. 15: Datum volby pracovníků do kuratoria píseckého muzea v letech 1884-1900.

Volba	Jméno
3.5.1884	Babánek Václav
3.5.1884	Hessler Lambert
3.5.1884	Heyduk Adolf
3.5.1884	Kopecký Josef
3.5.1884	Madiera Antonín
3.5.1884	Matzner Jan
3.5.1884	Nedvídek Josef
3.5.1884	Ninger Karel
3.5.1884	Pacovský Václav
3.5.1884	Pompe Ludvík
3.5.1884	Tonner František
10.7.1886	Lukáš Karel
10.7.1886	Pakeš Alois
1900	Cumpfe Karel
1900	Heyduk Adolf
1900	Mathiasko František
1900	Matzner Jan
1900	Nedvídek Josef
1900	Ninger Karel
1900	Pacovský Václav
1900	Soldát Hynek
1900	Tonner František

Tabulka č. 16: Ředitelé píseckého muzea v letech 1884-1900.

Jméno	Datum volby	Období
Pompe Ludvík	21.5.1884	1884-1900
Sedláček August	13.10.1900	1900-1926

Tabulka č. 17: Předsedové kuratoria píseckého muzea v letech 1884-1900.

Jméno	Volba
Hessler Lambert	21.5.1884
Pacovský Václav	24.9.1886
Pakeš Alois	1888
Lukáš Karel	1900

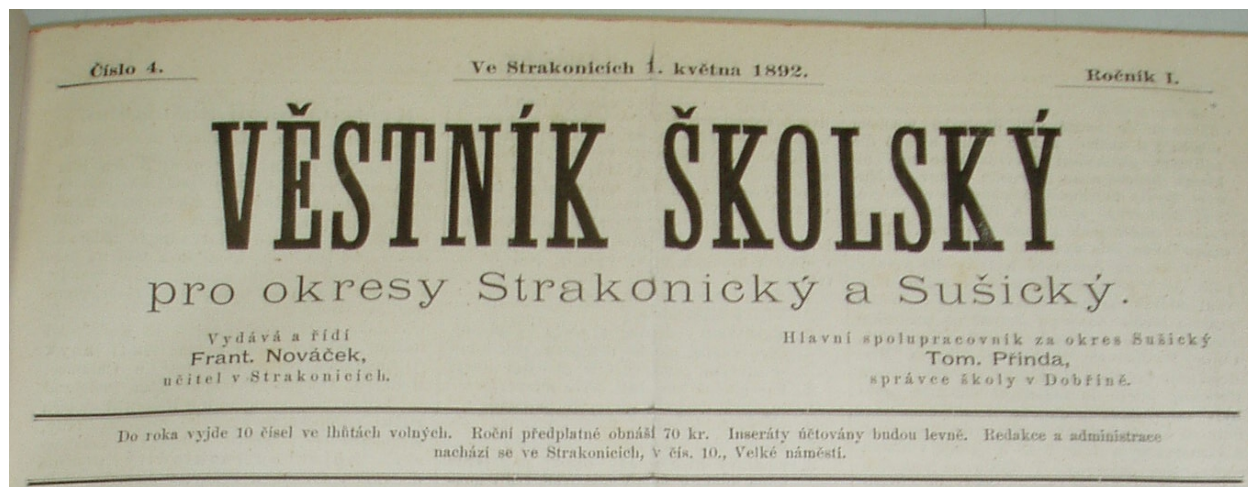
Tabulka č. 18: Jednatelé kuratoria píseckého muzea v letech 1884-1900.

Jméno	Volba
Matzner Jan	21.5.1884

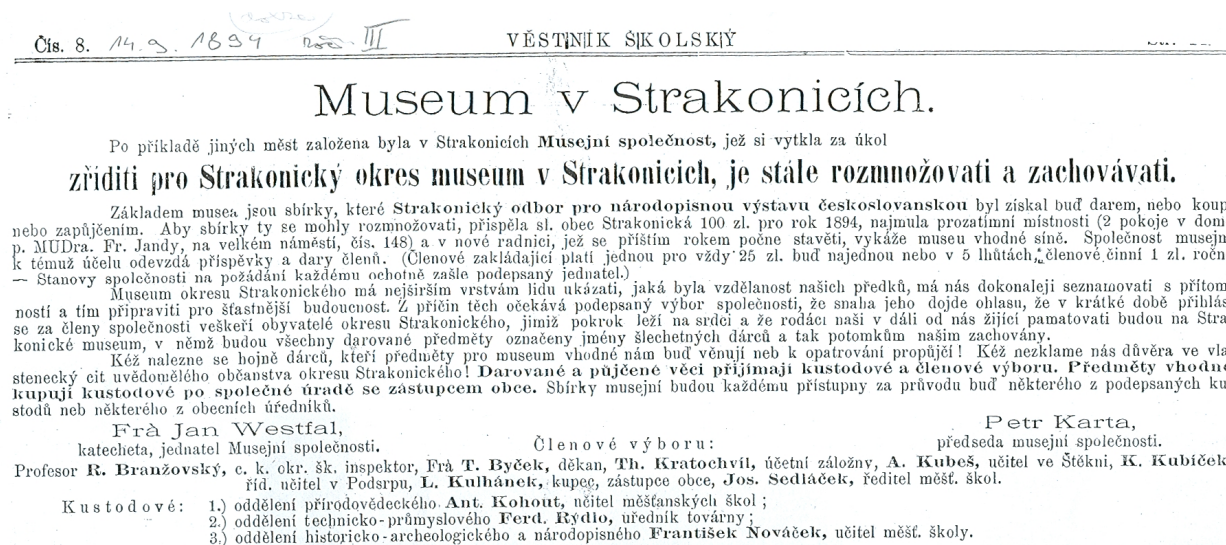
Tabulka č. 19: Pokladník kuratoria píseckého muzea v letech 1884-1900.

Jméno	Volba
Nedvídek Josef	21.5.1884
Uhlíř	26.9.1902

Obrazová příloha č. 1

Obrazová příloha č. 2

Váženým
přátelům národopisné výstavy a váženým příznivcům
Strakonického musea.

Uplný zdar národopisné výstavy v r. 1895 v Praze pořádané byl umožněn jen součinností všech upřímných Čechů. Že i okres Strakonický obeláním výstavy a uspořádáním oddělení Pošumavského vyrovnal se i jiným pokročilým okresům, jest také zásluhou Vaší. A proto uznává Strakonický odbor pro národopisnou výstavu československou za svou povinnost

vzdáti Vám srdečný dík za vzácnou podporu, již Jste dali na jevo tím, že Jste nám půjčili Svoje předměty k zaslání na výstavu.

Vracejíce Vám předměty, děkujeme Vám ještě jednou za podporu Vaší. Kéž Vás také, jako nás, blaží vědomí, že přispěli Jste k rozmnožení slávy milého nám království Českého! Za to, že postrádali Jste musili předmětů svých delší dobu, buď Vám útěchou úplný zdar práce vlastenecké!

Ježto mnohé z předmětů Vám vrácených byly by okrasou Strakonického musea, kdyby v něm byly uloženy pro časy budoucí jako milá upomínka na vlasteneckou podporu nám i výstavě poskytnutou, ježto mnohé z předmětů těch mohly by cizím přičiněním přijíti na zmar, na škodu celého našeho okresu, obrací se musejní společnost v Strakonících k Vám zvláště a ku všem příznivcům Strakonického musea vůbec s prosbou, abyste předměty ty, jež Vám byly po výstavě vráceny, darovali neb k uschování půjčili Strakonickému museu, kde budou v nových místnostech slavným spolkem „Sokol Tyrš“ za podpory sl. obecního zastupitelstva vystavených bezpečně uloženy a každému přístupnými učiněny.

Každý předmět museu darovaný neb k uschování zapůjčený bude opatřen v museu jménem váženého příznivce musea.

Za veškeré předměty museu Strakonickému darované bude v novinách veřejně poděkováno.

Při té příležitosti také oznamujeme, že musejní společnost v Strakonících kupuje předměty pro museum vhodné za ceny přiměřené.

Veškeré dary a nabídky k odkoupení předmětů přijímá podepsaný p. Frant. Nováček, učitel měšťan. školy v Strakonících, jež museum prozatím spravuje, jakož i každý z pánů podepsaných.

Za Strakonický odbor pro Národopisnou výstavu a za společnost musejní v Strakonících.

R. Branžovský,
c. k. okr. školní inspektor a místopředseda odboru národop. a Musejní společnosti.

A. Kohout,
učitel měšťanské školy a kustod musea.

P. Karta,
starosta města a předseda Musejní společnosti.

Frà J. Westfal,
katecheta měšť. škol a jednatel Musejní společnosti.

F. Nováček,
jednatel odboru a kustod musea.

F. Rýdlo,
účetní v továrně W. Fürth a sp., kustod musea.

V STRAKONICÍCH, dne 8. ledna 1896.

VI. Ročník Číslo 27.

V Písku, dne 5. července 1884

Vychází vždy v sobotu o 10. hod. dopolední.

Redakce a administrace na náměstí č. 4 v kněhkupectví Václava Šimka v Písku, kamž veškeré dopisy franko zaslány buďtež. — Reklamace nezapečetěné nevyplácejí se. — Rukopisy se nevracejí

OTAVAN.

Prisptáci se bez pošt

čtvrtletně . . . zl. 1—
půlletně . . . " 2—
celoročně . . . " 4—

poštou

čtvrtletně . . . zl. 1-15
půlletně . . . " 2-30
celoročně . . . " 4-40

Jednotlivá čísla se prodávají za 8 kr.

Inseráty počítají se velmi levně. Stálým inseratistům poskytují se zvláštní výhody.

Týdenník pro zábavu, poučení, zájmy politické a spolkové.

Předky v účtě mějme, nás ctíti budou potomci.

Íž po mnohá leta pomýšleno v našem městě, aby založeno bylo zvláštní museum pro památky všeho druhu týkající se města Písku a celého býv. kraje Píseckého, aby konečně uschovány byly ty nepatrné zbytky památek starobylosti našich předkův a před další zkázou zachovány. Bohužel zavládl i v našem městě jako i jinde po naší vlasti v první polovici našeho století hrozný vandalismus, takže ničeny mnohé památky slavné minulosti aneb což se i dosud děje, že mnohé důležité předměty památné za nepatrné ceny od cizinců se skupují a do ciziny se vyvázejí, kde se jimi zdobí a honosí cizí musea. Slavné zastupitelstvo Písecké v sezení svém dne 3. května t. r. usneslo se jednohlasně, aby zřízeno bylo městské museum, by tomu zlému hospodářství přítrž se učinila, doufajíc pevně, že tím aspoň dle možnosti napraveno bude, co doby nedávnou minulé v příčině té zavinily. Živá účast, jakou sl. zastupitelstvo na jevo dalo, jest jasným dokladem, že hluboko do všech vrstev obyvatelstva našeho města vniklo vědomí o důležitosti dávných památek jak historických tak kulturních, týkajících se našeho města a býv. kraje a že nutně zapotřebí podobného ústavu. Sl. zastupitelstvo uložilo péči o jeho zařízení a spravování v účtě podepsanému kuratoriu. Má-li však toto vyhovětí úloze mu svěřené, potřebí jest, aby v té příčině hojně a zdárně od etěného obecnstva podporováno bylo. Bude totiž městské museum sbírka a stálá výstava předmětů, jež dotýkajíce se především města našeho a býv. kraje Píseckého vynikají důležitostí pro archaeologii a historii vůbec a pro umění vlastenecké zvlášť a které usnadňují poznání této naší vlasti v příčině národopisné a přírodovědecké a znázorňují stav i pokrok průmyslu i obchodu z toho se vyvinuvšího. Úlohou kuratoria bude, aby vzácné památky historické Písecká buď darem neb za peníze se získaly, aby se v museum originály neb opisy všech nejdůležitějších památek domácích ukládaly, aby se tam odevzdávaly nálezy z mohyl v našem okolí tak hojně se vyskytujících, neméně o to bude staráno, aby v sbírkách přírodovědeckých podán byl co možná dokonalý obraz o geologickém složení vrstev v našem kraji, jakož i v příčině průmyslné, aby etěné obecnstvo, zvlášť naše řemeslnictvo mohlo z vystavených předmětů si učiniti řádný obraz a názor o průmyslném pokroku města i kraje.

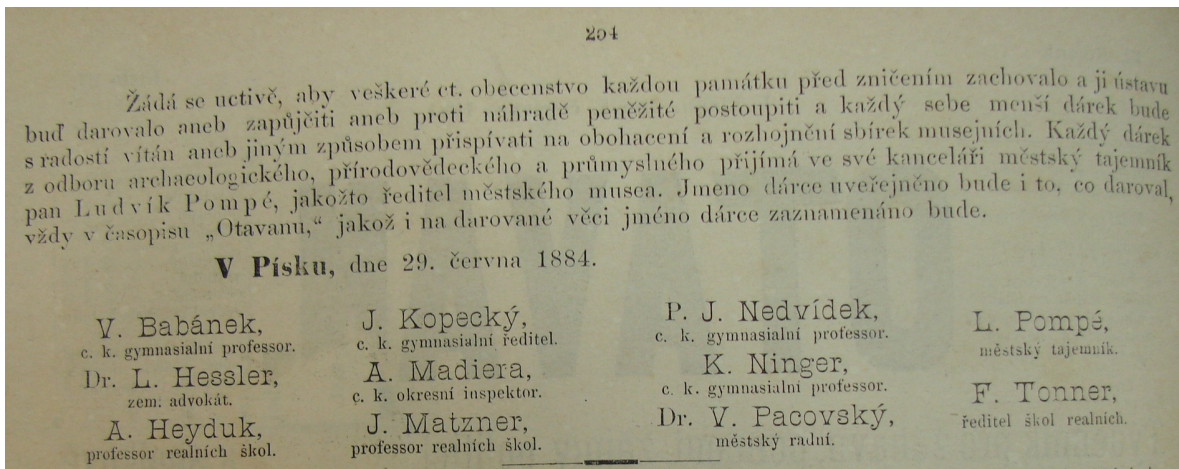
Jest zvlášť na našich živnostnících, aby ústav tento co nejvíce podporovali, jemu výrobky některé buď darovali neb v laciné ceně přepustili, zvlášť pak v ochranu jeho a tudíž sl. obce odevzdali veškeré památky z dob bývalých cechův. Nežádá se snad, aby každý památky ústavu daroval, nýbrž žádá se slušně, kde nemožno pamětní věc darovati, jen o laskavé zapůjčení, aby mohla býti veřejně vystavena a tak všeobecnosti přístupna. Též se vybízí naše boдрé studenstvo, by v době prázdnin pátralo po památkách ve svých místech rodných, by je zachovati hledělo, na venkově lid počouvalo a památky některé, jak možno, našemu ústavu darovalo.

I obrací se v účtě podepsané kuratorium městského musea k et. obecnstvu zdejšímu i z celého Písecka, znajíc je jakožto zvláštní příznivce musea a památek všeho druhu milovníky a vidouc, že mu Vám velice záleží na zřízení ústavu tohoto, který bude v budoucnosti okrasou našeho města, aby laskavě jej podporovalo, přispívaje hojnými dárky buď do odboru archaeologického, jemuž přiděleny budou knihy, mappy, obrazy, archiv, starožitnosti, mince, medaile, pečeti a zbraně; aneb do odboru přírodovědeckého, jemuž přiděleny sbírky geologické, mineralogické, botanické, zoologické, aneb do odboru průmyslnického, v němž uloženy budou předměty, týkající se výroby průmyslné, řemeslné a umělecké. *)

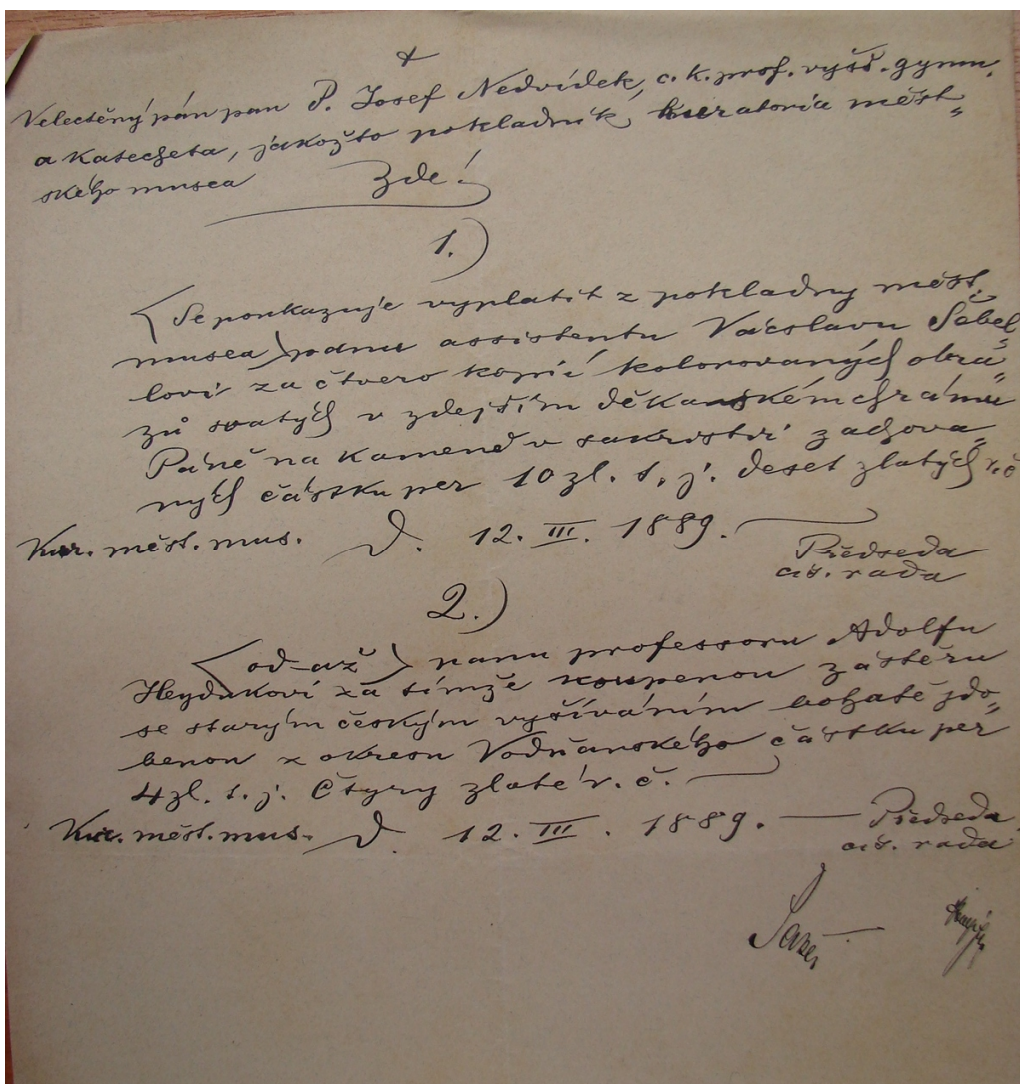
*) Jakož: plachetky, vyšívání, krajky, šaty, nádobí hlíněné, porcelánové, cínové, měděné atd.

Obrazová příloha č. 5

Obrazová příloha č. 6

Obrazová příloha č. 8

4.		1904.		Príjem.		Výdání	
Podleška	Datum		Príjem.	h	K	h	
	Měsíc	Den					
	Z míslarů míslarů						
1.	srpna	20.	Na zářezání musca bylo z Inšhod. úřadu Vodňanského složeno do speciální (čís. list. 2, l. č. kn. 2664)	618	61		
2.	září	3.	Panu Vel. Šubrínému, kniháři za 4 nové stoly do musejní míslarosti po 12 K			48	-
3.	"	9.	Panu J. Vrbovi a spol. od přenesení musejních předmětů z nemocnice do musejních přístavků			1	20
4.	"	20.	Na tuto knihu pokladniční bylo placeno papírem			1	40
5.	"	22.	Panu K. Třouckovi, sedláři, za 4 nové plátně záclony do 4 oken v musejní míslarosti			19	90
6.	"	24.	Panu J. Šizkovi, zámečnicku, za zámeček, opravu zámků, klíčů, kliky, páry apod.			6	40
7.	listop.	5.	Chlapci Michálkovi z měst. školy za přenesení a odnesení žebříku a pomoc při rovnání dárno bylo za přistomnosti a souhlasu p. uo. H. Mosteckého			-	20
8.	"	19.	Na knihu v knihách Deskačů: Ináška	618	61	~~76~~ 77	~~80~~ 10

Obrazová příloha č. 9

5.

1904.

Polečka	Datum		Příjem	Výdání		
	Měsíc	Den		K	h	
			<u>Převážka</u>			
9.	listop.	20.	618	61	77 10	
					80	
10.	pros.	13.			30	
11.	"	16.			1 36	
12.	"	31.			13 40	
			6	42		
			<u>Součet</u>		92 96	
	prosc.	31.	Kasovní hotovost:			
			a) ve sporitelně uložen 517 03			
			b) v ruce pokladníka 15 04			
					532 07	
			<u>Uhrnem</u>		625 03	
					625 03	
			Ve Vodňanech 31.12.1904.			
			Josef Kadaník			
			i. d. pokladník			

Obrazová příloha č. 10

12. 1905.

Položka	Datum		Příjem		Výdání			
	Měsíc	Den	K	h	K	h		
			Průběhka		532	07	32 -	
			<p style="text-align: right;">86 K.</p> <p>2 sklenice stejné Bon vyo; další na stole až ke dnu. Vyšina: křivoč, strom, část sloupa na podlaží a paprsky slunce 6 K. Dohromady 92 K.</p>					
20. dubn.	21.					75 -		
			<p>Panů vel. Štříbrnému, tuhláři: ze účtu. za 4 nové stolní tabule bílé pří- jevně ke železným konsolám 19'20 za 2 tabule (z prken viz položka 14) spojených listami . . . . . 1'60 ke kontrolním hodinám z adek 0'20</p>					21 -
21. květn.	3.					4 40		
			<p>za knihu vázanou pro „Seznam muzejních předmětů“ od p. M. Mo- sterkeho z L. Budejovic . . . . .</p>					
22. "						4 74		
			<p>Různá drobná vydání dle sou- prsu zolást., podrobneho . . . . .</p>					
23. čerona	27.							
			<p>Od pana Hermana Karpelera ve Voňanech byly koupeny následu- jící předměty:</p> <p>a) 1 talíř bílý: okraj vroubkovaný; na dně rostlinná opěta zelená; na okraji bí-</p>					
			Průběhka		532	07	137 14	

Obrazová příloha č. 12

14.		1905.		Příjem		Výdání	
Položka	Datum		K	h	K	h	
	Měsíc	den					
			Přenoska K 22'50		532	07	137 14
			s uchem: na těle 6 květin, na víčku 3 lakové květiny malé; obrubové čáry modré; na uchu modré ozdoby; vylož (hubička) brochu vyžila' . . . 0'60				
			h) 1 velký hrnce bílý formy , 22 cm vysoký; na těle 2 ozdoby květinové z růží a jiných květin, uprostřed jejich srdce červené s plameny (bílo vyžila') . . . 2'50				
			i) 1 pás kolem těla, 67 cm dlouhý: látka modrá, po krajích dracounová zelená lemovaná, na rozšířených místech růžice; rub jest látka červeně bíle pruhovaná . . . . . 1'00				
			Dobro mady				26 60
24.	červenec	19.	Panu V. Štěbrnému kruklaři za 2 věšáky (s 2 příčkami) po 2'50 K				5 -
25.	srpen	1.	Různá' Dobrá' vydání . . . . . 2'00				
			a 1 pamětní stříbrný peníz . . . . . 2'40				4 40
26.	říjen	6.	Od Marie Skalové, bydlící t.č. na Lábeunce koupena byla Dubová' krukla xa				16 -
"	"	"	b) 3 bílé kalíšky (malé, menší) s prolamovanými okraji xa				2 -
			Snáška		532	07	191 14

Obrazová příloha č. 13

Polepka		Datum		Příjem	Výdání		
Měsíc	Den	K	h		K	h	
				1905. 15.			
				<u>Převážka . . .</u>			
27.	října	19.	Knihari Jos. Mandelíček zhotovil na výměně listy, mistrovské listy atd. 1 větší tuhé obálky s skanicepí 8 menších " " s skanicepí ^{3^a 30^l.} po 50 kal; Děla 4 ⁰⁰ K + 0 ⁸⁰ K	532	07	191	14
28.	října	30.	Od p. Heř. Karpeleca ve Vodňanech koupeny byly 3 baroková - mozaičá rukoceti (vytahovačla) od prádelníku			4	80
29.	listop.	1.	Od staré pí Smržové (od reddy) koupeny byly 4 šálčky s talířky s černými ozdobami a 1 klinč. hrneček za				80
30.	prosc.	13.	Od Fridrichů 1 arch kartonového papíru bílého (k připravení penízů)				24
31.	prosc.	29.	Od Fridrichů 2 archy kartonového bílého papíru (k připrev. Grobn. předn.				40
32.	prosc.	31.	Úroky z okladu ve spořitelně v 1. a 2. pololetí roku 1905. Děla	11	47		
				<u>Součet . . . . .</u>			
				543	54	197	78
Kasovní hotovost							
a) ve spořitelně uloženo - 278 ⁵⁰							
b) v ruce pokladníka - 67 ²⁶							
				<u>Uhrnem . . . . .</u>			
				543	54	543	54
Ve Vodňanech, 31. prosince 1905.							
Josef Kadaník							
l. pokladník							

Obrazová příloha č. 14

1908 a 1909.

Pobytí	Datum		Příjem		Výdání	
	Měs.	Den.	ž	h	ž	h
leden		31.	405	07	.	.
<p>Instalace v pokladně od 31. 12. r. 1907. Ze předchozího účtu . . . . .</p> <p>Z obnosu 405.07 ž jich ve spořitelně uloženo 399.39 ž v rukou pokl. hotov. 5.68.</p> <p><u>čím 405.07 ž</u></p> <p>Ve Vodňanech, 21. února 1908.</p> <p>Josef Kadavík b.č. pokladník.</p> <p>Celá hotovost předána nově zvolenému pokladníkovi p. Aloisovi Novákovi dne 4. října 1908. a přítomnosti podepsaných:</p> <p><i>Jan Fencinický</i> <i>Geromasin</i> <i>Al. Kovář</i> <i>H. Moteky.</i></p> <p>Roku 1909 zůstalo s ní přijato s ní vydáno z pokladny spolku.</p> <p>Vodňany 31. prosince 1909</p> <p><i>Al. Kovář</i></p>						

Místnímu museu dostalo se těchto darů: pan Alois Janeš, měšťan, daroval pečet cechu obuvnického, nalezenou u Bernardie, pí. M. Žahourová, vdova po hosp. řediteli, majolikové náčiní na olej a ocet z předešlého století, rodinnou pečet rodu Rašmajera z Raschenfelsu, p. Čeněk Otto, městský official, dva staré obrazy voskové v širokých dřevěných rámech, dvouzlatovou bankovní ceduli z r. 1802, jeden měděný peníz a desetník papírový, p. Dr. Pacovský, pušku sboru střeleckého Píseckého a kord téhož sboru z předešlého století, dvě mince stříbrné (český groš) a 12 měděných, p. J. Stocký, měšťan a perníkář, starožitnou mísu polévkovou z majoliku, pan Fr. Otto a majitel domu, kovaný kříž náhrobní, rodiny Václava a Johanny Liškové, p. sekretář L. Pompe, medailon s obrazy svatých se stříbrnou obrubou a ozdobený čtyřmi českými granáty, památný peníz cara Alexandra I., 10 soldí Pia IX. stříbrné, šesták stříbrný, sv. města Frankfurtu, Švýcarský půlfrank stříbrný, americký peníz, dvě francouzské měděné mince, dvě české stříbrné mince, dvě stříbrné a jedna měděná mince bavor. 2 stříbrné a 3 měděné mince pruské, jeden talír, pan Fr. Martínek, jednatel assekurační: sedmák rak. a 8 měděn penízů rak., pí. Kat. Pítrová vdova po měšťanu: starožitnou ocelovou přesku a starožitný hrnc na med ozdobený četnými ornamenty barvou modrou v půdě šedé, starý obraz představující snítí Krista Pána z kříže na plátně malovaný, p. prof. Matzner, starou bronzovou jehlicí keltickou do vlasů, nalezena v Hůrkách, 18 měděných penízů z dob Marie Teresie a Františka I., 2 menší mince stříbrné, vyřezávanou formu na tlačením okras z hlíny z r. 1703, výkres staré školy Písecké, „na bakalářích“ a obraz města Písku, pan A. Pakeš, městský radní, řetěz železný nalezený na kostře vykopané při kladení základů ke zdi kolem prachárny, opatřený černými ostrými ostny; jak se zdá pochází z doby tortury, p. Fr. Liška, měšťan v Písku, starý obraz tlačený v sadře pobronzovaný, p. Fr. Mathiasko, železnou hvězdu nalezenou na bojišti u Sudoměře z r. 1420, kterou metávali Husité pod kopyta koňův, nepřátelských jezdců, pan prof. A. d. Heyduk, železnou podkovu nalezenou u Sudoměře, p. J. Kopenec m. revírník z Ostrovec, novověkou řeckou

minci stříbrnou, 1 minci stříbrnou tureckou, 2 mince stříb. starší, p. Fr. Rubringer, pol. strážník, 3 stříbrné a 1 měděnou minci.

Zpěvácký spolek „Otavan“ učinil minulé soboty dne 5. června vycházku do zahradních místností u svatého Václava. Hostinec Václavský hostil před lety společnost vždy velmi slušnou. Během času, zvláště při stavbě dráhy opanovala hostinec společnost lehčí, takže solidní kruhy uznaly místnosti té se straniti. Sl. správa měst. strojího pivovaru koupila místnost tu, a s velkým nákladem zařídila hostinské místnosti, zvláště vkusnou zahradu s pěknou kůželnou. Nové upravené místnosti navštěvuje též každodenně vybraná společnost, o čemž každý přesvědčiti se může. Téhož dne byly zahradní místnosti naplněny společností vybranou; hudba ostrostřelecká přednášela skladby operní, střídajíc čísla se zpěv. spolkem, který zpíval sbory smíšené a mužské. Společnost byla velmi animovaná a setrvala do pozdních hodin krásného večera v zahradě. Sbory pěvecké byly velmi přesně nastudovány a předneseny; ale pozorovali jsme, že ve sboru zastoupeny byli jen členové najpílnější, a že se mnohým i to zpívání již zase znechutilo. Očekáváme, že při příští produkci vystoupí opět ten cílý a zábavný „Otavan“ v plné síle. A k tomu „Na zdar!“

Česká škola ve Vidni vydržovaná spolkem „Komenský“ — má příštím školním rokem o druhou třídu býti rozšířena. Škola ta, která jen z nutné potřeby založena pro tisíce vídeňských našich rodáků, otevřena byla v plné důvěře, že národ český v Čechách, na Moravě i ve Slezsku poskytne své pomoci, by nejen vydržovati, ale i zvelebovati se mohla. Žádáme proto důtklivě naše vlastenecké spolky, společnosti a štedré vlastence, by podporovali slechetné snahy „Komenského“, aby nejen děti jednoho okrsku vídeňského, ale všechny ty tisíce českých dětí z náručí odnárodnění vyrvány byly. Příspěvky i dary přijímá pan J. Frouka, krejčí v široké ulici (v resursu), jemuž svěřeno místní jednatelství pro Písek.

Akademie. Abiturienti vyšších reálních škol v Písku uspořádají dne 19. července na rozloučenou akademii, jejíž čistý výnos věnován „Ústřední matici školské.“ Program

Účetní výkaz městské obecní pokladny za týden od 23. do 30. července 1884.

Hotovost od 23. července obnášela.	6901 zl. 14 $\frac{1}{2}$ kr.
k tomu se během týdnu přijalo	2162 " 90 $\frac{1}{2}$ "
obnášel příjem v celku	9064 " 5 "
z toho se vydalo	2628 " 78 "
a zbyla hotovost dnem 30. července	6435 " 27 "

na stavbu realních škol bylo v tomto týdnu hotově vyplaceno 565 zl. 60 kr.

Na zbudování nových gotických oltářů a na opravu děkanského chrámu Páně přispěli dále:

pan Dobroděj, jeden dukát v ceně 5 zl. 70 kr.
 p. Nejmenovaný 20 zl., p. Domin. Mařík 50 kr.
 pí. Majdalena Lidová 10 kr., p. D. Daneš, 1 zl.
 pí. Marie Pilzová 1 zl., p. Nachlinger 1 zl. p.
 D. Valdvogel 1 zl. 50 kr., p. Nejmenovaný 2 zl.
 pí. M. Šteigrová 50 kr., p. M. Kučerová 1 zl.,
 pí. J. Hanusová 1 zl., p. Ant. Beringer 60 kr.,
 pan Jan Pixa 1 zl., slečna Dikally 1 zl., pí.
 Semánková 1 zl. p, Jan Paleček 1 zl., slečna
 Bohdanecka 50 kr., p. Jan Řeřicha host. 1 zl.,
 pí. Johanna Bubeníčková 1 zl., p. V. Potužník
 1 zl., pí. Anna Emlerová 1 zl., p. František
 Zborník 1 zl.

Úhrmem	44 zl. 90 kr.
k tomu předešlých	1.080 zl. 26 kr.
Celkový úhrn	1.125 zl. 16 kr.

Bůh odplatiž! — O další hojně příspěvky se snažně žádá.

Zasedání obecního zastupitelstva konáno bylo dne 29. července b. r. a vyřízeno jest následující: 1) Sdělil referent pan dr. Pacovský příspěj od vys. ministerstva osvěty a vyučování, dle něhož žádost obce písecké za přejmutí vyšš. realních škol ve správu státní, odročuje se na příznivější finanční poměry, pak že s obcí vyjednávati se počne. Žádost realních škol nebyla přímo zamítnuta, nýbrž pouze odročena. 2) Byl přijat návrh, by proti rozhodnutí veveslav. výboru zemského ohledně přispívání na stavbu hřbitova v Míšenci dle přímé daně na obec píseckou v obci Paseky předepsané podána byla stížnost ku správnímu dvoru. 3) Schváleny byly obecní účty z roku 1878, 79 a 80. 4) Žádosti pana ředitele opatrovny, by mu byla udělena odměna za řízení ústavu místo od 1. ledna 1884 hned od 2. března 1882 po 50 zl. ročně bylo vyhověno. Ku konci předsevzata volba ku přehlížení účtů za rok 1883.

Přátelský večer. V pondělí dne 28. července čteně se sešli přátelé pana c. k. okresního školního inspektora A. Madiery, by se s ním v úzkém kruhu přátelské napsledy pobavili a potěšili, dříve než opusí naše město. Zábava byla celkem nenucená, srdečná a upřímná. Na počest pana inspektora pronesl přípitek jménem všech přátel přítomných p. prof. Ninger, zmíniv se ve vřelé řeči o zásluhách, jakých si oslavenec získal ve věcech národních za svého 25letého pobytu v městě našem. Pan inspektor děkoval srdečně za přípitek, a žádal přítomných, by ho měli v přátelské, milé upomínce. — Zábava trvala téměř přes půl noc.

Městskému museu dostalo se těchto darův: pan O chec Václ. pol. strážník, mosazný peníz památný pap. Lva XII. z r. 1826, měd. minci rak. starou, klepoto z mořského raka; p. Heiser Jan měst. official, stříbrný peníz Karla VI. z r. 1729; p. Nimburský lesní hajný, saský peníz stříbrný; p. Mathyasko Frant. měšťan, stříbrný polský groš z r. 1600, stříb. groš Rudolfa II., cis. Leopolda I., Rudolfa II. z r. 1579, Ferdinanda II. z r. 1625 a jeden stříbrný peníz; p. Jos. Řehák pol. revisor, český groš stříbrný; p. Sulek Jos. měšťan, starou tabatěrku se zlatým kováním a ozdobenou zlatými hvězdičkami; p. L. Pompe městský sekretář, sladovnickou pečeť města Písku z r. 1780, úřední míru cínovou půl mázu z r. 1756; pí. M. Žahourová vdova po hosp. řed., starý myslivecký tesák; p. Jos. Mlejnek domovník v radnici, starodávný skleněný hrneček na kávu a jiný na lihovovinu, starý ká-

vový mlýnek z Elsaska, knihu život Kristův jazykem německým; p. Zvěřina Eman. měšťan v Miroticích, starý elektrický stroj k rozsvěcování, Krameriusovy noviny vlastenecké z r. 1803. Vlastenecký zvěstovatel z r. 1822 čís. 47, 48. Literární přílohy k Vídeňským novinám z r. 1822 dva sešity. Schönfeldské Pražské Noviny z r. 1789. Rukopis: O Antikristu z úst, v ústa pravené řeči z r. 1722 od Karla Polesného listů 20. Prastará kniha kuchařská v rukopise. Noviny z oboru literatury z r. 1842. Básně v řeči vázané od V. Tháma. Volání českého duchovního pastýře k svým osadníkům z r. 1804. Druhý díl Indie Kramayusem r. 1804 vydaný. Konfesi Hebritská z Berlíně r. 1784. Výkladové průmyslového práva od Partovského z r. 1801. Obrana českého jazyka od Tháma z r. 1783. Kde jest to psáno? Kniha z r. 1728. Vypsání nového světa od Dlobav z roku 1798. Aufědní list kraje Prachenského z r. 1836. Kramayua vlastenecké Noviny z r. 1794. Knihy 2 sv. Augustina z r. 1786. Jak se má dobře po česku psáti, tístěno v Praze r. 1668. Básně od Václ. Thámy z r. 1785. Všeobecné nářikání na služebné děvečky od K. T. z r. 1804.

Přednáška p. prof. A. Studničky koná se zítra dne 3. srpna (začátek o 3. hod.) v městském divadle. Na programu jest: O důležitosti průmyslové činnosti v hospodářství národním. Čím se liší průmysl umělecký od obyčejného. Hlavní základ zdárné průmyslové činnosti. Vliv požitků a mody na činnost umělecko-průmyslovou (mody v Paříži, Londýně a u nás.) Co se dělo a děje ku povzešení průmyslu, zvláště umělecko ve Francii, v Anglii a u nás, se zvláštním vzhledem k pomůckám učebným. Při té příležitosti přednese zpěvácký spolek „Otavan“ a hudba p. Skalického několik skladeb. — Vstupné není žádné.

Výroční zprávy obou zdejších středních ústavů za letošní rok právě vydány. Výroční zpráva c. k. vyš. gymnasia obsahuje pojednání „Úkol náboženství na škole střední,“ napsal P. Jos. Nedvídek. Článek vyhlašuje nám velmi dobře mnohé příčiny nezdaru studií a jest protkán výborně volenými výňatky z různých spisovatelů. Ze školních zpráv vyjímáme: žáků na ústavě bylo veřejných počátkem roku školního 407, soukromých 2, koncem roku 393 a soukromý 1. Dle náboženství bylo 374 katolíků a 19 židů. Dle národnosti byli všichni Češi. Vysvědčení první třídy s významáním obdrželo 112 žáků, první třídy 235, druhé 19, třetí 5 žáků. Opakovací zkouška povolena 22. žákům. — Zpráva obec. vyš. realních škol, přináší dokončení pracně sestaveného, důležitého článku: „Privilegia, obdarování, milosti atd. a jiné důležité listiny týkající se král. města Písku,“ sestavil prof. Jan Matzner. Ze školní zprávy vidno následující: Sbor učitelský skládal se ze 17. sil. Žáků bylo počátkem škol. roku 172, koncem 167, z těch bylo Čechů 166 a Němec jeden, katolíků 163, židů čtyři. Výsledek klasifikace byl následující: vysvědčení první třídy s významáním obdrželo 38 žáků, první třídy 115 žáků, druhé třídy 5 žáků, třetí třídy 1, zbývajícím 8 povolena oprava.

Výlet druhý na plovárnu pořádá za příznivého počasí komitét Palackého v sobotu. Začátek ve 4 hodiny. Prápor vztýčený na besedě a nárožní štítky oznámí, že se výlet odbyvá. Kdož nedostali pozvání k výletům od roznášeců p. Müllera, račtež se o ně přihlásiti v knihkupectví p. Šimka. Druhý tento výlet odbyvá se na všeobecnou žádost, neboť první pořádaný v úterý 29. t. m. vydařil se velice skvěle a byl co nejčetněji navštíven. Tančilo se dlouho do noci za zvuků kapely p. Šimy. Jest pevná naděje, že tyto výlety stanou se o letošních prázdninách středem celé elitní společnosti písecké. — Zvláštní pozvání k výletu tomuto se neposílá, nýbrž platí pozvání pro první výlet i k tomuto.

Věneček pořádají studující protivínští a z okolí příští sobotu dne 9. srpna u „zlaté hvězdy“ v Protivíně. Hudbu provede kapela p. S. Šimy z Písku. Čistý výnos věnován „Ústř. Matici školské.“

Pěvecko-hudební akademii pořádá družstvo pěveček ve Volyni dne 10. srpna 1883 v zahradním salonu b. V. Majera, při níž budou spolučinkovati: paní M. Nebušková

děli adventní v 7 hod. večer v sále u „Zlatého kola“ od-
bývané, pp. členové sl. zpěváckého spolku „Otavan“ zapějí:
1) „K národu,“ mužský sbor od Hornofa; 2) „Ženám če-
ským,“ smíšený sbor od Gernerera. Kromě toho přichystány
3 deklamace, přednáška a čtení. Program tudíž i pestrý
i zábavný. — Zvláštní pochvaly zasluhuje ochota, kterou
pan hostinský Peterlak „Literární jednotě“ podporovati při-
slíbil. Dá zajisté v sále upravití stoly pro p. t. obecnstvo,
podium pro účinkující; sál pak na své útraty osvětlí a vy-
topí. Kromě toho ručí za dobré pivo a večeře. — I nadě-
jeme se, že p. t. obecnstvo písecké a z okolí velmi čestně
se dostaví do první schůze naší „Literární jednoty“. Vstupné
žádné; zábava ušlechtilá.

První večer „Literární jednoty“ bude velmi čestně
navštíven. Páni a dámy i z okolí píseckého chystají se
zavítati dne 7. prosince t. j. druhou neděli adventní do
Písku, aby popřáli si ušlechtilé zábavy v „Literární jednotě“,
která téhož dne o 7. hodině večerní koná první svou schůzi
jako na ukázkou. I ctěného obecnstva píseckého zajisté do-
staví se tolik, že čestné stoly v sále u „kola“ budou ob-
sazeny. — Poněvadž se podařilo do výboru získati s dostatek
pánův i dam, není nikomu se obávati, že by v té první
schůzi teprve žádán byl, by výborství na se vzal; ba nikdo
nebude ani nucen, by stal se členem „Literární jednoty.“
Komu se první schůze líbiti nebude, za člena se nepřihlásí.
Člen „Literární jednoty“ platí měsíčně 10 kr., tedy ročně
1 zl. 20 kr. ale s tím právem, že za ně u výboru české
knihy mu se dostane.

Účetní výkaz městské obecní pokladny za týden
od 19. do 26. listopadu 1884.

Hotovost od 19. listopadu obnášela . . .	16 zl. 34 $\frac{1}{2}$ kr.
k tomu se během týdnu přijalo . . .	4274 „ 69 $\frac{1}{2}$ „
obnášel příjem v celku . . .	4291 „ 4 „
z toho se vydalo . . .	4276 „ 60 „
zbyla hotovost dnem 26. listopadu . . .	14 „ 44 „

Na stavbu nových reálných škol bylo v tomto týdnu
hotově vyplaceno 302 zl. 70 kr.

Městskému museu dostaly se tyto dary: Pan L.
Kulhánek v Strakoniciích daroval násl. vzácné mince:

stř. minci Přemysla Otakara I. z r. 1198, vévody Břeti-
slava, rak. stříb. solid. císa. Albrechta III. Rakouského z r.
1379 stříbrný, halib husitský, veliká stříb. mince Bedřicha
Falckého, jakožto krále Českého, stříb. minci vévody Bavor-
ského Viléma z r. 1435, stříb. mince Vladislava II. Jagai-
lovce z r. 1516, český groš Václava II., stříbrný peníz
Vladislava českého vévody, stříbrný peníz krále Vratislava
I., měděný peníz z ostrova Korey ze 17. století, stříbrný
peníz rak. vévody Arnošta z r. 1411, stř. peníz Vratislava
I., římské mince Konstantina Velikého; p. K. Kapusta,
mistr truhlářský v Písku: starou bambitku na kámen kře-
sací a starou loveckou pušku s dlouhou tenkou hlavní, též
na kámen křesací.

**Na opravu děkanského chrámu Páně a na zbu-
dování nových gotických oltářů** přispěli dále:

p. Josef Cafourek	1 zl. — kr.
Z odkazu po ř. pí. Teresii Staré, vulgo Svatkové 179 „ 37 „	
Nejmenovaný s heslem: „ozdobme chrám	
Hospodinův“	100 „ — „
Úhrnem	280 zl. 37 kr.
k tomu předešlých	1292 zl. 81 kr.
celkový úhrn	1573 zl. 18 kr.

Bůh odplatí! — Za další hojně přispěvky snažně se žádá.

Purkmistrovský úřad [zdejší] rozeslal následující vy-
hlášku: Kdykoliv napadne sníh a kluzké náledí nastane,
jsou páni majetníci domů, neb jich zástupcové povinni, chod-
níky v celé šíři, a kde jich posud není, prostoru uliční nej-
méně na jeden metr z šíři jakožto stezku pro pěší podél
celého domu, tedy i také podél zdí ohradních, a zahradních,
každodenně nejdéle do 8. hod. ranní a dle potřeby i častěji
za den říčním pískem dát posypati. Taktéž se ukládá, zmrázky
podél domů dát urovnati, a teprve v čas tání s chodníků
a stezek zcela odkliditi. — Shazování sněhu ze střech do
veřejných ulic a náměstí se jen tenkrát dovoluje, když se
stane opatření, aby se prvé vyvěsilo výstražné znamení, že
sníh se shazuje. Páni vlastníci domů aneb jich zástupcové
jsou však povinni, sházený sníh odvéztí na místo k řečišti
pod kamenným mostem určené. — Sníh neb led, jenž by
se uvnitř domu nashromáždil, nesmí na ulici vyhazován neb

hotově vyplaceno 225 zl. 84 kr.

Městskému museu dostaly se tyto dary: Pan L.
Kulhánek v Strakoniciích, japonskou měděnou k zavěšo-
vání dosud nepopsanou a nevysvětlenou, kovovou minci
čínskou císaře Schi-Tsuag z předešlého století, kovovou
minci japonskou císaře Sakoura z předešlého století, čín-
skou minci císaře Schiu-Teu z let 1661—1722, čínskou
minci císaře Keo-Tsiung z r. 1735—96, čínskou minci
novější z r. 1856, dva velké stř. groše mišenské, osm stř.
německých denarův různých měst, zbytek hlíněného kachlíku
nalezeného v rozvalinách dávného hradu Řepického blíž
Strakonice.

Vřindřich. Brdci dne 29. pros. 1890.
L. H.

Slouchný Pane! ani poslati po prof. Dr. Adolf Heydendorfu v Praze.

Věru slibu, Vám Slouchný Pane a
náostěvo, již jste nás o letošním prázdninám
pochiti ráčil, dancim, odesíláme Vám sbírku
vyjívámí národního a nádobí, pokud jme věci
těch pro Vaše muzeum do této doby zůstati mohli.

Prosíme, by jste laškavo odpustil, že kate velies
jme se se zísilkou soude opozdili, avšak opr.
dověni jednotlivých předmětů spojeno bylo
s většimí obtížem, než jme zpočátku myslili.

Ráčil jste nám říci: „collatio dancim
a piletu, vše přijmuv.“ Vyrozuměli jme se, neb
nezemé důvěry Vaší, Slouchný Pane, hodujme
stati a dancim že budete spollajem.

Traktus jme byli v pochybnostech s počtu a množství
předmětů, jako máme zastoupiti, poněvadž jme umili
vše buď hotovo platiti. Pak jme rozbadli as takto.

Obětujíli naše město Tivř. Brdci 3000 pouze na
vyjívámí, nebuvé zajiště hotovo město Tivř litovat.
200 sl. za tyto potřeby naše národní, které dancim

Obrazová příloha č. 20

mizí a hynou. Tak ne přiklad před třemi roky v
výstavě vyřívání, kterou jsme u nás pořádali, měli
jsem vyřívání mezi jinými 45 svatebních kadeř.
Nyní jsme našli jednu jedinou na světě usišku
cestácku, ostatní už jsou křivky, tak že jsme museli
pro Vás je doplnit z vlastní naší sbírky.

Ve výběru jsme dbali hlavně toho, aby byly
všecky druhy vyřívání zastoupeny, jako: bílé, barvené,
nedbaviny, pentky, lokality, dále starší a novější a t. d.
Když rozlišná místa, neboť jiná podle kroje se používá
bohatší či chudší kraj. Podrobně seznam s udáním
sej a místa jsme obdrželi do ledna ve sbírce, kterou
drabon, někdy počtem, posíláme. Východy spojené se sbí-
ráním, jako: cestovní, dopisování, poštovní dopravou,
zpropití za douščením a p. jsme úhrnem křm uvedli.
a těšme se, že uvidíte, že jsme sporní dost a křpou-
vali křm tak levo, jak bylo možno.

Nádobí muselo neposíláme, zaprvé doplňujeme o tomto
směru ještě sbírky našeho muzea, za druhé, nachází
se ho opravdu po stránce, ještě jsou peníze v Hrabce
jiná čtyry soubojní sbírky starožitnosti a vesměs
nebezpeční sobové, neboť platí jak baroni a vydržují

Obrazová příloha č. 21

si stále agenty. Tak platí se soufárový talířec
až 60 kr., za mísu 1-150 zl. a t. d. Tolik my se bojím
nabízeti, aby to není pro nás. Povídal nám pan
doktor Slavík, že v Praze v starožitnických obchodech se
prolívá jekur talíř za 1.20 zl. mísa za 2-3 zl.

Testli však by také si, Slováků Pane, přál,
bude nádabí, ve zlatě nejatý drate pleu, všíl,
či zlatě o. d. rozumáriti, což prosím, račte nám
předmět ten do čísla a místa narušiti a my
budeme na vás pamatovati — Dali nám Pán
zdvoři, abychom se i v budoucím roce za tím účelem
pohledovati mohli. Ostatně se vám přikládá letá unčeni,
že jsme se s některými těmi předměty křáče loučili,
čím víc se s tím zabýváme, tím vzácnější a dražší
se nám ty odloxy předtím viděti stavějí.

Prosím ještě, by také odpustil, že mi to muž
já vám píši, rozdělili jsme se, jako věde i zde o práci.
Můj muž psal seznam a já dopis.

S prosbou nejvšelijší, aby také, Slováků Pane, s koutě
vrouci lárkou všech i by audičto pamatky přijali,
s jistotě my jsme je zahlavati, se přičinili,
znamenáme se vám i spasilomyslu' váš' pan' skoti
v hluboké úctě od vás'

J. Legor *Juliana Legová Sedláková*

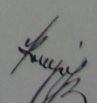
Město, pan
 Emanuel ~~Štrob~~ ^{Žerina}
 občan v ^{kurátora} kurátora!

Na všechny věci zastane svůj a
 mapy jsou prohloupané, a stědali
 7° věcí na pět věcí, ufare' věmy,
 historické, puvovite' modlitební,
 knihy současná a jiné, které
 se pro muzeum uchová.

Jedine zastane' seim jeden 8° karranta
 2 folie' vepis ma' seim historickou
 vřab 8° ten pet' zvacně' postojen a
 mnoho listů chybí.

Také by se hodily do muzea vřab 10°
^{a oznamovací}
 vy 3 18 a počátkem 19 století krasu
 ruskou vybarvené, 10° letopisové
 Trojovšti, Kuruv' slovák, ovady Tele
 mocha, a uclera' se starší' map.
 Cože-li tyto vybrané knihy zřejší'm
 muzeu darovat mohl' ead'. se přijmem
 a do vezmoum' vás' zovsem, pro koupi
 se to uohodi', neb, ov' lepi'ku' seim' ov'
 do listů' cele. ^{ov' se} Korte' uam' knihy
 sve'aducii' sděliti a rozhodnouti
 to s knihami' započeti' máme. Měle
 li více uče'le' starší' knihy neb' pa
 malty, sdělte uam' je, auz' by jste
 to seim' vozil, mohl' by se věci ty
 vhládnout u vás' a rozhodnout' buď
 zdati do muzea se hodí.

Kuratorium madsarskeho muzea v Praze
 dne 29. 7. 1884
 za předvodi:

28.		
518.	Heršleurová Mar. + Grace.	Hliněný květináč z Dobrušky polo- vypuklinou: Adam a Eva v ráji u Adámského stromu s hadem.
519.		<u>Činový korbelsček s víčkem;</u>
520.		<u>Činová konev na kávu s víčkem;</u>
521.		<u>Salír bílý s okrajem prolamovaným;</u>
522.		<u>salír s pestřími květy s okrajem prolamovaným;</u>
523.		<u>Salír s pestřími květy;</u>
524.		<u>Salír malovaný se slovem: An- denken.</u>
525.		<u>malá velká mísa, pestře uornitá i na okraji malovaná;</u>
526.		<u>velká poklice s mnohými modřími kvě- ty a rostlinnými ornamenty z Dobrušky!</u>
527.		Mapa na papíru (staré Syrakusy);
528.		ležátko nramorové s latinským a německým nápisem. Zvěščené: I. Tento život jest krátký, dříve žijte, zvíra zemřeš. Oko, které pohrdá svým otcem a které hani narození své matky, to (oko) mají krávo vyklovat! II. V době šelma přečte se mnoho přítelem. Když s čertem zajde, nebude nikdo přítelem. Na památku to napsal: Augustinus Scce... P. d:
529.		Vozkový obraz polovypuklý: Panna Maria s Jezulátkem sv. Janem Křtí. pod vypuklým sklem.
530.		Čajová konev z Dobrušky černými kvě- tovými pásy.
531-532		Dvě bílé prolamované a bíle vyřt- vané zděšerky,
533.		čip pleny s prolamováním vyřtvaný.
9.	Prokop Alšiš skbení - Praha	2 stříbrné peníze z doby Václ. II
534.	13. Turková Marie Pova - Vodň.	<u>Dřevěný kužel na pírání.</u>

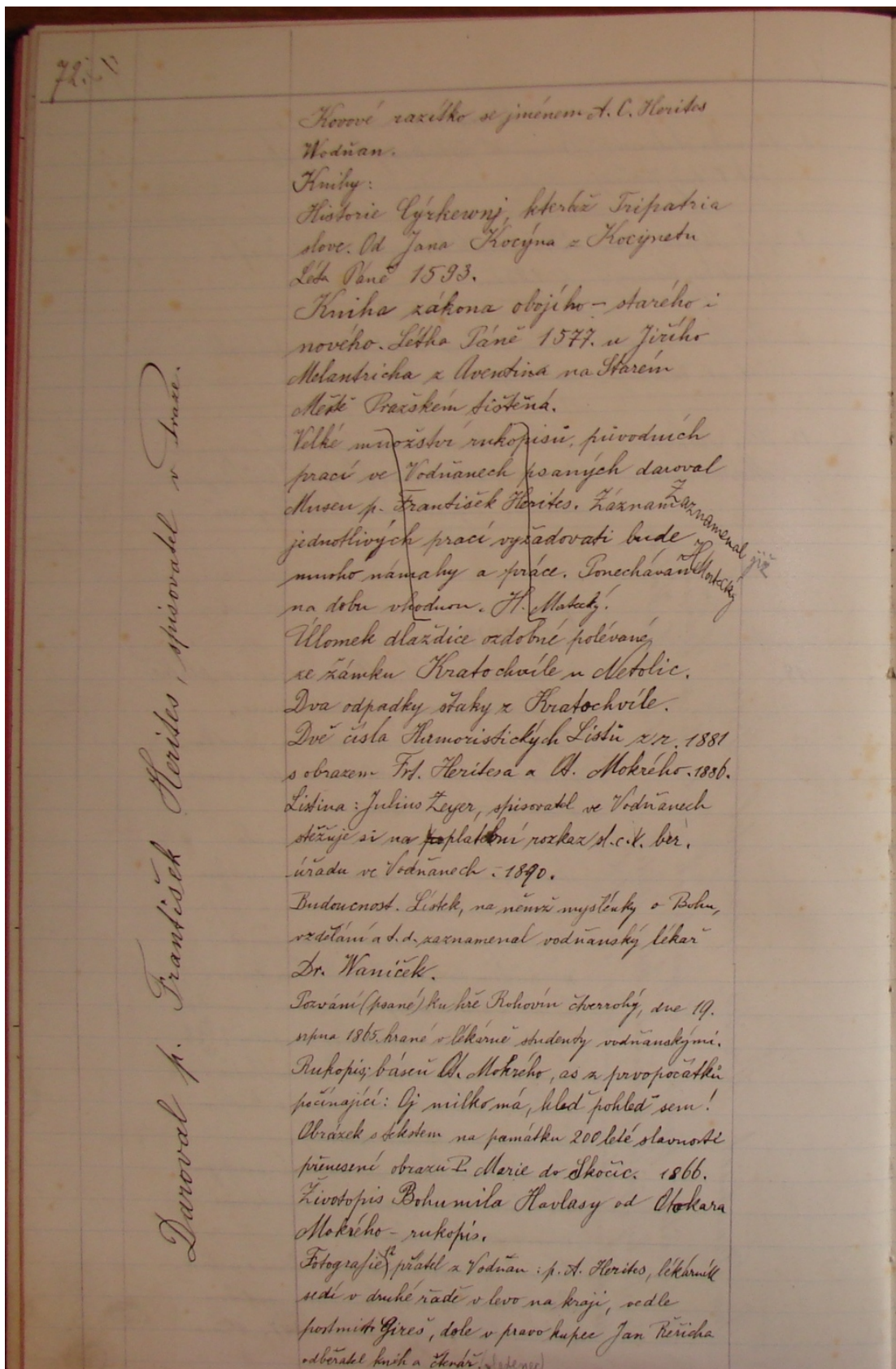
Květen.

- 3. Živonka Antonín, Bronzová pěti kopejka 1796.
žák I. třídy Vodňany
- 8. p. J. Štěpán, učitel Hř. dvacetník. František Josef T.
spolitelny, Vodňany. r. 1852.
- 11. Hl. Tichomova Úinový obrázek P. Marie Svatohorské
ind. uč. Vodňany. s slacným rámečkem.
- 15. Hl. Káňhová Poska „Fann.“ ze sádry. Prvň original
Marie z Vodňan od prof. J. Maudra, který jej p. J. Zeyerovi
daroval. Býval v koupelne Zeyerovi.

Cerven.

- 18. Jan Frantisek Herites, spisovatel v Praze.
V posledních přeběhování posledních předmětů p. Vodňan
do Prahy, jic se porázel, když jedl na letce byst do Vodňan.
Tento drem Vodňany, na dobro opustil.
- Korunování P. Marie. obraz na plátně
velký ve zlateném, starém rámece.
Fotografie denních hostů u Soudku,
vpravo opřen o stůl sedí otec spisova-
teliv p. A. C. Herites.
Tršlice, pěkná práce soustružníka,
se sřihlymi vysokými nohami a malým
kolečkem. (Kozlka)
Tršlice, pěkná práce soustružníka,
na nízkém podstavětku s velkým kolem.
Nádoba z bílé z křemý bíle polívaná s modrou
oxidou, zlatou hvězdici s nápisem IHS
Vysoký kameněný děbánek s uchem (hrdla kousek
máeno). Trsní modrými svislymi a křehlymi
vodorovnými čarami zdobený.
Kameněná holba sřábovaná modrými
linkami, vodrov. a rohl. omam. zdobená
cínové víčko ulomeno.
Kameněná holba, modře zdobená s uchem.
Dva roubiky s vyřezávanou oxidou
s letopisem 1848 a dnů 1847, s cín-
ovými věnečky.

Daroval p. František Herites, spisovatel v Inze.

Heritovi razítka se jménem A. C. Herites
Vodňan.

Knihy:
Historie Lyckowu, kteráž Tripatria
slovc. Od Jana Kocyna z Kocynetu
Leto Páně 1593.

Knihy zákona obojího - starého i
nového. Leto Páně 1577. u Jiřího
Melantricha z Uvostina na Harem
Městě Pražském sirotečn.

Velké množství rukopisů, původních
prací ve Vodňanech psaných daroval
druhem p. František Herites. Zároveň ^{znamenat}
jednotlivých prací vyřadovati bude
mnoho námahy a práce. Ponechávám ^{Heritesovi}
na dobu vhodnou. J. Mokrý.

Uloemek dlaždice vdobře polevané
ze zámku Kratochvíle u Městlic.

Dva odpadky stáky z Kratochvíle.

Dvě čísla Humoristických Listů z r. 1881
s obrázkem Fr. Heritova a A. Mokrého. 1886.

Listina: Julius Leyer, spisovatel ve Vodňanech
stěhuje si na ~~kaplanku~~ rozkaz s. c. k. bez
úřadu ve Vodňanech. 1890.

Budoucnost. Lístek, na němž mystičky o Bohu,
vzstání a d. d. znamenat vodňanský lékař
Dr. Waniček.

Povíání (psané) ku kři Bohovin čerňohý, dne 19.
srpna 1865. bráno o lékařské studenty vodňanskými.

Rukopis: básně A. Mokrého, as z prvopocátků
pětinajici: Uj milko má, hled pohled sem!

Obrázek s škrtem na památku 200 leté slavnosti
přenesení obrazu P. Marie do Skočic. 1866.

Životopis Bohumila Havlasý od Otokara
Mokrého - rukopis.

Fotografie: přátel z Vodňan: p. A. Herites, lékařník
sede v druhé řadě v levo na kraji, vedle
postmistr Gires, dole v pravo kupce Jan Řeřicha
odberatel knih a čtenář.

73.

Rukopisy jsou toliko napůl činy a dle práce p. Fr. Heritese musí být, když si tak práci bude vsázel. Heritese, Daroval p. Grand. Heritese, spisovatel Píbrk.

Rukopisy spisovatele F. Heritese v jedné z Vodňanek. I. dle spisek.

Tisícové vignetky^{heritese} lékárny ve Vodňanech na A. K. Heritese, ote spisovatele Františka Fotografie šesti pání; uprostřed sedí lékařník p. A. K. Heritese.

Tisícový Narodniiny des kónigl. böhmischen Appellationsgericht. 1800.

Juvenatus Gymnasii Caesareo Regie Piscensis. 1818. a r. 1820.

Několik listů právníké knihy, z počátku. V nártku cti. a Ld.

Cís. kral. patent lesní a dříví se týkající 1754.

Kaiserl. kónigl. priv. Prager Oberpostamtverrechnung 1807.

" " " " " " 1804.

" " " " " " 1805

Paně žádost (nad opis?) cís. kral. spisov.

Milosti za nejvyšší povolení ku vydávání politického denníku jazykem českým. Praze dne 18. června 1860.

Prolog. Přehled. Wäterspruch. Deklamovánka k novému roku 1843 od M. R. Heritese

Rukopisy původních prací Františka Heritese ve Vodňanech sepsaných.

Vzpomínka. Dva listy.

Na vinny a nevinny. (Těžké stopy) Drama ve čtyřech jednáních dáno na národní divadlo R. III. 1839.

Slavran. Him. Kulharka a slintarka.

Soudce česvadba.

Návštěvy: Známost z lázeň.

Obětí, Hanán. - Práce. Nová živnost.

Bez cbleba. Klodejka. Na post (či asty?)

Tchovi. Sladka štěstí. Triumfy spisovatele.

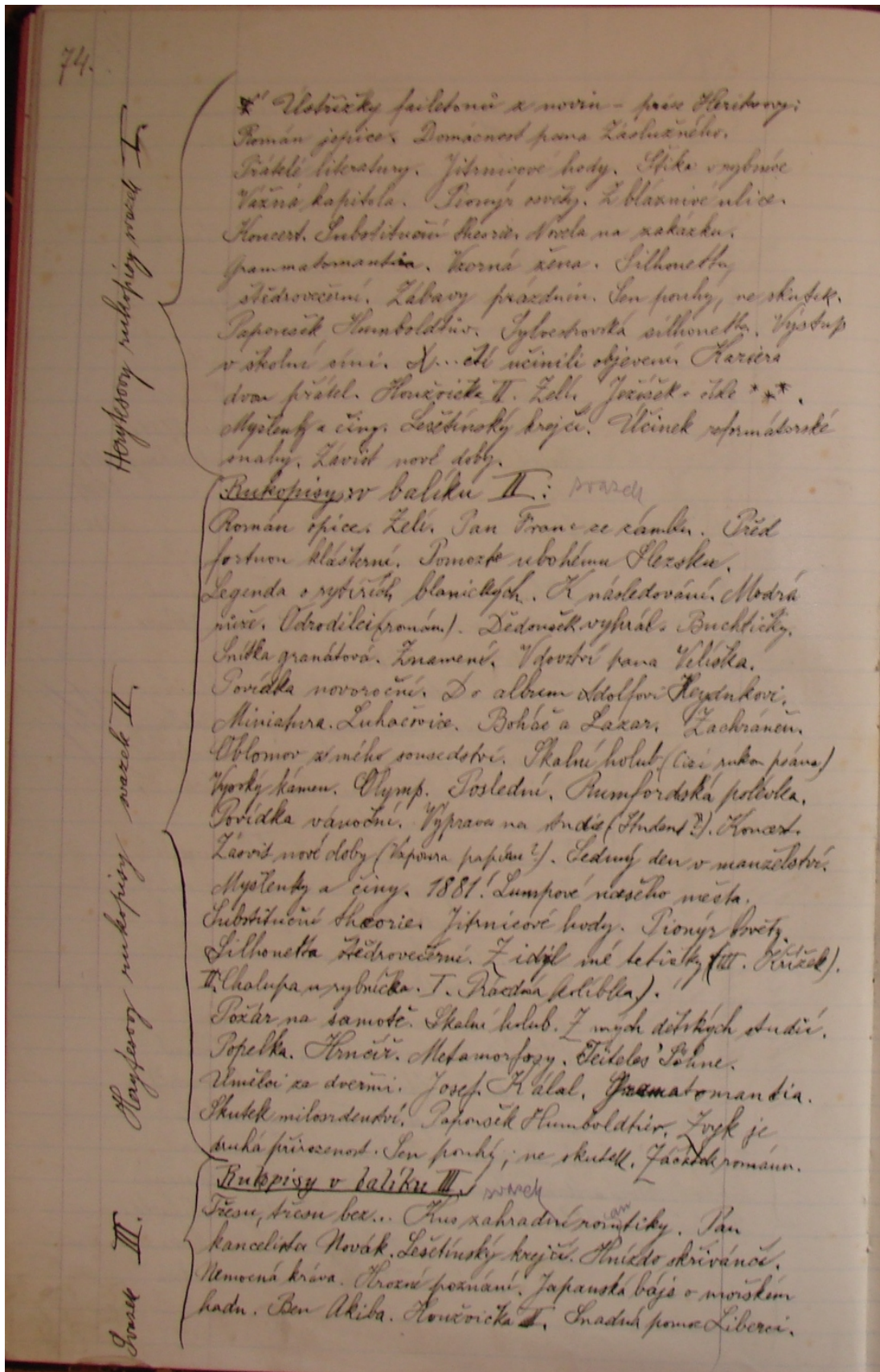
Tajní ptáci. Paní. Literatura. Přirodná. Návštěva na hřbitově. Dvojímstání. Sněhem zavátý. Jejich pobloržení. Trislužníci. Bisk v lidu. Palm a som. Návštěvy II. (Wäterspruch).

Návštěvy (Přes Rany) III. Návštěvy I. Práce přibuznosti. Modrá růže (přesna napísána?)

Prá se národu. 4

Odkud!

75.

Jak se rodí velcí muzové. Starý peníze. Pírk se národu. Za synem
 v městě. Dívka. Pírkov u vyhlášení. Dítěll literatury. Třetí
 pana Lepouška. Těnce různých pampad. Galerie českých vlastenců.
 I. Vlastene od hvo. Vystup v školní síni. Jezíček v č. 304.
 Zábavy prázdniin. Vpůsobení pykli. Tajemství dívky Josefa.
 Za dědicovím. Umbrello. Z mléč hrbáře: Jho kotice. Lampoaula.
 Potlitz tajnosmubní. Catceolarie Pastafelblume. Dmaloret.
 Kvác. Pohanka. Jola cec. Spium risum Smuček. Dobromysl.
 Pohroma di několik rostlin. Dvě dřeva. Fyzice podzimních květin.
 Trestice. Pířka.
 Sedmew skabků mládenčství: I. Láční krmid. II. Žizivě
 napájeli a v. d. Šlibka. Flapitola s malou radostným kouscem.
 Teva. Frygická čapka. Dar Madonny. Strjelna venkovky, ve duch.
Rukopisy v baliku II.
 Vojtěch Kavan (čední svatý) román. Jezíček v lese. Studie masopustní:
 Přípravy plavce. Tri z mych nejčernějších honorárů. Jádny nález.
 Jak se jmenoval? Věnceček pana biskupa. Lidí v. II. Dvorní jho opustní
 studie. Povídla? (Z mych vzpomínek do mláde). Mimičij.
 Literista. Mávstey: Chudí a bohatých. Faustova čepička.
 Mávstey: Strjčinsk. Masopustní povídka. Seotra. Mladá láska.
 Mávstey: P. c.: sta vždy stojeno (zapomněto?) Jstičella.
 Oblomov z mléč sowediví. Kvídika slabě hodinky. Pes.
 Pan Botka. Po prázdniinách. Mávstey: Za synem potnd!
 Tronseau slavný vky. Seba z parlu.
 Šlibka nerozjel; musí tím schůzka a kráta pasovrku.
 Dva chodě z čepičky.
 A. H. K. H. K.

Rukopisy Herišovoy v baliku III.

Rukopisy Herišovoy rok IV.

Rukopisy Herišovoy rok V.

Pan Josef Dura, řídící učitel ve Kvočicích, u příležitosti přestěhování se do Pířky daroval:

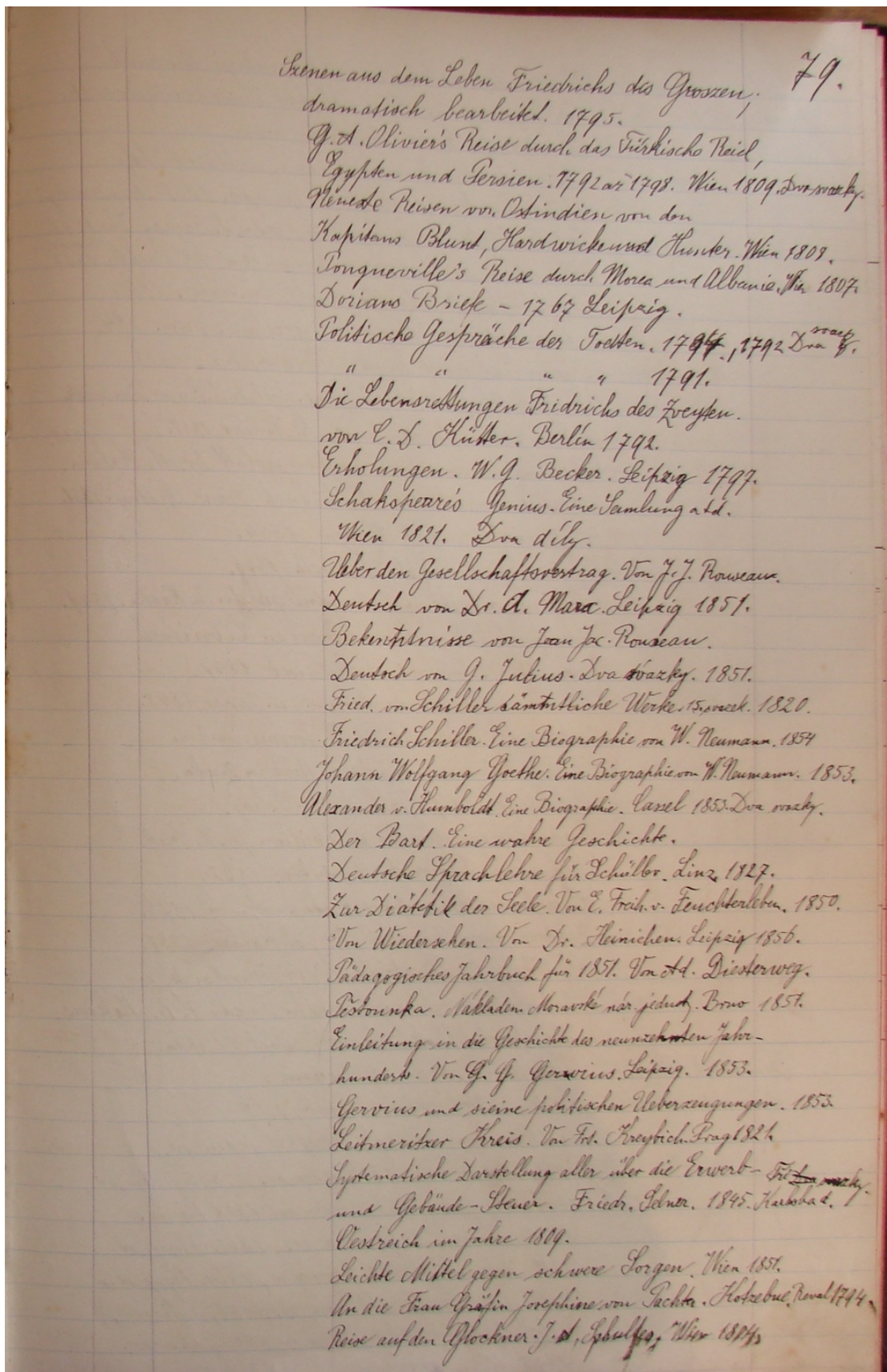
Červenec

Obrazek sv. Josefa. Malba na skle lidová.
 Panna Maria v rázích. Na prou. I H S
 Lidová malba na skle.
 Vjjev z Genovefy (přes 100 let) Lidová malba
 na skle.
 Korunování P. Marie: Otco, syn, Duch svatý -
 obraz na skle malovaný.
 Panna Maria s Ježíškem u prou. Malo-
 vaný obraz na skle.
 Panna Maria s Ježíškem (skorunkami) v ruce
 má hláson vitékosa.

78	Z knih Jana Reischy.	Zakonské dani 7. 1778. 1804 a 25. 177. 1804. Erklärung der Gebräuche und Ceremonien Eger, 1858. Litomyšl obecní. 1864.
		Die Mineralogie und Geologie, F. S. Bondand, 1844. Abhandlung. Heim Zschokke, Truditz. Mistr Jordan, auch Nemohl má zlaté dno. Listy o původu Socialismu a Komunismu
Z knih, jež u obce naleze-ny a pro neuváženého původu.	Mnohé z nich snad jsou	Biographien des Pythagoras. Von Gottlob Benedikt von Schirach. Bey Franz Haas Wien und Prag. Dvořáckův systém r. 1796 a šest svazků 1797. Leopold's des Zweyten Gesetze und Verfassungen im Justizfache. 1799. Friedr. Schandis Leben Hamburg 1776. Dva svazky.
abstýjí bývalé obecní knihovny.	(možná vzba a čtenářů)	Samlung der deut. prosai. Schriftsteller. Wielands goldener Spiegel. 1777. Hesperus. Jean Paul. 1795. Tři svazky. Ueber Natur und Religion. Heinrich Sander. 1780. 1796. Biographie oder Wahnsinnigen. H. Heinrich Spiese. J. G. Sulzers kurzer Begriff aller Wissenschaften 1786. Der Kinderfreund. Ein Wochenblatt. 1787, 1788. Dva svazky. Hyperboreische Briefe. Wekhrlin. 1789. Politische Gespräche der Todten. 1792. 1795. Melchior Kolbenschlags Jeuitische Reise. 1787. Meilenzeiger. 1794. Prag. Beschreibung des Teschauer Kreises 1794. " " Taborer " 1794. " " Pilsner " 1794. Topographie des Königr. Böhmen. Jarob. Schaller. 1785. Erbogauer Kreis 1785. Taslaner Kreis. 1787. Allgem. Erdkunde. J. B. Schütz. 1808. Deset svazků. Bibliothek der Reisebeschreibungen: Ponquevill's Reise nach Constantinopl 1807. Reisen durch verschied. Theile von Hindien von den Kapitäns Blunt Hardwick und Hunter. 1808. Oft. Olivier's Reise durch das Türkische Reich Egypten und Persien 1792 bis 1798. ~~1809~~ 1809. Dva svazky.

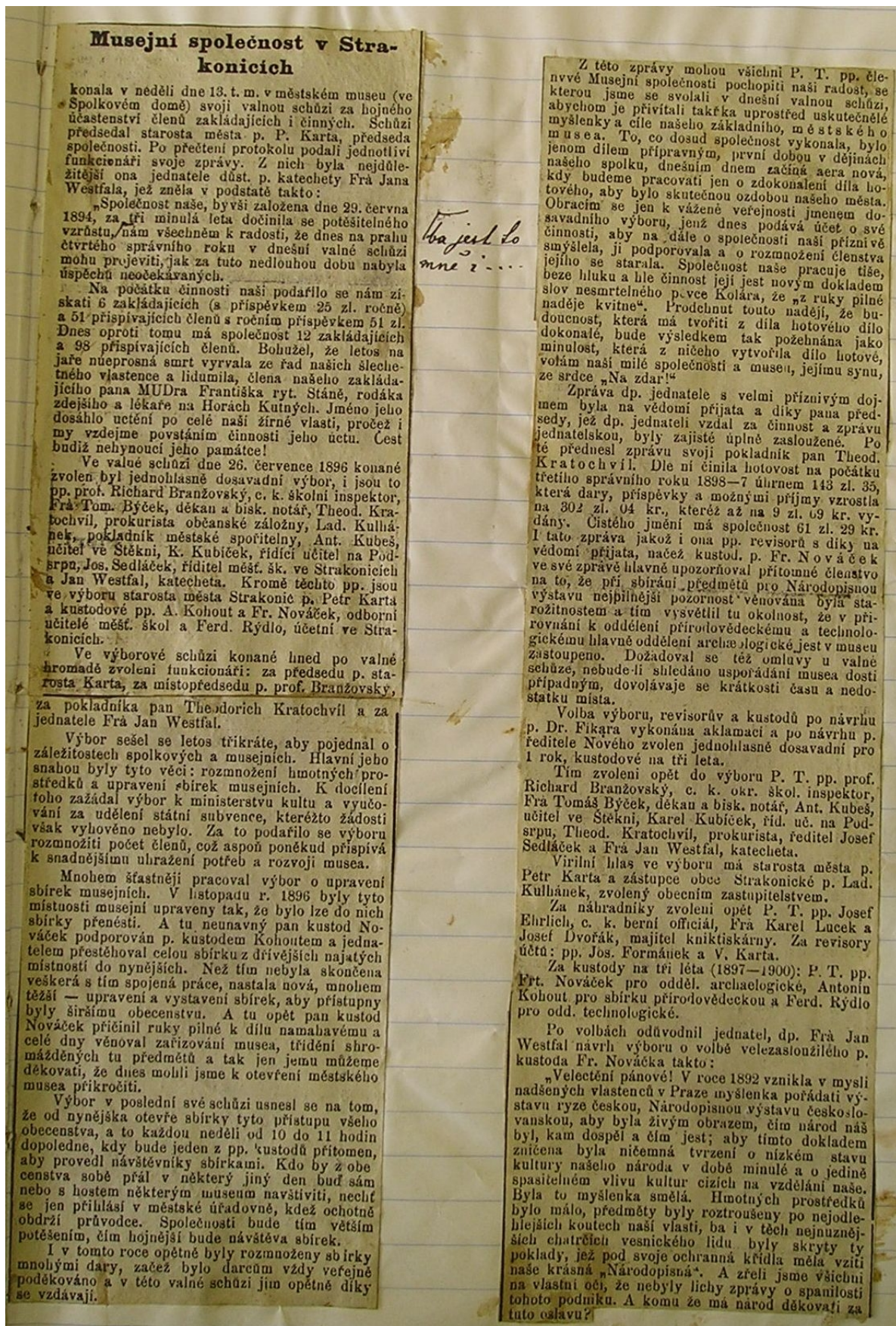
81.

Supplement - Bände zu Macaulay's Geschichte
 von England von Lord Mahon. Deutsch von Heger, 1856.
 Budweiser Kreis. Strachy darovými.
 Die bildenden Künste in ihrer weltgeschichtli-
 chen Entwicklung. Dr. J. H. Springer, 1857. Čtyry svazky.
 Österreichs Feuerschutz. J. Gappert, d. Kampas Wien 1843.
 Handbuch des Budweiser Kreises. Emil Fr. Richter, 1855.
 Doctor Faust's Mantel. Adolf. Bäuerle, 1849.
 Pagenstreich. Aug. von Holzbeue, Wien, 184.
 Kurzer Entwurf der alten Geographie, 1808.
 Schůdků Horpodařství. J. Droz. Průl. Dr. L. Rieger, Dva svazky.
 Křehké pověsti. Věllad z praxe. K. Harlíček, 1857.
 Belehrungs und Unterhaltungsblatt Dr. M. Kalina, 1838.
 Deutsch-böhmisches Wörterbuch. Franz. Spätiny, 1851.
 Hdravovická. F. J. Kodym, 1854.
 Žirinky. Dr. J. A. Gabriela, 1849.
 Lvičím arženski pro čarodní gardu. In Kaska, 1849.
 Das schwefelhaltige Mineralwasser zu Libnitsch
 Von W. Dr. Fr. Fried. Tech. Dissel 1847.
 Die Passare des Scherzes geblasen im Jahre 1848.
 oder ad. d. Postbüchd. Von H. Jocosus. Postovní
 knížka historová rodmánského Norberta Zinka.
 Sofokleio Edip Král. Dr. Fr. Šohaj.
 Lorda Byrona ševčůta z Abidur. J. V. Frič.
 Špafmorný humorista. Pardubice, 1862.
 Štůbicka. A. Krasnohorská. K. J. Smetanová 1870.
 Žiaková smrd. Tragedie. J. J. Kolar. 1851.
 Útůcka. Od Bretznera. Průl. Zbrokavský.
 Záhuba rodu Přemyslovskeho. Tragedie F. B. Mikovce.
 Maopustní láska. Novelky Václ. Tůllůpla.

Frantisek Florites, Casopis českého muzea :
 spismatel z Praxe. Rokem 1848. čtyři svazky;
 z r. 1850 dva svazky, z r. 1851. jeden sv.,
 z r. 1853 dva sv., 1854 jeden sv., 1855. jeden sv.,
 1856. čtyry sv., 1857. jeden sv. 1858 tři sv.
 1859. tři sv., 1860 dva sv., 1861. čtyry sv.
 1862. dva sv., 1863. čtyry sv., 1864. čtyry sv.,
 1865. jeden sv., 1866 čtyry sv., 1867. tři sv.,
 1868. čtyry sv., 1869. tři sv., 1871. jeden sv.,
 1872. tři sv., 1873. dva sv., 1874 dva sv.

Musejní společnost v Strakoncích

konala v neděli dne 13. t. m. v městském museu (ve Spolkovém domě) svoji valnou schůzi za hojného účastenství členů zakládajících i činných. Schůzi předsedal starosta města p. P. Karta, předseda společnosti. Po přečtení protokolu podali jednotliví funkcionáři svoje zprávy. Z nich byla nejdůležitější ona jednatelů důst. p. Katechety Frá Jana Westfala, jež zněla v podstatě takto:

„Společnost naše, byvši založena dne 29. června 1894, za tři minulá leta dočinila se potěšitelného vzrůstu, nám všechněm k radosti, že dnes na prahu čtvrtého správního roku v dnešní valné schůzi mohu projevit, jak za tuto nedlouhou dobu nabyla úspěchů nečekávaných.

Na počátku činnosti naši podálo se nám získati 6 zakládajících (s příspěvkem 25 zl. ročně) a 51 přispívajících členů s ročním příspěvkem 51 zl. Dnes oproti tomu má společnost 12 zakládajících a 98 přispívajících členů. Bohužel, že letos na jaře neúprosná smrt vyrvala ze řad našich slechtěného vlastence a lidumila, člena našeho zakládajícího pana MUDra Františka ryt. Stáně, rodáka zdejšího a lékaře na Horách Kutných. Jméno jeho dosáhlo učení po celé naší žirné vlasti, pročez i my vzdejme povstáním činnosti jeho uctu. Cest budíž nehynoucí jeho památce!

Ve valné schůzi dne 26. července 1896 konané zvolen byl jednolhasně dosavadní výbor, i jsou to pp. prof. Richard Branžovský, c. k. školní inspektor, Frá Tom. Býček, děkan a bisk. notář, Theod. Kratochvíl, prokurista občanské záložny, Lad. Kulhánek, pokladník městské spořitelny, Ant. Kubeš, učitel ve Stěkní, K. Kubíček, řídící učitel na Podsrpu, Jos. Sedláček, řídící učitel šk. ve Strakoncích a Jan Westfal, katecheta. Kromě těchto pp. jsou ve výboru starosta města Strakonice p. Petr Karta a kustodové pp. A. Kohout a Fr. Nováček, odborní učitelé měst. škol a Ferd. Rýdlo, účetní ve Strakoncích.

Ve výborové schůzi konané hned po valné hromadě zvoleni funkcionáři: za předsedu p. starosta Karta, za místopředsedu p. prof. Branžovský,

za pokladníka pan Theodorich Kratochvíl a za jednatele Frá Jan Westfal.

Výbor sešel se letos třikrát, aby pojednal o záležitostech spolkových a musejních. Hlavní jeho snahou byly tyto věci: rozmnožení hmotných prostředků a upravení sbírek musejních. K dočlenění toho zažádal výbor k ministerstvu kultu a vyučování za udělení státní subvence, kteréžto žádosti však vyhověno nebylo. Za to podálo se výboru rozmnožit počet členů, což aspoň poněkud přispívá k snadnějšímu uhrazení potřeb a rozvoji musea.

Mnohem šťastněji pracoval výbor o upravení sbírek musejních. V listopadu r. 1896 byly tyto místnosti musejní upraveny tak, že bylo lze do nich sbírky přenést. A tu neunavny pan kustod Nováček podporován p. kustodem Kohoutem a jednatelem přestěhoval celou sbírku z dřívějších najatých místností do nynějších. Než tím nebyla skončena veškerá s tím spojená práce, nastala nová, mnohem těžší — upravení a vystavení sbírek, aby přístupny byly širšímu obecenstvu. A tu opět pan kustod Nováček přičinil ruky pilné k dílu namahavému a celé dny věnoval zařizování musea, třídění shromážděných tu předmětů a tak jen jemu můžeme děkovati, že dnes mohli jsme k otevření městského musea přikročiti.

Výbor v poslední své schůzi usnesl se na tom, že od nynějška otevře sbírky tyto přístupu všeho obecenstva, a to každou neděli od 10 do 11 hodin dopoledne, kdy bude jeden z pp. kustodů přítomen, aby provedl návštěvníky sbírkami. Kdo by z obecenstva sobě přál v některý jiný den buď sám nebo s hostem některým musem navštívit, nechť se jen přihlásí v městské úřadovně, kdež ochotně obdrží průvodce. Společnosti bude tím větším potěšením, čím hojnější bude návštěva sbírek.

I v tomto roce opět byly rozmnoženy sbírky mnohými dary, začež bylo darcům vždy vřejně poděkováno a v této valné schůzi jim opětně díky se vzdávají.

Z této zprávy mohou všichni P. T. pp. členové Musejní společnosti pochopiti naši radost, se kterou jsme se svolali v dnešní valnou schůzi, abychom je přivítali takřka uprostřed uskutečnělé myšlenky a cíle našeho základního, městského musea. To, co dosud společnost vykonala, bylo jenom dílem přípravným, první dobou v dějinách našeho spolku, dnešním dnem začíná aera nová, kdy budeme pracovati jen o zdokonalení díla hotového, aby bylo skutečnou ozdobou našeho města. Obracím se jen k váženě veřejnosti jménem dosavadního výboru, jež dnes podává účet o své činnosti, aby na dále o společnosti naší příznivě smýšlela, ji podporovala a o rozmnožení členstva jejího se starala. Společnost naše pracuje tiše, beze hluku a hle činnost její jest novým dokladem slov nesmrtelného pce Kolára, že „z ruky pilné naděje kvítne“. Pročhnut touto nadějí, že budoucnost, která má tvořiti z díla hotového dílo dokonalé, bude výsledkem tak pozhnána jako minulost, která z něho vytvořila dílo hotové, volám naši milé společnosti a museu, jejimu synu, ze srdce „Na zdar!“

To jest lo mne i...

Zpráva dp. jednatele s velmi příznivým dojmem byla na vědomí přijata a díky pana předsedy, jež dp. jednatele vzdal za činnost a zprávu jednatele, byly zajisté úplně zaslužené. Po té přednesl zprávu svoji pokladník pan Theod. Kratochvíl. Dle ní činila hotovost na počátku třetího správního roku 1898—7 úhrnem 143 zl. 35, která dary, příspěvky a možnými příjmy vzrostla na 302 zl. 04 kr., kteréž až na 9 zl. 69 kr. vydány. Čistého jmění má společnost 61 zl. 29 kr. I tato zpráva jakož i ona pp. revisorů s díky na vědomí přijata, načež kustod p. Fr. Nováček ve své zprávě hlavně upozorňoval přítomné členstvo na to, že při sbírání předmětů pro Národopisnou výstavu nejpilnější pozornost věnována byla starozitnostem a tím vysvětlil tu okolnost, že v porovnání k oddělení přírodovědeckému a technologickému hlavně oddělení archaologické jest v museu zastoupeno. Dožadoval se též omluvy u valné schůze, nebude-li shledáno usporádání musea dosti případným, dovolává se krátkosti času a nedostatku místa.

Volba výboru, revisorův a kustodů po návrhu p. Dr. Fikara vykonána aklamací a po návrhu p. ředitele Nového zvolen jednolhasně dosavadní pro 1 rok, kustodové na tři leta.

Tím zvoleni opět do výboru P. T. pp. prof. Richard Branžovský, c. k. okr. škol. inspektor, Frá Tomáš Býček, děkan a bisk. notář, Ant. Kubeš, učitel ve Stěkní, Karel Kubíček, říd. uč. na Podsrpu, Theod. Kratochvíl, prokurista, ředitel Josef Sedláček a Frá Jan Westfal, katecheta.

Virilní hlas ve výboru má starosta města p. Petr Karta a zástupce obce Strakonické p. Lad. Kulhánek, zvolený obecním zastupitelstvem.

Za náhradníky zvoleni opět P. T. pp. Josef Ehrlich, c. k. berní oficiál, Frá Karel Lucek a Josef Dvořák, majitel knižkárny. Za revisory účtu: pp. Jos. Formánek a V. Karta.

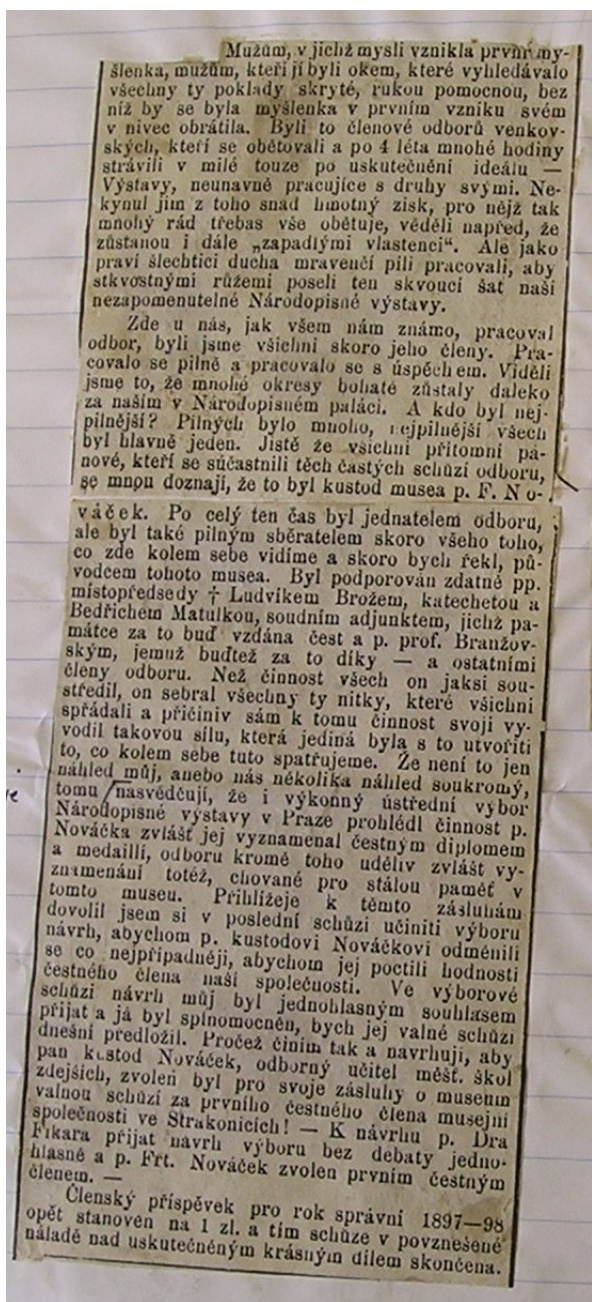
Za kustody na tři leta (1897—1900): P. T. pp. Frt. Nováček pro odděl. archaologické, Antonín Kohout pro sbírku přírodovědeckou a Ferd. Rýdlo pro odd. technologické.

Po volbách odůvodnil jednatel, dp. Frá Jan Westfal návrh výboru o volbě velezasloužilého p. kustoda Fr. Nováčka takto:

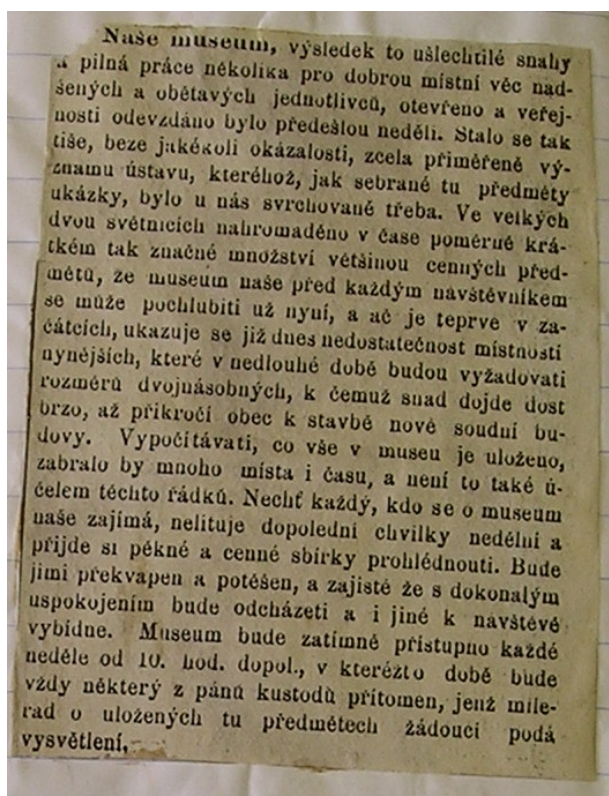
„Velečení pánové! V roce 1892 vznikla v myslí nadšených vlastenců v Praze myšlenka pořádati výstavu ryze českou, Národopisnou výstavu československou, aby byla živým obrazem, čím národ náš byl, kam dospěl a čím jest; aby tímto dokladem zničena byla nitěmná tvrzení o nízkém stavu kultury našeho národa v době minulé a o jedině spasitelném vlivu kultur cizích na vzdělání naše. Byla to myšlenka smělá. Hmotných prostředků bylo málo, předměty byly roztroušeny po nejdlehlějších koutech naší vlasti, ba i v těch nejnuznějších chatrčích vesnického lidu byly skryty ty poklady, jež pod svoje ochranná křídla měla vžiti naše krásná „Národopisná“. A zřeli jsme všichni na vlastní oči, že nebyly lichy zprávy o spanilosti tohoto podniku. A komu že má národ děkovati za tuto oslavu?“

Obrazová příloha č. 36

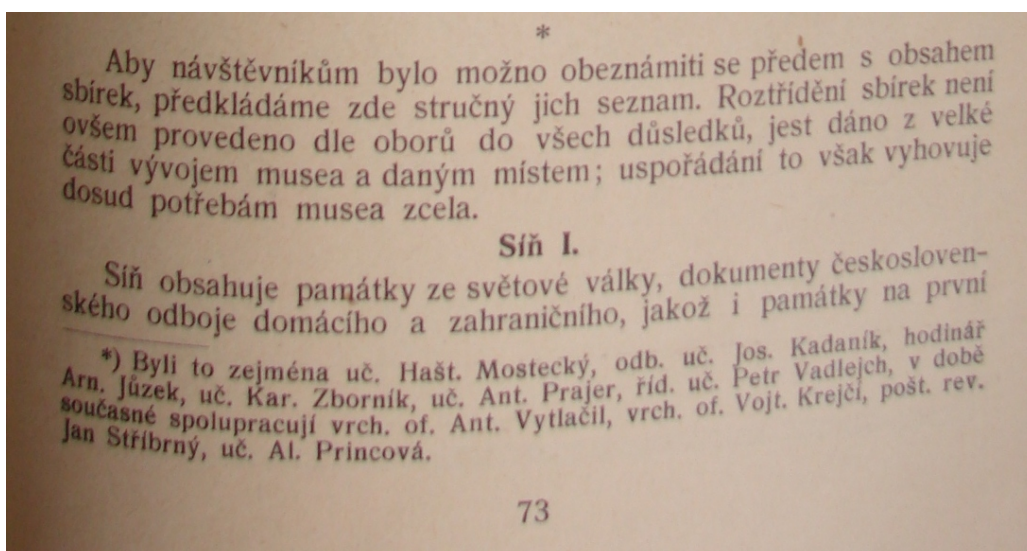

Obrazová příloha č. 37

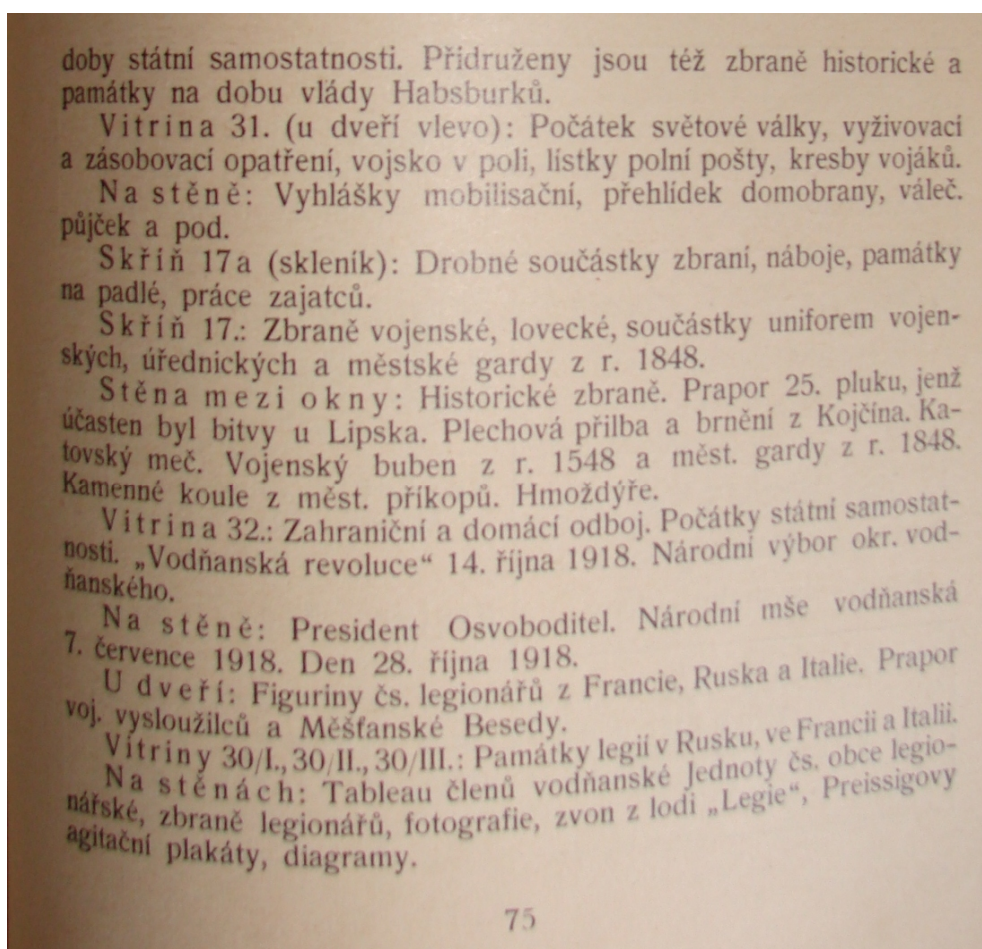

Obrazová příloha č. 38

Obrazová příloha č. 39

Uprostřed síně: Ručnice různých soustav, ruský kulomet „Maxim“, sádrový model vodňanského pomníku Jana Žižky z Trocnova od prof. Jos. Kvasničky (originál autorův).

Síň II. (vlevo).

Vitrina 4.: Výrobky hrnčířské, nádoby a formy.

Na stěně: Dřevěný barevný relief „Klanění sv. Tří králů“ z XVI. století; ruční práce „pletení“.

Na podlaze a na skříni: Přístroje na zpracování lnu: mědlice či trdlíce, vohlice, kolovrátky, kužele, motovidla.

Zasklená skříň: Součástky selských krojů, výšivky, čepce, opasky, nebekliče v mosazných deskách, roubíky.

Vitrina 5.: Nahoře drobnosti, rodinné památky, dole cínové nádobí, keramika a sklo.

Vitrina 6.: Nahoře šperky, medaile, odznaky, dole nádobí kameninové a majolikové.

Vitrina 11.: Spořitelna města Vodňan, československé zlaté a stříbrné pamětní mince.

V čele síně a po stranách: Sochy a předměty z děkanského kostela a kostela sv. Jana Křtitele, zejména barokní sochy z hlavního oltáře děk. kostela, odstraněné při opravě roku 1896. Uprostřed „Narození P. Marie“. Sochy zhotovil r. 1690 sochař Martin Lindemayer v Č. Krumlově.

Jesle z děkanského kostela ve dvou skříňkách. Pieta ranně barokní z pol. XVII. stol. Kladení Krista do hrobu, řezba z XVI. neb XV. stol. Srdce zvonu „Jan“, za světové války rekvírovaného. Obraz „Kristus klesá pod křížem“ z poč. XVII. stol. Obraz z hlav. oltáře, kopie P. Marie z benediktinského kláštera Montserratského ve Španělsku. Darovali na obraze zobrazení bratři Bartoloměj a Baltazar Marradasové, kteří měli po roce 1620 Vodňany v zástavě. Kristus ke sloupu ukovaný, lidová práce ze XVII. stol. Hliněná hlava Krista z 2. pol. XV. stol. Hliněná hlava andělíčka z XVII. stol. Tvořivky na lití voskových obětín. Sochy svatých z domácností a lidové oltářičky.

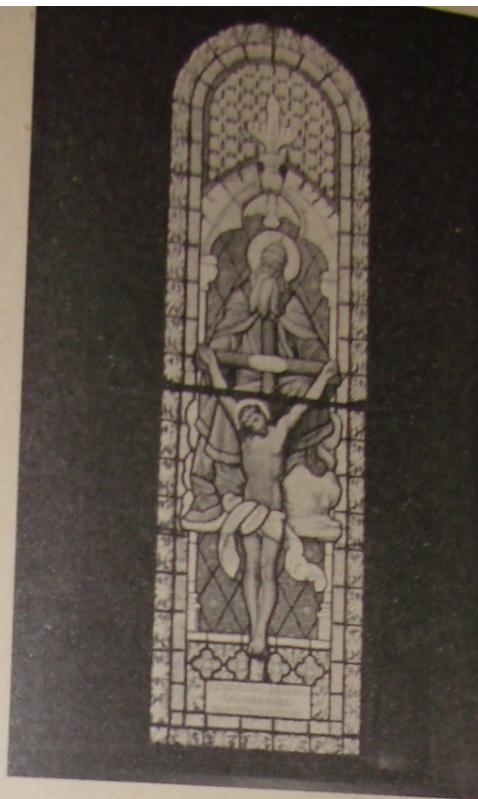
Vitrina 12.: Knihovna mistra Havla Gelasta Vodňanského, narozeného kol r. 1500 ve Vodňanech, zemř. r. 1577 v Praze. Obsahuje spisy theologické, filosofické, matematické a chirurgické, rukopisy biblí, traktátů a postil. Nejstarší rukopis je z r. 1395, jiný (latinský) z r. 1412 obsahuje českou větu: „Milý bratře, pošli mi některakou rybu z vaší země“. Nejstarší tisk (mohučský) je z r. 1478.

Vitrina 13.: Listiny měst. archivu, hlavně „privilegia městská“, zejména:

1. Privilegium krále Jana, Praha, 1336. Obdarování města, aby se povzneslo (latinsky).
2. Privilegium kr. Karla IV., Písek, 1352. Povoluje se kupecký dům (latinsky).
3. Privilegium Karlovo, Praha, 1372. O volném nakládání s majetkem (lat.).
4. Majestát kr. Václava IV., Praha, 1378. Potvrzení starých privilegií (lat.).
5. Dopis královny Žofie, 1400. Píše Budějovickým ve věci manželky řezníka Henslina.
6. Privilegium krále Václava IV., Žebrák, 1406. Povolení jarmarku o Narození P. Marie (lat.).

Aby uctil památku svých rodičů Antonína a Anny, daroval spisovatel František Herites vodňanskému kostelu malované okno, znamenité dílo píseckého akad. malíře Jana Zach. Quasta, představující sv. Trojici. Umístěno jest v poboční lodi a vhodně doplňuje umělecké poklady, jimiž chrám vyzdobili Mikoláš Aleš a Josef Bosáček.

7. Smlouva s Píseckými. Praha, 1409. Urovnání sporu o silnice (česky).
  8. Majestát krále Vladislava. Praha, 1479. Povolení jarmarku středopostního.
  9. Privilegium kr. Vladislava. Prešpurk, 1499. Dovoleno pečeti červeným voskem (česky).
  10. Privilegium kr. Ferdinanda I. Praha, 1547. Vracení privilegií konfiskovaných (česky).
  11. Majestát kr. Ferdinanda I. Praha, 1547. Odpuštění vzpoury proti králi (česky).
  12. Majestát Maxmiliána II. Praha, 1570. Potvrzení privilegií.
  13. Majestát Maxmiliána II. Vídeň, 1576. Zvýšení poplatků celních.
  14. Majestát Rudolfa II. Praha, 1578. Potvrzení privilegií.
  15. Majestát císaře Leopolda. Vídeň, 1688. Povolení čtvrtého jarmarku (německy).
  16. Majestát císaře Josefa I. Vídeň, 1716. Povolení výkupu ze zástavy schwarzenberské (německy).
  17. Opis privilegií města Vodňan, zapsaných v deskách zemských od doby Jana Lucemburského do doby Leopolda I. (Vázaná kniha v červených sametových deskách).
  18. Marie Teresie obnovuje privilegia města Vodňan.
  19. Majestát Františka II. Vídeň, 1793. Potvrzení privilegií (německy).
  20. Majestát Ferdinanda V. Vídeň, 1840. Povolení pátého jarmarku v úterý před sv. Janem Nep. (německy).
  21. Železná krabička s popisem požáru, kdy shořela stará radnice. Ceník potravin. Vyhlášení odpustků papeže Benedikta XIII. Ostatky svatých.
- Vitrina 14.: Ptactvo našeho kraje. Při zdi malované skříně. Na stěně kříž z bývalé městské brány (gotické tělo z papíroviny z XVI. stol.) Na vitrinách sádrové hlavy z bývalé vodňanské nižší reálky.

Síň III.

Skříň 15.: Vykopávky nádob z různých nalezišť.

Z Vodňan čutora a kadlub ze základů spořitelny, střeptiny od Husova sboru a regulace Blanice, zbytek velké popelnice z Čičenic (doba knovízská), z mohyl u Pohorovic, Radán, z hradiště u Č. Křemže, z Chelčic, Sezimova Ústí, Jičínska, Dol. Lužice.

Na stěně: Kamenné nástroje a zbraně ze Severní Ameriky, z Vodňan a od Strunkovic, bronzové srpy od Pražáku (doba knovízská), slovanské bronzové náramky a náušnice z Vodňan, spona od Lidmovic, sekyrka od Křepic, hřivny z řečiště Blanice, mohylová kultura z Černoháje, kamenný klín, železné nálezy z hradiště u Křemže, od Karlova Týna, Točnicku a z římského hradiště v Uhrách. Na dveřích krokodil nilský, přivezený vodňanským rodákem Klim. Maškem z Egypta.

Protější stěna: Fotografie z dějiště Holečkových „Našich“. Domácí obrazy od Holečků ze Stožic (sv. Vojtěch, sv. Kateřina). Perokresby a fotografie z Vodňan a okolí. Dubové truhly vyřezávané a vykládané. Rozkládací stůl. Socha „Pax vobiscum“ od Fr. Hergesela.

Vitrina 29.: Umělecká pozůstalost akad. sochaře prof. Josefa Kvasničky (nar. 1867 v Dubské Lhotě, zemř. 1932 ve Vodňanech). Dole: Kovové štočky k tisku na látky.

Vitrina 28.: Památky na akad. malíře Ant. Waldhausera (nar. 1835 ve Vodňanech, zemř. 1913 v Něm. Brodě). Dole: perníkárské formy dřevěné a kovové.

Střed stěny: Podobizny starostů města. Prapor Zpěváckého spolku se stuhou gardy z r. 1848, prapor Průmyslového spolku.

Vitrina 10.: Součásti selských krojů vodňanských, blatských, píseckých. Měděné nádoby. Svícení. Kouření a šňupání. Předměty z Číny a Argentiny.

Při stěně: Zařízení starého kupeckého krámu. Kovové výrobky kovářské, zámečnické, strojnické. Model parního stroje. Jiří Stephenson. Renesanční dubová skříň. Rybníkářství města Vodňan. (Dvě knihy zápisní od r. 1551).

Síň IV. (z I. síně vpravo).

Kartony Mikoláše Alše (uhlokresby). (Mik. Aleš se narodil 1850 v Miroticích, zemřel 1913 v Praze).

Originály k výzdobě vodňanského děkanského kostela z r. 1895:

Sv. Magdalena, Kristus hřichy odpouštějící (k vnitřní výzdobě), sv. Cyril, sv. Metoděj, sv. Václav, sv. Vojtěch, sv. Prokop, sv. Ludmila, vlys s měst. znakem, česká Madona, beránek (k vnější výzdobě), narození Ježíšovo, zvěstování P. Marie, uctívání P. Marie a tři menší součásti (okna).

Originály k výzdobě protivínské školní budovy z r. 1902: Trojdílný obraz „život sv. Václava“ (Václav vyučován sv. Ludmilou, Václav pěstuje révu vinnou a Václav jako kníže na koni), trojdílný obraz „dvanáctiletý Ježíš v chrámě“, Jan Amos Komenský vyučuje žáka.

Síň V.

Vitrina 18.: Nerosty z okolí. Pravěké zuby a kosti, vykopané v hlíně u radčické cihelny (zuby divokého koně, tura, sibiřského jelena). Krápník, vytvořený ve studni ve Vodňanech.

Skříň 19.: Cizokrajné a mořské přírodniny. Model staročes. mlýna.

Mezi okny: Zkameněliny a otisky z křídového útvaru z kraje lounského a od Nýřan a zkameněliny z útvaru silurského u Rokycan.

Vitrina 20.: Literatura náboženská, bible, kancionály, žalmy. (Husova postila z r. 1563, Melantrichova bible z r. 1577).

Vitrina 21.: Literatura probuzenská, pedagogická, místní. „Zlatá“ a „černá“ školní kniha.

Vitrina 22.: Staré tisky, psané modlitby, sešívané „špaličky“ a j.

Vitrina 23.: Staré tisky právnické a j.

Mezi vitrinami 22. a 23.: Listinné památky městské, spolkové, školní, divadelní, fotografické, rytiny.

Skleník 1.: Porculán. Na skleníku: Předměty z alabastru.

Vitrina 2.: Památky cechovní. Ferule cechu mlynářského a řeznického. Dvě kožené práva kr. města Vodňan. Mince a papírové peníze. Marradasův pergamen z r. 1635, obsahující potvrzení artikulí cechu kloboučnického. Cechovní truhlice.

V rohu: Empirový krb z r. 1840.

Obrazy na stěnách: Originály (uhlokresby) k vodňanské křížové cestě od akad. mal. Josefa Bosáčka (nar. 1857 v Příbrami, zemřel r. 1934 tamtéž), od téhož umělce obraz sv. Eleonory; obraz soudu Šalamounova s měst. znakem z budovy radniční, Madona z XV. stol., Josef Egyptský, legendy o sv. Ivanu.

Od stropu: Orel skalní.

Síň VI.

Vitrina 27.: Památky na spisovatele Fr. Heritesa, básníky Otokara Mokrého a Jul. Zeyera (rukopisy, fotografie, předměty).

Vitrina 24.: Rukopisy a jiné předměty spisovatelů a významných rodáků z Vodňan, okolí i jiných.

Na stěně: Podobizny významných rodáků Vodňan a kraje.

Skříňka před oknem: Zlatá ruda od Křepic, nalezená r. 1927.

Skleník 25.: Sklo.

Kredenc a prádelník 26.: Cínové talíře. Nad kredencí, na skleníku a sekretáři: Sádrové 2 sochy Republiky (návrhy na výzdobu kašny od sochařů Jos. Kvasničky a Em. Kodeta), pamětní deska Heritesova od prof. Em. Meisnera a pamětní deska Ant. Majera od J. V. Astla, medalion Mat. Kopeckého od akad. sochaře Jar. Vojny.

Uprostřed: Vykládaný sekretář.

Vpravo: Oddělení (odkaz) Haštala Mosteckého, prvního správce musea. Originály V. Jakšího, Vrat. Hlavy a j. Soška „Faun“ od sochaře Maudra z majetku Jul. Zeyera. Barokní kamna.

Museum jest přístupno od června do konce září každé neděle od 9 do 11^{1/2} hod., jinak na požádání.

Obrazová příloha č. 44

Obrazová příloha č. 45

Obrazová příloha č. 46

Obrazová příloha č. 47

